

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 704.

A katonai póthitel.

Irta: Kossuth Ferencz.

Budapest, október 11.

Valóban nem nagyon hizelgő véleménynyel lehet a magyar képviselőház hatalmas többségéről Auffenberg gyalogsági tábornok ur.

Nagy urrá lett ez a kemény katona; akkora urrá, hogy a gyalogsági tábornok urral már csak lóhátról lehet beszélni. De vajjon ki ülhet lóhátra ott, ahol mindenki lóvá van téve?

Az a hatalmas nagy munkapárti többség milyen kicsiny a katonai követelésekkel szemben! Megszavaztatnak ma rengeteg milliókat azzal, hogy egy időre több követelés nem lesz és mégis minden habozás nélkül pótköveteléssel állnak elő holnap.

Biztosra vehetjük, hogy a mostani pótkövetelés a sorozatban csak az első. A folytatása következik.

A hatalmas munkapárti többség ki tudta forgatni sarkából a magyar parlamenti intézményt, de nem tudja megfordítani a sarkán Auffenberget. Ez megy a maga útján, Lukács László pedig hajba kap a logikával azért, hogy követhesse a rövid lábú, de jól kilépő katonát.

A delegációban megszólalt egy

lelkiismeret, Berzeviczy Albert lelkiismerete, aki bár csak akadémicze, de mégis megemlékezett arról, hogy a szokottnál nagyobb felelősség nyomja a munkapárti delegáció vállait, mert nincs ellenzék.

Lukács erre is talált kadenciát; miképpen is választhattak volna ők beellenzékít a delegációba, midőn az ellenzéki pártok, bár fel lettek rá szólítva, nem kandidáltak? Tudtommal a kandidálás a pártközi érintkezésnek egy szokásos udvarias neme, miképpen kereshettek udvariasságot a képviselőházból kidobottaknál a kidobók?

A lelkiismeretek megnyugodhatnak abban, hogy „hosszu küzdelem után” a kormánynak sikerült rábírn a hadvezetőséget arra, hogy felére redukálja követelését.

És ezt komolyan mondta Magyarország miniszterelnöke, Lukács, bár mindnyájan emlékezünk rá, hogy mi helyt szóba került az, hogy a hadügy pótkövetelésekkel fog fellépni, azonnai megírták a bécsi lapok, hogy 200—250 millióról lesz szó és csakis mikor ez a hír nagy megdöbbenést keltett, jöttek rá arra a vásári fogásra, hogy hirtelen elhíresztelték azt, hogy 400—450 millió lesz a követelés, amelynek majd nagy garral lealkudják a felét.

Valóban alkalmatlan eszköz az a

sajtó, amely mindent megír! De alkalmatlan valami Auffenberg bőbeszédű szókimondósága is, aki katonásan kibeszéli, hogy 200—250 millió kell és nem tud tanulni Lukácsból, aki mindjárt csináltatott a 200-ból 400-at azért, hogy a 400-ból lehessen 200.

Ha valakinek eszébe jutna afelett gondolkodni, hogy miképpen lehetett a Schönaich-féle megállapodásoknak ilyen hamar nyakára hágni, ennek elejét veszi Lukács azzal, hogy megmagyarázza, hogy mikor ők odamentek Bécsbe, senki sem sejtette, hogy a külpolitikai helyzet hopá fog fejlődni és most hazafiátlanság lenne teljesen megtagadni a váratlan új helyzet által követelt eszközöket.

Ugy látszik, hogy most már, ha a rendőröknek szabad a képviselőket megöklözni, a logikát is szabad arcul csapni; tehát semmi nehézség sem volt abban, hogy nyomban Lukács után fellálljon Teleszky pénzügyminiszter és részletesen előadja, hogy mire kell a póthitel. E részletes magyarázatból világosan kiderült, hogy az egész új póthitelnek egyetlen egy tétele sem olyan, ami elkölthető lehetne azon idő alatt, ameddig a legpesszimistikusabb számításokkal is a mostani háború tarthatna; úgy, hogy állítólag a mostani „bonyodalmakkal szemben követelt eszközök-

A két rózsza.

Irta: Paizs Ödön.

(Utánnemzés tilos.)

Érzem, ehhez a pár soros íráshoz bevezető mondatok kellene. Ugy magában nem állaná meg a helyét, magyarázatot követelne. Igen, magam se tudom, mikor és hogyan írtam ezt a dolgot. Lehet, hogy a szerelem főrrő levegője csapott meg, a vágynak szétpattanásig feszítették az ereimet és akkor jött valami hideg áramlat, tán egy józan, egészséges gondolat és vége... Vagy délről jöttem, kék volt az ég, mint egy mosolygó, lágy szem, otthon pedig sirtak a fellegek, hogy a kóborló szellő idehajította őket... Vagy... Már folytatni se tudom, érzem, nem jól kezdtem hozzá. Most nem lehetek olyan őszinte, amilyen akartam... Feszélyez az a gondolat, hogy érzelmeimet feltárom... Vagy... Igen, igen, tényleg így van. Vegyük elé a régi receptjét. Egy nyitva hagyott naplóból olvastam. A gazdája már régen halott, a meleg szíve kihült, pedig sokakat gyújtott meg. Igen, a könyv elejét a tűz hamvasztotta meg, az utolsó lapokat a penész ette meg. Ezért, igen ezért, nincs se eleje, se vége ennek a szomorú történetnek...

Most tűnt el az alakja a váróterem kapujában. Egy pillanatra még a ruhájának kék szövete magához huzta a pillantásomat, a tekintetemet, aztán vége, eltűnt... Már fű-

tyül is a vonat, esikorognak a kerekek, a fogaitat viacsoritják rám, hogy értem, egyedül csak értem indulni kénytelenek. A fülke, az egész szakasz üres.

Alattam megindulnak a szántóföldek, először csak lassan, aztán mind gyorsabban, már száguldanak is el tőlem. Fáradt tekintetem kikerem magának egy-egy helyet, egy kis házikót, egy-egy magas fát, aztán nézem unottan, kedvetlenül, hogy ő is elhagy, ő is itt marad, csak engem visz, visz valami ellenállhatatlan erő előre. Hiszen így van jól, így helyes, hiszen magam akartam így. És most mégis, mintha jobban szerettem volna lemaradni, jobban szerettem volna, ha ott hagyott volna a vasut. Szinte észrevétlenül kezd melegedni az arcom, már a vörös rózsák is kinyílnak az orezámon, láz üt ki rajtam, beteg vagyok, nagyon beteg... Igen, már lázálmaim is vannak. Kijöttem egyedül a pályaudvarra, mint szoktam, mint a kivert kutya, hiszen senkim sincsen. És várt valaki. Mosolygott. Nemcsak az arca, hanem mindene. A kék ruha szerelmesen hozzátapadt a természethez, mint az én vágó pillantásom. Még a kalapja is, még a fátyola is kék volt, igen, kék. És a szeme, az is hozzá való, az is stilusos, az is kék. Valami bolond, groteszk ötletem támadt. Igen, a szeme csak azért olyan szeliden mosolygó kék, hogy hozzásimuljon a kosztümjéhez... Aztán egy rózsát adott át, pirosat, vöröset, olyant, amilyenek most az arcomon virítanak, mondott is valamit, hogy éppen erre járt, erre volt dolga, véletlenül, egész véletlenül betévedt... És én néztem rá hitetlenül, meglepődve.

Aztán büszke lettem. Az előbbi rossz hangulatom eltűnt, elröppent. Hát mégis van valakim, hát mégis gondol valaki rám. Pedig már egy boletörődtem, nekem már másképp nem is lehet. Nap-nap után, minden éjszaka kergetem a kéjt, habzsolom, szüresölöm az életet, eltiprok, megölok, kihasználók mindenkit, aki elémbre kerül. Tönkre teszek embereket, leányokat, asszonyokat egy boldog percemért, igen, igen, engem csak egy félórát lehet szeretni. Mert aztán félrelököm a csókos ajkat, belerugok abba, aki szivesseget tett nekem. És most idejön hozzám egy leány, egy tisztességes leány, akitől irtózan is egy kicsit a természetes prüdsége, a más világa miatt. Idejön hozzám és hazudik, hogy erre járt, itt volt dolga. Már gunyosan, büszkén és szemtelenül mosolyogni akarok, de mégis megdöbbenek egy kicsit. Mintha vakító, tiszta napfény szökne bele az éjszakába, az én bűnös éjjeleim vak sötétségébe... Tán még vissza lehetne fordulni...

Eh! csak képzelet, képzelődés, pusztán fantázia. De nem, még sem. A vonat felcsapott asztalán a rózsza, a vörös rózsza. És kezdem erősíteni magamban, hogy mégis csak ott volt, mégis csak a pályaudvaron hagytam. És a rózsza nőni kezd, erősen, hatalmasan. Most már épp akkora, mint ő volt, igen, igen, mint ő. Két oldalán levelek, na, mi is történi! Már karrá változnak, a rózsza feje mosolyog, kék a szeme, kék... és most átfog, megölel erősen, vadul és megcsókol, igen, megcsókol...

Jaj, de hideg van, ő borzasztó, nyitva felejtettem az ablakot. A hideg szellő besur-

nek" e mostani bonyodalmakhoz bevalottan semmi köze nincs, mint például semmi köze nincs a mostani Balkán-háborúhoz annak, hogy Montecuccoli 1914-ben magyar pénzből 29 milliót fog elkölteni az akkorára építendő *Dreadnoughtokra*.

A logikát nehezebb pofozni, mint egy állam fegyveres erejének 60 fegyvertelen és csakis békés eszközökkel küzdeni akaró képviselőt kidobni: a logika visszaüt és ezt nem lehet *boxerrel* hátba vágni, mint Ivánka Imre képviselőt.

Hitel — hitelre.

— Az ellenzék folytatja akcióját. —

Hírek a politika világából.

Budapest, október 11.

Kétszázötmillió korona új hitelt kér a közös kormány a hadsereg számára és ezt a rengeteg pénzt a delegációk — legalább az eddigi auspiciumok szerint — meg is fogják szavazni. Csak az a kérdés: miből?

A magyar kormány eddig még nem nyilatkozott a fedezet módjairól, de igenis nyilatkozott gróf Stürgkh osztrák miniszterelnök, aki legzetlenül kijelentette, hogy Ausztriában az új katonai hitelt állami kölcsönből fogják fedezni. Ez Magyarországon se lesz másképp. Itt is hiteltől fogják fedezni a katonai hitelt és ismét csak halmozni fogják a hitelt — hitelre, amíg csak ez a szerencsétlen ország végleg el nem veszíti hitelét.

A kormány már elvesztette és ezt az ország közvéleménye előtt soha visszaszerezni nem fogja. Lukács az ország szemében örökre hitelvesztett marad és ezen semmiféle pénzcsoport sem segít, bárhol siet is a miniszterelnök és a kormány segítségére. Mert Lukács erkölcsi hitelét vesztette el, amit nem pótolhat a pénzügyi felváltható hitelt.

Lukács és kormánya ma már nem léphet Magyarországon a nyilvánosság elé. A

ran, rámtör. Gyorsan be az ablakot, hiszen azért küldenek délre, a napfénybe, hogy egy kissé összeszedjem magamat . . .

Előttem a rózsá, várom, várom, hogy még egyszer megöleljen . . .

*

— A viszontlátásra! Viszontlátásra!

A gondola ellibbent a hajónk mellől, gyorsan furódott be a sötétségbe, kuszott, rohant a világosság elé. Ott van Velence. Mintha tényleg nem is úgy volna, mintha csak a színházban mutogatnák. A palotája vörös színben ég, hatalmas reflektorok világítják meg, a királyi palotán, a Márk téren millió és millió körte világít. Itt zöld görögtűz, amott vakító fehérek a tornyok, másutt, mintha vérrrel festették volna meg. Csak a víz természetes. Sötét, titokzatos fekete. Míg a part szélén egy kicsit elevenebbek a hullámok, de benn már nyugodtan alszanak. Lassan csobognak, a sok szín beléjük esik, összekeverik, játszanak velük . . .

A gondola gyorsan szalad vissza, egy fehér kendő lobog felém. Most már nem vagyok olyan hitetlen, igen, nő ül benne, egy hölgy kísért ide; úgy, ahogy elindultam, olyan most a bucsuzás. És még a véletlen se hagy békét, az is boszant. Ó is egy vörös rózsát nyomott a kezembe, vöröset, véreset. És a tekintetem a sötétségbe mered, úgy kutatom, úgy keresem, úgy szeretném még egyszer megnézni a kedves arcát.

Nézek a rózsára és várok, hogy megöleljen. Aztán — magam se tudom hogyan, mi hajt rá — benyulok a zsebembe, a tárczámba,

kormányellenes hangulat már bevette magát a felekezeti életbe is és az ország minden felekezete tüntet a kormány politikája ellen. Így el kellett a katolikus nagygyűlést is halasztani, nehogy nyilvános tüntetéssé lehessen a kormány ellen. Az ellenzék azonban bátran tehet hitet az országban hazafiasság meggyőződése mellett. Bárhol jelenik is meg, az ünneplések szakadatlan sorozata fogadja és minden ajk, amely dicséretét zengi, csak azt óhajtja, hogy a nemzet jogaiért folytatott küzdelmét abba ne hagyja. És nem is fogja abbahagyni! . . .

A politika mai eseményeiről híreink a következők:

Kossuth Ferenc beszámolója.

Czegléd város polgársága rendkívül nagy előkészületeket tesz képviselőjének, Kossuth Ferencnek vasárnapi beszámolójára. A polgárság lelkesedéssel ragadja meg az alkalmat, hogy kifejezhesse őszinte szeretetét és ragaszkodását Kossuth Ferenc iránt, kit betegsége már hosszú idő óta meggátolt abban, hogy választói körében megjelenhessen. Kossuth Ferenc és kísérete vasárnap délelőtt kilenc óra husz perczkor érkezik meg Czeglédre. A pályaudvaron ünnepies fogadtatás lesz, melynek lezajlása után a városházához vonul a menet, melynek erkélyéről mondja el beszámoló beszédét. A beszámoló nemcsak egész Czegléd polgársága lesz jelen, hanem a tanyák népe is. Délben nagyszabású bankett lesz a vendégek tiszteletére.

Justh Gyula Budapesten.

Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, vasárnap vagy hétfőn érkezik meg Budapestre. A beteg pártelnök egészségi állapota, mint örömmel értesülnünk, már annyira javult, hogy a fővárosba való visszatérése lehetségessé vált. Mindazonáltal itt tartózkodása alatt a legnagyobb nyugalomra lesz szüksége és egészsége teljes visszanyerésére kell majd minden gondot fordítani. Eddig még nem történt intézkedés arra nézve, hogy Justh Gyula Budapestre valamilyen fürdőhelyre utazzék, egyelőre itt marad a fővárosban és később válik aktuálissá az a kérdés, hogy a pártvezérnek el kell-e utaznia klimatikus gyógyhelyre. Justh Gyula visszaérkezésének híre nemcsak a politikai világban, hanem esztatlanul mindenütt,

előkerül a másik rózsá. A másik, amit akkor kaptam, amikor elutaztam. Egymás mellett a két rózsá: az egyik pompás, most éli világát, a másik elfonyadt, meghalt . . . És nézem őket . . . Lassanként elszomorodom, elbusiukodom. Érzem, utolsó ember vagyok, igen, még egy parányi szeretetet se érdelek meg. A meghalt rózsá vádolni kezd. Először csak halkán susog a kék ruhás leányról, leányalmokát, titkokat mond el, aztán ránéz a másikra . . . Kiengedem a kezemből, a szél elkapja, vinni, viszi bele az örvénybe, hullámokba.

Kezemben a másik, a meghalt virág. Valami boldogságot érzek, megkönnyebbülést. Aztán szinte csak kíváncsiságból az eleven rózsá után pillantok. Eddig büszkén, egyenesen állt a habokban, a levelei fenntartották, szinte vádlóan meredt felém. Most egy vad, udvariatlan hullám tart feléje, ráront, elsöpri . . . Éles sikoly hagyja el az ajkamat. Utána szeretnék ugrani, kimenteni . . .

Aztán megint elesenededem, elszégyelem magamat. Majd hirtelen a düh fog el. A kezeim ökölbe szorúlnak, hogy a köröm alól kiserget a vér és a esőndes, titoktartó éjszakába belerodítom:

— Hát mikor jön már egy nő, egy nő, az egyetlen nő, aki egészen, teljesen lefoglal magának . . .

Az éjjel nem válaszol, szomorúan meggyünk hazafelé: én, meg a halott rózsá . . .

ahol nagy aggodalommal és fájdalommal értesültek a múlt hónapban történt megbetegedéséről, örömet keltett.

Andrássy kitart.

Nagykárolyból jelentik: Gróf Károlyi József beszámolójaival kapcsolatos függetlenségi nagygyűlés üdvözlő táviratot intézett gróf Andrássy Gyulához, mint a pártonkívüli 67-es képviselők csoportjának vezéréhez. Az üdvözlő táviratokra most érkezett meg Andrássy válasza, mely a következőképp szól:

Adler Adolf dr. urnak, a nagykarolyi függetlenségi párt elnökének. Köszönöm üdvözlését. A jóleső bizalom erősíteni fog a küzdelemben, melyben *kitartok mindaddig, míg az alkotmány integritása megvédve nincsen. Andrássy Gyula.*

Hitelre dolgozik Ausztria.

Az osztrák delegáció német nemzeti szövetséghez tartozó tagjainak ma alkalma nyílt a katonai hitelek kérdésében behatóan beszélgetni gróf Stürgkh osztrák miniszterelnökkel. A miniszterelnök részletes fölvilágosításokat nyújtott az igényelt hitel hovaforrítására és megszerzésére iránt. Az összeget, mely a miniszterek között folytatott tanácskozások befejezése után jóval alantabb maradt ama számnál, melyet a nyilvánosságban hangoztattak, *hitel útján akarják megszerezni.* Az erre szükséges kamatok semmi módon sem fogják előidézni az osztrák állami költészettség megszorítását, sem pedig azon eszközök megszorítását, melyek a képviselőháznak sürgős feladatok megoldására rendelkezésére állanak.

Mire kellene az új milliók?

Gróf Berchtold Lipót közös külügyminiszter a magyar delegáció mai plenáris ülésén a közös minisztérium két előterjesztését nyújtotta be, melyek egyike 125 millió koronát kér, miután a hadsereg legsürgősebb szükségleteinek végrehajtására szükséges összeget. Az összeg három részletre oszlik, még pedig 1912-re 41.600.000 korona, 1914-re ugyancsak 41.600.000 korona és 1915-re 41.800.000 korona esik.

A másik előterjesztés a haditengerészet számára egy 40 millió koronányi rendkívüli hitel engedélyezését kéri.

Az előterjesztés megokolása kifejti, hogy ez a két összeg mire kell. A megokolás ismétlése Teleszky pénzügyminiszter tegnapi előadásának bizalmas értekezletén.

Elhalasztják a katolikus nagygyűlést.

A katolikus nagygyűlést az idén elhalasztották. Mint néppárti körökből értesülnünk, az elhalasztás okai *kizárólag politikai természetűek.* A nagygyűlést egyenesen a tüntetéstől való aggodalom miatt halasztották el. E szerint gróf Zichy János és azok a püspökök, akik az ellenzék letörésében támogatták a kormányt, nagyon is tartottak attól, hogy az alsópapság, de egyáltalán a kongresszus hazafias közönsége tüntetni fog az ellenzék mellett. Hiszen a megállapított program szerint fölkérték volna a részvételre a néppárti képviselőket és gróf Apponyi Albertet is. Hogyan képzelhették volna, hogy ezek békén együtt szerepeljenek olyanokkal, akik az ország exponált férfiai, vagy ha együtt szerepelnek, a közvélemény tüntetőleg meg ne nyilatkozzék mellettük. Épp azért a katolikus püspökök többsége a nagygyűlés elhalasztása mellett volt és így a magyarországi katolikusoknak ezidén nem lesz alkalmuk tüntetni — a katolikus autonómia mellett.

Harc a választójogért.

A Választójog Országos Szövetségének végrehajtó bizottsága ma este Bakonyi Samu orsz. képviselő elnöke alatt látogatott ülést tartott, amelyen egy a fővárosban november hónap folyamán rendezendő nagy választójogi *manifestáció* előkészületeit beszélte meg. Bakonyi Samu nagyhatású megnyilvánulásában rámutatott arra, hogy a választójogi agitációnak gyümölcse érik, a mai felfordult parlamenti helyzetben nincs olyan megoldás, amely a jogfolytonosság elvének megővése mellett az általános, egyenlő és titkos választójog becsületes megvalósítása nélkül elképzelhető volna.

A siker reményével enélkül a helyzet megoldására senki sem vállalkozhatik. Nem szabad azonban engednünk, hogy külpolitikai bonyodalmak ürügyével vonják el a közvélemény figyelmét a választójogtól és ez okból folyton erősödő propaganda kell a szövetségnek kifejtése.

Az elnök beszédét követő tanácskozás után, amelyben Dárday Sándor, Fenyvessy Adolf, Kunfi Zsigmond, Jászi Oszkár, Vámos Henrik, Diener Dénes József, Gerő Ödön, Balogh N. Imre, Blauner Mór és Vámos Kálmán vettek részt, a végreható bizottság elhatározta, hogy a Választójog Országos Szövetsége november hó folyamán pártközi alapon egy nagyszabású választójogi meetinget rendez. A rendezés előkészületeivel megbízta az elnökséget és a titkárságot azaz, hogy a különböző pártok, szervezetek kiküldöttjeivel egyeztetse ki magát.

Ellenzéki beszámoló.

Gróf Somssich Tihamér, a szalantai kerület Kossuth-párti képviselője, tegnap beszámolót mondott Kővágószőlősen. Társaságában voltak: Frey János képviselő, dr. Kereki Mihály pécsi ügyvéd és a szalantai kerület több vezérémbere. Több száz választópolgár seregett egybe, akik lelkesedéssel hallgatták a beszámolót. Frey János is beszélt. A választók képviselőjüknek egyhangulag bizalmat szavaztak.

Az új katonai milliók.

— Feltámadtak Schönaich követelései. —

A magyar és osztrák delegációk ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 11.

Ma terjesztették elő a delegációknak az új katonai póthitelről szóló javaslatot, amely össze-vissza kettőszázöt millió korona újabb terhet foglal magában. A magyar delegációban gróf Berchtold külügyminiszter, az osztrák delegációban Bilinski közös pénzügyminiszter volt a szószólója a javaslatnak. Indokolni a javaslatot könnyű volt, hiszen a fölfordult külpolitikai helyzet két kézzel nyújtotta a közös minisztereknek az indokokat. És a közös miniszterek éltek is az alkalommal és indokoltak a végkimerülésig. Csak a delegációk szalasztották el — talán szándékosan — az alkalmat. Mert ha a fölfordult külpolitikai helyzet indok arra, hogy a hadsereg harcra készsége a legvégső határig fejlesztessek, akkor ez a fölfordult külügyi helyzet kétszeresen indok arra, hogy a nem kevésbé fölfordult belpolitikai viszonyok is orvosoltassanak, mert hisz régi igazság, hogy kifelé csak úgy lehetünk erősek, ha odabent konszolidált állapotok vannak és az egész vonalon teljes a megelégedés.

A delegációk ezt a tényt elmulasztották leszögezni. Egyedül az osztrák delegációban hangzott el a szociáldemokraták részéről egy tiltakozás, de ez is inkább a hadügyi terhek méreteinek szölt, mint a belpolitikai abszolutisztikus intézkedéseknek. A munkapárti delegáció azonban egy kukkot sem szólt és ma is exczellált a talpnyalásban. Örömmel fogadta az új hadügyi követeléseket, de sehol nyomát se láttuk annak, hogy ezekért a nemzet számára bármint is követelt volna, sőt akadtak szónokok, akik elítélték a „vivmánpolitikát”!

Igazán kétségbeesítő az a szellemi szegénység és lelkiismeretlenség, amivel a munkapárti delegátusok a magyar ügyet Bécsben szolgálják. Hát mikor akarnak a nemzet számára valamit biztosítani, hogyha nem akkor, amikor adnak is valamit Ausztriának és a közös hadseregnek? Akkor talán, ha már mindent odaadtak? Akkor ugyan várhatják, amíg kapnak valamit, mert Ausztria nem az az ország, amely ellenérték nélkül bármint is kiszolgáltatna a kezei közül. Ott nincs gavadéria az

ország zsebére, ott nincs önérdék a közérdek rovására, ott csak az igazi, nyers nemzetgazdasági érdek beszél, más semmiem. A munkapárti gavallérok tehát jól tesszik, ha erre egy kissé figyelemmel vannak, mert az ország közvéleménye nagyon is figyelemmel van és azért, hogy a háborus bonyodalmért nem tud lelkesülni, mégis meglátja, hogy mi van odafönn Bécsben. Tessék tehát vigyázni!

Az új katonai póthitelek előterjesztéséről és a delegációk üléséről részletes tudósításunk a következő:

Magyar delegáció.

— Délelőtti ülés. —

A magyar delegáció ma délelőtt 10 órakor báró Láng Lajos elnöke alatt ülést tartott, amelyen gróf Berchtold külügyminiszter előterjesztette a közös minisztérium javaslatát a hadügyi kormányuk új, 205 milliós hitele ügyében. Gróf Berchtold a következőket mondta:

— Van szerencsém a közös minisztérium két javaslatát betervezni, amelyekkel katonai készütségünkben mutatkozó hiányok pótlására szükséges hitelek megszavazását kérjük. E hitelek a katonai kormányzatnak régebbi kívánságai. Előbb-utóbb e követeléseknek napirendre kellett kerülniök. A kedvezőtlen fordulat, mely a Balkán-félszigeten beállott, intelmül szolgál, hogy teljesítsük azokat a követelményeket, amelyek katonai készütségünk régóta megállapított hiányainak pótlására szolgálnak. Kérem a tisztelt országos bizottságot, ne méltóztassék a kért hitelek mozgósítási hitelképp tekinteni. (Helyeslés.) Arra annál kevésbé forog fönn ok, mert eddigi békés politikánk mellett szándékozunk megmaradni. (Helyeslés.) Gondoskodnunk kell azonban a szükséges eszközökről, hogy szavunk teljes sulyal birjon. (Élénk helyeslés.) Annak a reménynek adok kifejezést, hogy a t. országos bizottság áldozatkészsége meg fogja adni a monarchiának a módot arra, hogy a nagyhatalmak tanácsában érdekeit sikerrel érvényesíthesse. (Élénk helyeslés.) Kérem, méltóztassék ezeket az előterjesztéseket a hadügyi és tengerészeti albizottsághoz utalni előzetes tárgyalás végett. (Helyeslés.)

Báró Láng Lajos elnök a külügyminiszter előterjesztését előzetes tárgyalás végett a hadügyi és tengerészeti albizottságokhoz utasítja. Ezután javasolja, hogy ma délután a tengerészeti albizottság jelentését tárgyalják, holnap délelőtt a négyes egyesült albizottság jelentését, hétfőn a hadügyi albizottság tartson ülést, kedden pedig plénumban tárgyalják a hadügyi albizottság betervezendő jelentését és, ha lehetséges, szerdán fejezzék be a delegáció tanácskozásait.

Heltai Ferencz javasolja, hogy a hadügyi és tengerészeti albizottság hétfőn együttes ülésben tárgyalja a póthitel javaslatokat.

Elnök kijelenti, hogy ebben az ügyben nem fog határozatot kimondani. A delegátusok beszéljék meg egymás között a munkarendet és ő aztán a többség óhaját akceptálni fogja.

Ezután áttértek a hadügyi albizottság jelentésének tárgyalására, amelyet Hegedüs Lóránt előadó ismertetett és ajánlott elfogadásra. Isselutz Győző, Okolicsányi László és Darvai Fülöp felszólalásai után Návay Lajos szólalt fel, aki hangsúlyozza és kijelenti, hogy midőn első ízben van alkalma itt felszólalni, a mai események sulya alatt állva teljes szívvvel és lélekkel hozzájárul mindazokhoz, amik a hadsereg fejlesztéséhez és fenntartásához szükségesek. A jelvénykérdésre áttérve, megjegyzi, hogy nem azért kívánjuk a jelvény rendezését, mintha az egy speciális, vagy szeparatizisztikus magyar törekvés volna, hanem azért, mert ez a monarchia szempontjából kívánatos, minél fogva oly jelvény megalkotását kívánjuk, amely a monarchia mai közjogi helyzetének minden tekintetben megfelel, mert a mai jelvény — habár ahhoz nagy és tradíciós mult esatlakozik is — a monarchia közjogi helyzetével egyáltalában nincs összhangban. (Ugy van! Ugy van!)

Elnök az általános vitát bezárja.

Günzl Antal altábornagy, a közös hadügyminiszter képviselője: Ami a katonai tanácszatokba való felvételt illeti, már az albizottsági tárgyalások alkalmával felhasználta a közös hadügyminiszter az alkalmat arra, hogy szövé tegye az e tekintetben tapasztaltakat. Sajnos azonban, hogy a baj orvoslása nem a hadsereg vezetésén múlik, hanem azon, hogy nagyon kevés magyar ifjú jelentkezik a felvételre. Ami az új perrendtartásra vonatkozólag felvetett kérdést illeti, bátor vagyok megemlíteni, hogy az új katonai perrendtartás folytán szükséges intézkedések idejében meg fognak tétetni s részben végrehajtás alatt is állnak. Ami az orvosokra való megjegyzést illeti, van szerencsém megjegyezni, hogy a katonai orvosoknak a kombattansok csoportjaiba való besorozása, tanácskozás tárgyát képezte már ezelőtt is és a szolgálati szabályzat új szerkesztése alkalmával újból megfontolás alá került. Valamennyi nyilatkozatban, amely eddig és különösen a külügyi költségvetés tárgyalása alkalmával elhangzott, a teljes békeszeretet nyilvánult meg, de egyúttal az a határozott kívánság is, sőt azon eltökélt szándék is kifejezésre jutott, hogy a monarchia tekintélye és érdekei megóvassanak. A t. bizottsági tag urak közül többen egész határozottan kijelentették, hogy e célra erős, korszerűen felszerelt és harcra képes hadsereg van szükségünk. Ezt megteremteni a hadvezetésnek becsületes törekvése, de egyúttal kötelessége is, éppen azért, mert par excellencia békés állam vagyunk és mert mindnyájan a békét akarjuk, erőseknek kell lennünk, hogy a békét megóvhassuk.

A bizottság ezután általánosságban elfogadta a költségvetést, majd áttértek a részletes tárgyalásra és pedig elsősorban a határozatok tárgyalására. A második számú határozatnál, amely a pótlólok beszerzésére vonatkozik, Miklós Ödön felhívja a figyelmet arra, ami a határozati javaslat második részében foglaltatik, hogy a hadügyminiszter nyújtson módot arra, hogy azok a létezők, akik összes eladó hároméves csikóikat évről-évre katonai czélokra fölajánlják, a tenyésztésre alkalmas kancákat öt évi használat után tenyésztési czélokra visszakuphassák.

A bizottság ezt a határozatot is elfogadja, majd elfogadja a többi határozatokat is, minden különösebb megjegyzés nélkül, végül pedig megszavazta a költségvetést részleteiben is.

Délután 4 órakor a tengerészeti albizottság jelentése kerül tárgyalás alá. Ezen az ülésen fogják a hetes egyeztető albizottság tagjait is megválasztani.

— Délutáni ülés. —

A magyar delegáció ma délután 4 órakor tartotta harmadik plenáris ülését, amelynek napirendjére a tengerészeti albizottság jelentését tűzték ki. Az ülésen báró Láng Lajos elnökolt.

Rosenberg Gyula előadó: A tárgyalás alatt levő költségvetés és azok a külön előterjesztések, amelyek szintén ma kerülnek tárgyalás alá, a rendestől semmiben el nem térő és semmiféle meglepetésszerű dolgot magukban nem foglaló költségvetésről képeznek. E költségvetés a mult évi 68,257.210 K-val szemben 71,557.210 K-rendes és rendkívüli szükségletet tüntet fel, tehát 3,500.000 K-val több, mely összeg a költségvetés természetes fejlődésének folyamánya s nagyjából a létszámemeléssel kapcsolatos többkiadásoknak az eredménye. A tengerészeti költségvetést úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadásra ajánlja.

Báró Dániel Ernő: Ez a két költségvetés egymással párhuzamosan halad és kiegészíti egymást. Budgetáris szempontból a költségvetésnek e módja ellen igen sok kifogást lehet tenni. A költségvetésnek e módja megnehezíti az áttekintést, a kontrollt. Minthogy azonban a költségvetésnek e módja most indokolva van azzal, hogy tengerészetiünknek hajótipusa egy új típusra ment át és így annak első behozatala rendkívüli hitelszükségleteket igényel, erre való tekintettel most nem nehezítjük ezt az eljárást, de kijelenti, hogy amikor az új Dreadnought-típusokra megszavazott rendkívüli hitelnek ideje lejár, a költségvetésnek ezzel a módjával fel kell hagyni. A költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Werner Gyula: Nagy érdeme a magyar képviselőház többségi pártjának, hogy két évvel ezelőtt egy jelentékenyebb rendkívüli hitel megszavazásával rányomta a pecsétet arra a fel fogásra, hogy akármilyen erős és harcra képes is szárazföldi hadseregünk, nagyhatalmi állásunkat, tengerpartunkat, a világban elfoglalt helyünket nem védhetjük meg egy minden ízében modern, teljesen harcra képes és nyílt tengeren is tiszteletet parancsoló hajóhad nélkül. A hadi tengerészet költségvetését örömmel fogadja el. (Élénk helyeslés.)

Miklós Ödön évek során át rámutatott arra, hogy az volt a törekvés, hogy Pélaban olyan építkezési előkészületeket tegyenek, amelyek lehetővé teszik, hogy hajóinknak legalább egy része ott épülhessen. Felhívja a bizottság figyelmét a Spain

nevi hajó építésére. E hajó tudomása szerint Pólában épült és összes terveit a hadvezetőség mérnökei készítették, csak a hajó-ágyuk felszerelését hozták Angliából. Azóta Pólában nagyobb hajó nem épült. Megszavaztunk ugyan nagyobb összeget egy sójára, amely Pólában készült és hivatva lett volna a Dreadnoughtok előkészítésére. Ez a sója elkészült, sok millió ment rá, de soha hajótestet nem látott és ott áll a hajóberendezés tehetetlenül. Ez a gazdálkodás nem kelthet bizalmat és megnyugást. A költségvetést elfogadják.

Heltai Ferenc: A tengerészeti albizottság által kiküldött ipari bizottság megbízásából ő vizsgálta meg a 312.4 millió koronás hitelből eszközölt összes beszerzéseket és az eredeti szerződésekbe és okmányokba nyert betekintés, valamint azon adatok felülvizsgálata után, amelyek: a haditengerészet vezetősége készségeel becsültott rendelkezésére és amelyek kiterjedtek a legapróbb intern kalkulációkig, megállapíthatja azt, hogy a 312.4 millió koronás hitel felhasználása tárgyában kötött megegyezést az utolsó betűig megtartották. Kifejti ezután, hogy a haditengerészet mérnöki karának helyzete tarthatatlan, a karra nézve méltatlan és a haditengerészetre rendkívül káros. Ma, amikor az egész világon oly nagy érdeklődés az építkezések, a hadmérnöki kar mindenütt igen keresett és nagyon megbecsült testület, csak a német birodalom és mi nem becsüljük meg ezt a kart úgy, mint a hogy kellene. Kéri a haditengerészet vezetőségét, hogy fontolja meg azt a régi óhaját és helyezze végre a hadmérnöki kart abba az állásba, amely szakértelménél tisztességénél, jelentőségénél és becsületénél fogva megilleti. A költségvetést elfogadják. (Élénk helyeslés.)

Lueich Károly korvettkapitány, a tengerészeti parancsnok képviselője: T. országos bizottság! Önagyméltósága a tengerészeti parancsnok ur nevében és megbízásából mindenekelőtt köszönetet mondok a mélyen t. országos bizottságnak azért az oly sokszor tapasztalt és ez alkalommal is megnyilvánult jóakarátért, melylyel a hadi tengerészet ügyei az országos bizottság kebelében találkoztak.

Hadi tengerészetünk egész erejének nekifeszítésével azon fáradozik, hogy a megváltozott s egészen más eszközöket igénylő viszonyok között is megfelelően azon magasztos feladatnak, amely reá hárul és hi maradhasson azon fényes tradícióhoz, mely nevéhez fűződik. (Helyeslés.) Ezután részletes jelentést tesz a hajóépítkezésekről és végül elfogadásra ajánlja a költségvetést. A költségvetés általánosságban elfogadható, azután az ülés véget ért.

Az országos bizottság legközelebbi ülését holnap délelőtt tartja, amikor az egyesült négy albizottság jelentését veszi tárgyalás alá, amely a Boszniában és Hercegovinában elhelyezett parancsnokságok, csapatok és intézetek 1912. évi rendkívüli hadseregi szükségletére vonatkozik.

Osztrák delegáció.

— Bosnyák költségvetés. —

Az osztrák delegáció mai teljes ülésén **Lozag Bilinski** közös pénzügyminiszter a közös miniszterium nevében szintén előterjesztette a két javaslatot ugyanazzal az indoklással, amelylyel gróf Berchtold a magyar delegációban, amelyek az 1912. évi hadügyi és tengerészeti közös előirányzathoz való póthitelek tartalmazták.

Dobernigg elnök kijelenti, hogy a javaslatokat, ha senkinek kifogása nincs ellene, a hadügyi albizottsághoz fogja utalni.

Dr. Ellenbogen kívánja, hogy a javaslatok, tekintettel politikai jelentőségükre, előbb első olvasásban tárgyalassanak.

Dobernigg elnök rámutat arra, hogy a delegáció ügyrendje a kormányjavaslatok első olvasását nem ismeri. Miután azonban a javaslatok ellenmondásra találtak, meg fogja kérdezni a házat.

Dr. Ellenbogen indítványát erre 27 szavazattal 7 ellen elvetik.

Spincic a bosnyák albizottság jelentését terjeszti elő.

Nemetz tiltakozik az új fegyverkezési hitelek benyújtása ellen, mely e pillanatban egyenesen a béke ellen van irányulva és alkalmas arra, hogy a monarchia két államának pénzügyi összeomlását siettesse. Végül kijelenti, hogy a szociáldemokraták nem bizhatnak a mostani bosnyák közigazgatásban, s ezért nem szavazzák meg a költségvetést.

Markhl a horvátországi és boszniai viszonyoknál foglalkozik. Arra kell törekedni, hogy megszüntessük az elégedetlenség tényleges okait. Ezután a délszlávok közjogi sérelmeivel foglalkozik. A horvátok kívánása, hogy Horvátországban állítsák helyre az alkotmányos állapotokat, teljesen jogosult. Kívánatos, hogy a magyarok és a

horvátok kölcsönös egyetértéssel revideálják az 1868-iki kiegyezést, amely tartósan kielégítő viszonyt biztosítana közöttük.

Ellenbogen behatóan foglalkozik a bosnyák agrárhelyzettel és a kormánynak ez ügyben elfoglalt álláspontjával. Kifogásolja a kmetgazdaságot, behatóan ismerteti a megváltás mostani módjának hátrányait, mert többé kerül az államnak, mint amennyibe olyan kölcsön törlesztése kerülné, a melylyel a kmeteket teljesen föl lehetne szabadítani.

Udrall kijelenti, hogy a boszniai közigazgatásnak sok hibája van, de remélhető, hogy Bosznia mostani kormányzójának megvannak a képességei arra, hogy a viszonyokat szánálja.

Lecher a miniszter figyelmét főlhívja arra, hogy az ev. hitvallás hívei házassági ügyekben Boszniában minden fórum nélkül vannak, ami a legnagyobb kellemetlenségeket okozza.

Dr. Baernreither foglalkozik a miniszter vasuti programjával és hangsúlyozta, hogy a rendes vágányu összeköttetés a nyugati vasut és Szerajevó között eminens osztrák érdek. Ausztria ezen vasutösszeköttetésre vonatkozólag nem fogja engedni, hogy folytonosan biztatgassák.

Sustersics delegátus sajnálkozásának ad kifejezést afölött, hogy **Markhl** delegátus különböző panaszokat emel a hű horvát és szlovén állampolgárok szabad érvényesítése ellen.

Lozag Bilinski közös pénzügyminiszter: Tisztelt delegáció! Mi nem akarunk háborút és nem is gondolunk arra, hogy háboruba elegyedjünk; hanem azt gondoljuk, hogy fenforoghatna annak a lehetőségére, hogy a háború következményei felől nemzetközi tanácskozások támadhatnának és akkor, úgy hiszem, hatásosabban emelhetjük fel szavunkat, ha föl vagyunk fegyverkezve. Hogy a jelenleg bonyolult külföldi helyzet sürgetett arra, hogy végre egyszer azt, ami már előre meg volt állapítva megvalósítsuk, ez csak bizonyos logikai összefüggést bizonyít, de nem politikai összefüggést előterjesztéseink és a között, ami a Balkánon történt. Azt hiszem, hogy sem miénk, sem Európa nézve nem egészséges, ha olyan kifejezéseket használunk, amelyek a mai izgatott hangulatnál Európa összes lakóit még jobban fölzúgathatják. Ismétlem tehát: mi egy tapodtat sem térünk el politikánktól és nem helyes, ha **Ellenbogen** delegátus ur azt állítja, hogy a külügyminiszter tegnapi beszédében frontváltást csinált. A miniszter azután a bosnyák viszonyokról beszél.

Markhl szembeszáll **Sustersics** delegátus állításával és megjegyzi, hogy ő csak az ellen foglalt állást, hogy oly tendenciák kapjanak lábra, amiket az új délszláv pártszervezet propagál. Szóval ismétli, hogy ezen tendenciák rendkívül veszélyesek a németekre, még ha a monarchia keretében mozognak is.

Pincisic elfogadásra ajánlja **Langenhan** határozati javaslatát, mely a kormányt fölszólítja, hogy intézkedjék az iránt mígerint a bosnyák gyarmatosok birtokában levő földterületek az annak idején nekik adott ígéretkhez képest nagyobb gyorsasággal irassanak át tulajdonukba.

Az ülés ezután elfogadja a bosnyák hitelt, az albizottság által ajánlott határozati javaslatokat, valamint **Langenhan** határozati javaslatát.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz. Napirend: a hadsereg rendes szükséglete. Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága hétfőn délelőtt ülést tart, aralyn a katonai póthitelek előterjesztéseit fogja tárgyalni.

Az osztrák delegáció munkarendje.

Az osztrák delegáció szerdán, legkésőbb esütörtökön be akarja fejezni munkáját s erre való tekintettel a jövő héten az esti órákban is tartanak üléseket.

Budapest, október 11.

A győrmegyei főispán lemondása. Goda Béla győrmegyei főispán lemondásáról megjelent hírekre vonatkozólag illetékes helyről úgy értesülnek, hogy a közleményben foglaltakról az felel meg a valóságnak, hogy a főispán a folyó hó 7-én tartott vármegyei közgyűlésen történtek miatt lemondását a belügyminiszternek beadta. A lemondás ügyéről semmiféle döntés vagy nyilatkozat ezideig nem történt.

Városok memoranduma. A törvényhatósági városok körében Nagyvárad város kezdeményezésére mozgalom indult meg az iránt, hogy feliratilag kéri fel a kormányt a pénzpiacz válságos helyzetének a javítására. A feliratban azt fogják kérni, hogy amennyiben megfelelő pénzkészletek rendelkezésre állanak, helyezze el azokat a legtekintélyesebb vidéki pénzintézeteknél.

EGYHÁZAK.

— (Versengés a görög-katholikus magyar püspökségért.) A hajdudorogi görög-katholikus magyar püspökség ügyében gróf Zichy János vallás-és közoktatásügyi miniszter ma a következő leiratot intézte Debreczen városához: Folyó évi szeptember hó 11-én kelt feliratában a törvényhatósági bizottság közölte velem határozatát, mely szerint abban az esetben, ha Hajdudorog, mint püspöki székhely elejtenék, Debreczen szabad királyi város nemzeti, gazdasági és kulturális jelentőségénél fogva a görög-kath. magyar püspökséget Debreczenben kívánja fölláttatni és hogy erre a célra kész a megfelelő anyagi áldozatot is meghozni. Idevonatközőan értesitem a törvényhatósági bizottságot, hogy az új görög-katholikus püspökség székhelye gyanánt Hajdudorog ő felsége legfelsőbb elhatározásával és a pápai bullával már meg lévén határozva, a fenti igény és ajánlat az esetleg megindítandó tárgyalások alapjául csak oly feltétel alatt volna figyelembe vehető, ha Debreczen szabad királyi város részéről az e célra ígért anyagi áldozat közlelbi konkrét alakban terjesztetik előm. Debreczen városa gróf Zichy János leiratát a legközelebbi közgyűlésen fogja tárgyalni.

— (Az Erdélyi Kálvin-szövetség közgyűlése.)

Az erdélyi Kálvin-szövetség ma kezdte el háromnapos közgyűlését Szilágyosmlyón. A közgyűlésre a szövetségi tagokkal együtt megérkezett **Kenessey Béla** erdélyi református püspök is, kit lelkes ovációkkal fogadtak. A püspök a délután folyamán fogadta Szilágyosmlyó városának és a református egyház küldöttségének üdvözlését. Este nyolcz órakor a Városi szálló helyiségeiben ismerkedési estély volt, amelyen résztvett a vendégeken kívül a város egész uri társadalma. A vacsorán **Kenessey Béla** püspököt számos felköszöntőben ünnepeleék. A szövetség közgyűlése holnap délelőtt kezdődik a református templomban. A közgyűlés tárgysorozata két napot vesz igénybe.

— (A tiszáninneni református egyházkerület közgyűlése) befejező ülése nagy érdeklődés mellett folyt le Sárospatakon. Az egyházkerület a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának javaslatára utasította az akadémia székét, hogy **Zoványi Jenő** tanár alkalmaztatása ügyében tegyen javaslatot. A közoktatási miniszternek a tanítói patronázs munkára vonatkozó leiratát a kerület tudomásul vette és felhívta az esperesi kart, hogy a tanítók- és a tanítói egyesületekkel a rendelet értelmét közöljék. **Révész Kálmán** esperesnek az államsegélyvel szervezendő vallásitanári állások tárgyában tett javaslatát a további lépések megtétele céljából a konventhez terjesztették fel. A felsőborsodi egyházmegyének a tanítói fizetések tárgyában benyújtott feliratát a már hozott határozat folytán levették a napirendről. A szerencsi ref. templom restaurálása érdekében a közgyűlés felkérte a püspököt, tegyen lépéseket a műemlékek országos bizottságánál, hogy a műemlékek közé már felvett szerencsi templom restaurálására minél nagyobb segélyt adjon. Több kisebb ügy elintézése után a közgyűlés **Fejes István** püspök, egyházi elnök imájával, **Dókus Ernő** világi elnök zárószóval és az elnökség lelkes éltetésével ért véget.

— (Uj plébániaépület a budai várban.) A budavári koronázó Mátyás-templom plébániahivatala évtizedek óta bérházban van elhelyezve. Az egyházi hatóság már régóta sürgette a székesfővárosnál, hogy a főváros első plébániája számára végleges hajlékról gondoskodják, de mindmostanáig a sürgetésnek nem volt foganatja. Ujabb kedvező fordulat állott be az ügyben, amennyiben a székesfőváros tanácsa dr. **Nemes Antal** pápai prelátus, budavári apátplébánostól a Szentháromság-téren két házat vett meg a plébánia céljaira. E házakat legközelebb le fogják bontani, hogy helyükre fölépítsék az új plébánialakot. A székesfővárosi tanács a plébániaépület tervezésével **Schulek Frigyes** műegyetemi tanárt, a koronázó templom újépítőjét bízta meg, aki a Szentháromság-téren a templom stílusával harmonizáló, művészi kiképzésű házat fog építenj. A székesfőváros tanácsa ugyanis szigoruan ügyel arra, hogy a Mátyás-templom környéke minden tekintetben simuljon a klasszikus főépülethez és a Halászbástya művészi formáihoz. A gyönyörű térnek betetőzése lesz az új herceggprimási palota, melynek számára a templom főbejáratától jobbra, az Esterházy hercegi palota tőzomszedságában az állam fentartja a régi kőpestári telket.

— (Templomszentelés.) Szombathelyről jelentik: Szentgotthardon evangélikus gyülekezet új templomot épített, amelynek e hó 20-án lesz ünnepes felavatása. A fölavatást **Gyurács** püspök végzi, ki Pápáról e hó 19-én Szentgotthardra utazik. A felavatási ünnepségen **Szöll Kálmán** v. b. t. t. szentgotthardi képviselő is megjelentik.

Európai zűrzavar.

Fejtelenség a nagyhatalmak között. — A monarchia és Oroszország viszonya. — Meghiúsult az olasz-török béke. — Törökország elmérgesíti az európai helyzetet. — Olaszország ismét harczra kész. — Pánik a világ összes tőzsdéin. — A monarchia őrzi a szandzsákot. — Oroszország féltékeny. — Véres harczok a török-montenegrói határon. — Készül a bolgár és szerb hadüzenet is.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 11.

A háboru mai eseményei közül kiemelkedik az a szenzációs jelentés amely a svájci béketárgyalások meghiúsulását jelenti. Az utolsó pillanatban, amikor már csaknem kész volt az olasz-török béke és Törökország felszabadult volna a kétoldali hadviselés terhe alól, a török békekövetek akadékoskodásán meghiúsult a béke.

Ennek az eseménynek a legmesszebbmenő konzekvenciái lehetnek. Olaszország máris mozgósította a flottát és hajói indulásra készen állnak, hogy ismét birtokukba vegyék az Aegei-tengert. Mi célja lehetett Törökországnak ezzel a békemeghiúsítással? Az olasz diplomáciai körök véleménye szerint az, hogy általános európai bonvadalmat idézzen elő és a végsőkig feszítse ezt a helyzetet, amely reá nézve rosszabb már egy sem lehet.

Most már teljes a felfordulás és ennek legizgatóbb fokmérője a különböző tőzsdék mai árfolyamairól szóló jelentés. A kisebb tőzsdék árhullámszámai még nem jelentenek igazi veszedelmet, de amikor a párisi, berlini és londoni tőzsdéken eszeveszetten esnek az árfolyamok, ez kétségtelen jele a bizonytalanságnak, a háborus, fejtelten helyzetnek. A berlini tőzsdén ma valóságos pánik volt és a párisi tőzsdén körülbelül 150 millió frankra megy az az összeg, amennyivel ma a különböző értékpapírok árfolyamai estek. Ennek a helyzetnek a rettenetes hatása a kisebb államok gazdasági helyzetére csak egy-két nap múlva lesz érezhető. De ami ebből következik, hogy tudniillik végelesen itt a háboru, az kétségtelen.

A nagyhatalmak közül a háborus események előterében Ausztria-Magyarország és Oroszország állanak. Ennek a két nagyhatalomnak a balkáni érdekei és az egymással való érdekellentétei ismertek. Minden figyelmet most Ausztria-Magyarország és Oroszország viszonya felé fordul. Egyelőre a helyzet az, hogy mind a két nagyhatalom mint az európai államok mandatáriusa teljes erejével a béke fentartásán fáradozik, diplomáciájuk szintén dolgozik, hogy meggátolja az általános háboru kitörését a Balkánon, de nyílt titok, hogy Ausztria-Magyarország el van tökélye fegyveres erővel megakadályozni a szerb hadak benyomulását a szandzsákba, Oroszország pedig semmi esetre sem fogja engedni, hogy az osztrák-magyar monarchia egymaga avatkozzék a konfliktusba.

A béke fentartása a mostani viszonyok között teljesen ki van zárva. Diplomáciai köröknek ugyan még mindig az a véleménye, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország nyomában a Balkán-háboru kitörése után semlegességi nyilatkozatot fog tenni. Az orosz külügyminisztérium azt ajánlotta az osztrák-magyar monarchiának, hogy adjanak ki azonos szövegű jegyzéket s jelentsék ki benne, hogy egyiküknek sincs terjesztési szándéka a

Balkánon, ezt a javaslatot azonban a bécsi külügyi kormány azzal hátrította el, hogy mivel Ausztria-Magyarország és Oroszország a hatalmak megbízásából Oroszországgal együttesen tette meg Athénben, Belgrádban és Szófiában a közvetítő diplomáciai lépéseket s akkor amugy is kijelentette, hogy Oroszországgal együtt nem bír a Balkánon területnagybodást még a háboru után sem, most semmi értelme nem volna annak, hogy ismét hangsúlyozza ezt.

Mai táviratainkat a háboru eseményeiről itt adjuk:

Mikorra várható a hadüzenet.

Bécs, október 11. A „Wiener Allgemeine Zeitung“ jelenti Belgrádból, hogy a szerb hadüzenet mára, a bolgár pedig holnapra várható.

Berlin, október 11. A „Berliner Tageblatt“ szófiai jelentése szerint a háboru képpen vagy szerdán kezdődik. A támadás még nincs kellőképp előkészítve.

A balkáni államok válaszejegyzéke.

Szófia, október 11. A balkáni államoknak Ausztria-Magyarország és Oroszország demarcheára adandó válaszejegyzékéről eddig teljes egyetértés nem jött létre. Azt hiszik, hogy a választ csak holnap adják át. Jól értesült körökben híre jár, hogy a választ többi közt adminisztratív autonómiát fog követelni az összes európai vilajetek részére, valamint a nagyhatalmak és a balkáni államok közös felügyeletét a reformok keresztülvitelére. E követeléseket valószínűleg egyidejűleg jegyzékkel közlik Törökországgal, mire néhány nap múlva ultimátumot intéznének a portárhoz.

Szerbia ultimátuma.

Belgrád, október 11. György herceg kijelentette egy hírlapíróknak, hogy a szerb kormány ma délben fogja ultimátumát a portán átnyújtani.

A király a mai kihallgatáson kijelentette, hogy a kormány még ma délben át fogja adni az ultimátumot.

Tegnap este 25 olasz Garibaldista érkezett Belgrádba, hogy önkéntesekül jelentkezzenek a hadügyminiszternél.

Pétervárról táviratozzák, hogy ott egy egész aviatikus kar alakult, amely fel akarja ajánlani szolgálatait Bulgáriának és Szerbiának. Az aviatikusok már elutaztak Pétervárról.

Az itteni levélhordók elhatározták, hogy az Ausztriából és Magyarországból érkező leveleket nem kézbesítik. Az osztrák-magyar követ még ma megjelenik a szerb külügyminisztériumban, hogy ez ellen tiltakozzék.

Titokzatos esetről beszélnek városzerte. Azt híresztelik, hogy Petrovics volt pénzügyminiszternek fiát, Gyoka Petrovics kapitányt a városban holnap találják. Feje át volt löve, Zsebében 10.000 frankot számláltak meg, amelynek eredetéről semmit sem lehet

tudni. Azt mondják, hogy kompromittáló levelekre akadtak nála.

Belgrád, október 11. A szkupstinát e hó 14-re hívták össze rendes ülésre. A belügyminiszter a szkupstinának novellát terjeszt be a sajtótörvényekre vonatkozólag.

A hatalmak jegyzéke a portárhoz.

Konstáninápoly, október 11. A nagyhatalmak követi az olasz követ kivételével — névszerint: Bompard, Pallavicini örgróf, G. Lowher és Carikov — tegnap délután megjelentek Noradunghian török külügyminiszternél a nagyhatalmak kollektív jegyzékének átnyújtása céljából.

A jegyzék barátságos hangon tanácsolja a portának, hogy európai segítséggel a berlini szerződés követelményeképp valósítsa meg Maczedóniában a reformokat.

A jegyzék egyben kiemeli, hogy a nagyhatalmak örködnék Törökország területi épségén és a szultán szuverénitására. A reformokra vonatkozó jegyzéket tegnap este adták át a külügyminiszternek s a török minisztertanács még a tegnapi esti minisztertanácson tárgyalta róla.

Miután Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet, a diplomáciai kar doyenje, a reformokra vonatkozó jegyzéket az osztrák-magyar nagykövetség első dragonánja, Para Gottlieb nyújtotta át a török külügyminiszternek még tegnap este. A jegyzék átnyújtásakor még ülésezett a minisztertanács, mely reggel kilenc órakor ült össze. A minisztertanács azonnal megkezdte a jegyzék tárgyalását.

A hatalmaknak a portához intézett jegyzéke a következőképp szól:

A nagykövetek kormányaik részéről utasítást kaptak, hogy közöljék a portával, hogy az öt hatalmasság tudomásul veszi a török kormányt az a nyilvánosan bejelentett szándékát, hogy reformokat fog életbeléptetni a berlini szerződés XXIII. szakasza és az 1880. évi törvény alapján, amely reformok feltételei európai Törökország fennmaradásának, valamint oly intézkedéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy a reformok megvalósítását a lakosság érdekében biztosítsák, magától értetődően, hogy a reformok az ottomán birodalom területi integritásán csorbát ne ejtsenek.

A már közölt szövegen kívül a portának a hatalmak részéről átnyújtott jegyzék azt a passzust tartalmazza, hogy a hatalmak a reformokat azonnal meg fogják vitatni a portával.

Konstáninápoly, október 11. Hír szerint a nagyhatalmak jegyzékét a holnapi minisztertanácson fogják tárgyalni végleges döntés céljából.

A lapok jelentése szerint a tegnapi minisztertanácson fontos táviratokat olvastak fel a bécsi, párisi, pétervári és londoni török nagykövetektől és a nagyköveteknek megküldötte a szükséges instrukciókat.

Oroszország és a monarchia viszonya.

Bécs, október 11. A külügyminisztériumban biznak abban, hogy ha ki is tör a Balkánon a háboru, nem kerül sor a beavatkozásra. Széchen gróf párisi nagykövetségünk ugyanis olyan jelentést küldött a bécsi külügyminisztériumnak, hogy Szerbia megtartja azt az ígéreteit, hogy nem vonul be a novibazári szandzsákba. Megerősítik ezt a szerb hadereg készülődéséről érkező hírek is, amelyek szerint a szerb haderő nem a szandzsák, hanem a bolgár határ felé törekszik, hogy a bolgár hadsereggel egyesüljön.

A háboru lokalizálását illetően Ausztria-Magyarország és Oroszország között még mindig folyik a tárgyalás abban az irányban, hogy a háboru utáni állapotra teremtsenek megegyezést. Ennek a megegyezésnek nagy híve Szaszanov orosz külügyminiszter, ezért remélik, hogy sikerül a két hatalom között erre nézve is a békés megegyezés.

Oroszország háborut hirdet.

Pétervár, október 11. Moszkvából táviratozzák: A Celes Moskvi a száma közli Suchomlinov hadügyminiszter harcias hangu

beszédét, amelyet a moszkvai automobil-elub lakomáján mondott s amely kinos feltűnést keltett, mert kiméltelen hangon támad Ausztria-Magyarország ellen. Azt fejtegette az orosz hadügyminiszter, hogy az általános európai háború kikerülhetetlen és ha Ausztria-Magyarország beleavatkozik a Balkán-konfliktusba, akkor Oroszországnak azonnal fegyversen kell fellépnie.

A hadügyminiszter beszédére eddig nem jött hivatalos czáfolat s éppen ezért kinos a szenzáció. Egyébként nem kivétel az idézett moszkvai ujság, sőt ellenkezőleg az egész orosz sajtó hemzseg az osztrák-magyar-ellenes támadásoktól. Így például a *Novoje Wremja* szófiai távirat formájába burkolja azt a gyanúsítást, hogy a bolgár kormány már régen óva intette az orosz diplomáciát, hogy ne engedje magát léprecsaltni az osztrák-magyar monarchiától.

Krakó, október 11. Lengyel lapok jelentik, hogy az orosz kormány a bécs—varsói vasutvonal határállomásán. Graniczán megszigorította az ellenőrzést és a magánleveleket, amelyek Orosz-Lengyelországból Galiciába irányulnak, Graniczán felbontják. Az Oroszországba menő és onnan jövő utasokat szigorúan megmotozzák, azoknak az utasoknak, akiknek csak közönséges egy utazásra szóló igazolványuk van, mindenféle oklevelekkel kell magukat igazolniok, különben vagy feltartóztatják őket, vagy visszaküldik Ausztriába. A fiatal embereket nagy gonddal motozzák meg, hogy nincsenek-e fegyverek, az asszonyok megmotozására pedig a politikai rendőrség női ügynökei érkeztek Graniczára.

Varsóból jelentik, hogy a doni kozíkok egész területén ma kezdődött a mozgósítás. A hatóságokat utasították, hogy a mozgósítást lehetőleg gyorsan befejezzék, mert a hadügyi kormányzat egy hét alatt százötven kozákezerdet Orosz-Lengyelországba akar küldeni.

A szandzsákhöz nyulni tilos.

London, október 11. A „Daily Express” nek azt jelentik Szentpétervárról, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország a háború kitörése előtt még egyszer nyomást fognak gyakorolni a négy Balkán-államra a békés meg egyezés érdekében. Hogy ennek a lépésüknek nagyobb nyomatókat adjanak, egymás között megállapodnak abban, s ezt értésére adják a Balkán-államoknak is, hogy

a novibazári szandzsákhöz közeledniök nem szabad, mert különben Ausztria-Magyarország és Oroszország közbelépnek.

Meghiusult az olasz—török béke.

Róma, október 11. A „Tribuna” e czim alatt „A béketárgyalások megszakítása”, a következő Ouchyból érkezett mai keltezésű táviratot tesz közzé:

Az utolsó pillanatban, amidőn az Olaszországgal való béke legfőbb pontjairól a megegyezés már szinte perfekt volt, Törökország új, elfogadhatatlan igényeket állított előtérbe. Minden valószínűség szerint a béketárgyalások megszakíthatnak és Olaszország a Törökország elleni háborút a legnagyobb erőlylyel folytatni fogja.

A *Tribuna* Ouchyból származó sürgönye értelmezése között kiemeli, hogy Olaszország a készség és nagylelkűség szellemétől áthatva jelent meg a béketárgyalásokon és csak a maga elé tűzött czél-nak: a legfőbb érdekei megóvására gondolt, minden kívánság nélkül a kedvező szituáció kiaknázására, minden gyűlölet nélkül az ellenséggel szemben, amelynek nehéz helyzetével számot is vetett. A legjobb bizonyíték erre az a tény, hogy Olaszország föltételeit még a balkán államok roppant fenyegetései láttára sem változtatta meg. A *Tribuna* kijelenti, hogy nem hatolhat be Törökország magatartásának titkába, mely az öt minden oldalról fenyegető veszélyeket még szaporítja, mert a tárgyalások beszüntetése után Olaszország katonai akciójának új irányt kell majd vennie, hogy ellenfelét halálosan találja. A *Tribuna* kérdezi, vajjon ezen magatartás örültsége

mögött nem rejlik-e valami komplikált terv és vajjon Törökország jobban szereti és reméli, hogy olyan helyzetet teremthet, mely kikerülhetlenné tenne intervencziókat, amelyek a balsors legsötétebb óráiban mindenkör javára szolgáltak. Olaszország mindenesetre Európa előtt békétűrésének, készségének és a béke iránti jóakarátának oly bizonyítékát szolgáltatta, hogy a tárgyalások megszüntetése Olaszországnak csak legteljesebb akcióképességét adhatja vissza. A nemzetközi megbotrányozás ezen megszüntetésért csak Törökországot érheti.

Készen áll az olasz flotta.

Róma, október 11. A Stefani-ügynökség hivatalosan jelenti, hogy az első hajóraj, mely *Viale* tengernagy parancsnoksága alatt az olasz vízekben van, parancsot kapott, hogy készen álljon arra, hogy utnak induljon az *Aegei-tengerre*.

A montenegrói harcok.

Podgorica, október 11. A montenegróiak tegnap reggel folytatták délelőtt 11 óráig az erősen megerősített Decsics nevű török hogy bombázását. A Decsics-hegyen levő török tüz-érséget elnémitották. Tuzi török város előtt nagy harc van folyamatban. Eredménye még ismeretlen. Beranánál egy montenegrói hadereg Vukotics tábornok vezérlete alatt tegnap reggel átlépte a török határt.

Decsics délután négy órakor jutott a montenegróiak kezébe. Az erőd parancsnoka a tisztekel és nagyobb számú katonával együtt megadta magát. A montenegróiak négy ágyut zsákmányoltak. Az erődre kilüzték a montenegrói zászlót. Mindkét oldalon nagy veszteségek voltak. Ezt az első győzelmet a montenegrói táborban óriási örömrivalgással fogadták.

Podgorica, október 11. A montenegróiak este rohamtámadással bevették Sapkanik erődöt, mely Decsics erőd és Tuzi város között van. A montenegróiak most teljesen uralják Tuzit. Mindkét fél megrázó bizonyosságát adta hősiességének. A montenegróiak oldalán a Decsics és Sipanik mellett ma kivívott fényes győzelmen örömteljes hangulat uralkodik. A maliszorok önfeláldozóan a montenegróiak oldalán harcoltak. Tegnap későn este a király a főhadiszálláson fogadta az elcsétt Decsics-erőd parancsnokát, akit katonáival együtt Podgoricába szállítottak.

Belgrád, október 11. A Planinica körül vívott harcban a törökök hatszáz, a montenegróiak négyszáz halottal vesztettek. A montenegróiak sok török katonát elfogtak. A montenegróiak most Szlutari török külvárosát, Nikolácsot bombázzák.

Podgorica, október 11. Martinovics tábornok, a Dulcignónál operáló csapatok parancsnoka jelenti, hogy a montenegróiak át-lépték a Bojana-folyót, a határnál az első kulakat bevették a szemben jól megerősített török Tarabos-hegygyel. Csütörtök délelőtt bevették Decsics erődítményét. A győztesek négy ágyut ejtettek hatalmukba. A török parancsnok katonáival megadta magát. Tucei város előtt, amelyet a montenegróiak most a hatalmukba ejtett Decsicsből uralnak, egész napon át tartott az esata.

Konstantinápoly, október 11. A hadügyminisztérium közli, hogy a montenegróiak a Berana körüli harcokban nem érték el sikert a török csapatok és ténkéntesek fölött. A harcok még tartanak. A török csapatok a bolgárok támadását *Sogudja* és *Banik* örházak ellen (Dospat környékén) visszaverték. A bolgárok Mevdudtepe és Jadjijurda pontokat Tammas körüli megerősítették. A törökök megfelelő ellenintézkedést tettek. E hónap 8-án a görögök *Laparintza* határorházat *Diskata* környékén megtámadták. A harc kimeneteléről még nincsenek hírek.

Zára, október 11. Cattaro felől érkező gőzcsökök utasai beszélnek, hogy a Boyana folyó két partján a falvak égnek és Boyana mentén

erős puskaropogást hallottak. A környéken azt beszéltek, hogy a törökök előnyben vannak.

Cetinje, október 11. Nikita király a leg-szigorubbán megparancsolta a csapattevek parancsnokainak, hogy katonáikat tartsák vissza a kegyetlenkedésektől. A decsi magaslatok és erődök körül lévő csapatok parancsnokát, egy őrnagyot e szavakkal üdvözölte a király:

— Ön mára vendégem. Ezt az élvezetet a hadiszerecsének köszönhetem.

Az eddigi összeütközések alkalmával a veszteségek mind a két részen aránylag kicsinyek.

Az albánok benyomulnak Szerbiába.

London, október 11. A *Times*-nek táviratozzák Konstantinápolyból: *Issa Boljetinac* ajánlatot tett a kormánynak, hogy száz ezer emberrel benyomul Szerbiába. A kormány elfogadta az ajánlatot.

Bulgária hadikészülődése.

Szofia, október 11. A hadikészülődéseket a kormány sietteté s most mennek az utolsó csapattevek délre. Napjonta mind több macedón önkéntes jelentkezik. A postaforgalom megbénult, mert a postát is a katonaság foglalta le. A fővárosban alig van már férfinép. Az „Outro” közli azokat a nyilatkozatokat, melyeknek a leadásra a bolgár követeket a hatalmaknál utasították:

Törökország már gyakran ígért reformokat, de ígéreteit soha meg nem tartotta. A mozgósítás költségei olyan nagyok, hogy az ország többé nem élgedhet meg pusztá igérettel, annál kevésbbé, mert azoknak végrehajtását kellő módon nem biztosítják.

Ez okból Bulgária nem szerelhet le és a Balkán-szövetség többi államaival együtt nem nyugodhat meg mindaddig, míg a Kelet keresztény lakosságának a létfeltételeit nem biztosította.

Szofia, október 11. A Konstantinápolyból állítólagos küzdelmekről szóló hírekre vonatkozólag, amelyek a bolgár határon történtek volna s ahol hír szerint a bolgárokat visszaverték volna, kijelentik, hogy azok alaptalanok, mert a határon semmiféle ütközet sem volt.

A törökországi események.

Konstantinápoly, október 11. A bolgár, szerb és görög követek eddig még nem utaztak el, de készülnek az elutazásra. A Balkán-göttevényeken nagy a felfordulás, garnadában állnak a becsomagolt bűtöndök és ládák. Különösen sok a dolga *Griparis* görög követnek, mert a görög alattvalók őt ostromolják utlevélkért. Legalább 200,000 idegen siet elutazni s mindenkinek utlevélre van szüksége.

Az induló gőzhajók zsufolva vannak. A magánhajóvállalatok panaszoknak szénhiány miatt, mert a kormány minden szénraktárra rátette kezét.

A Balkán-államok követei 24 óra óta hírek nélkül vannak, s nem tudják, mi történik odahaza. Egyikük azt mondja, hogy Venizelos, Gesow és Pasics közvetlenül váltanak táviratot, nehogy indiszkréczió történjék.

London, október 11. Londoni pénzügyi körökben megerősítik azt a hírt, hogy a török kormány egy washingtoni bankszindikátussal tárgyalásokat folytat egy kétszázötvenmillió koronás kölcsön megkötése tárgyában.

A hatalmak azt tervezik, hogy Törökországnak közösen, a macedóniai reformok áraként, nagyobb kölcsönt nyújtanak.

Görögország.

Athén, október 11. Az athéni távirati iroda jelenti: Délelőtt 11 órakor a király elnöklésével minisztertanács ült össze.

Az athéni távirati iroda jelenti: A görög sajtó, a lelkes fogadtatásról szólva, melyben a görög nép a királyt részesítette, kifejti, hogy a nemzet bizik erejében és teljesen újjászervezett hadseregében és flottájában.

Eddig nem erősítették meg a Konstantinápolyban feltartóztatott görög gőzcsökök utrabocsátásáról szóló hírt. A trónörökös, akit hivatalosan a tesszáliai hadsereg főparancsnokának neveztek ki, valószínűleg szombaton indul el a táborba.

A kamara hétfőn összeül. Miklós herceg, dandárparancsnok, András herceg, egy lovasezred parancsnoka lesz. A trónörökös németországból harmincs betegápolónót kért.

Pétevár, október 11. A pétevári távírti iroda jelenti Konstantinápolyból: Az orosz diplomáciai képviselők nyomatókos lépéseire a hatóságok megengedték, hogy az itt föllátogatott görög gőzösek, melyekben oroszországi és galaczi áruakmányokat visznek, orosz zászló alatt folytathassák utjukat.

A békeapostol levele Nikitához

Páris, október 11. Baró D'Estournelles Constant szenátor, akinek a béke körül való fáradozását a Nobel-díjjal jutalmazták meg, a montenegrói királynak levelet írt, amelyben a következőket mondja:

— Több mint harmincz éve mult el annak, hogy a berlini szerződés létrejött és hogy az európai határbizottság, amelynek titkára voltam, munkáját befejezte s ennyi idő fölment engem a diplomáciai titoktartás alól, de fölment Felséged is, aki minden becsületes embert rákényszerít, hogy Törökország ellen való hadüzenete ellen tiltakozzék. Akkor személyes tapasztalatunk alapján meggyőződünk arról, hogy a háboru, amelyre ön Törökországot könnyelműen provokálta, nem dicsőség vágyából, hanem ipari tevékenységéből folyt. Ön most újra azzal fenyegetőzik, hogy a világot lángba borítsa, csak azért, hogy a tüznél levegőt megfőzze. Montenegróban senki sincsen, aki önnek ellent merne mondani, ami igazán kár, mert különben már megkapta volna megérdemelt büntetését. Kötelességemet teljesítem, amikor megírom önnek azt, amit meghallani nincsen alkalma.

A közlekedés és a háboru.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától kapott értesülés szerint a Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaság Burgas és Várna kikötőibe rendelt mindennemű áruk felvételét a Bulgáriában uralkodó háborus állapotok miatt, további intézkedésig megszüntette.

A Máv. központi üzletvezetés a Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaságtól azt az értesítést vette, hogy az említett társaság a Bulgáriában fenforgó háborus állapot folytán Burgas és Várna kikötőket további intézkedésig nem érinti. A Máv. ennél fogva Burgas és Várna kikötőbe rendelt mindennemű áruk felvételét további intézkedésig megszüntette.

KÜLFÖLD.

A kínai forradalom évfordulója. Pekingből jelentik: Egész Kínában ünnepelték tegnap a forradalom évfordulóját. Csapatzemle után az elnökkel fogadtatás volt. Az ünnepségek három napig fognak tartani.

A kínai köztársaság és Amerika. Newyorkból írják: Az Egyesült-Államokban lakó kínaiak által alapított Kínai Szövetség nyílt levelet intézett Taft elnökhöz, amelyben azt kérdezik, hogy miért késik az új kínai köztársaság megalakulásának elismerése az Egyesült-Államok részéről? A nyílt levélből kiténik, hogy a szövetség az elismerést már hat hónap előtt sürgette a washingtoni külügyi államtitkárnál, de első levelét mellőzték. A szövetség második levelére az államtitkár azt a feleletet adta, hogy a kínai köztársaság elismerésének ügyét beható tanulmány tárgyává fogja tenni. Mivel ez a tanulmány túlhoszu időt vett igénybe, a Kínai Szövetség most a következő sokakkal fordult az elnökhöz:

„Az Egyesült-Államok területén a törvényeknek megfelelő módon alakult és működő Kínai Szövetség elvesztette türelmét amiatt, hogy az új kínai köztársaság megalakulásának és létezésének elismerése az Egyesült-Államok részéről oly sokáig és indokolatlanul késik. Az új köztársaság fejlődésére s területi épségére nézve ez a késedelem nemcsak fenyegető, de veszedelmessé is válhatik. Éppen ezért jogtalannak tartjuk az új kínai kormányzatnak haladéktalanul való elismerését, annál is inkább, mert az új alkotmányforma becsületesen és tisztességes eszközökkel jött létre. A nemzetközi jog sarkalatos tételei azt követelik, hogy az államforma változása elis-

meressék. Ezt az elismerést az Egyesült Államok nem is tagadta meg soha, amint azt a brazilai, portugáliai, panamai és tizennégy dél-amerikai köztársaság újabb alakulásának esete mutatja, noha ezek a köztársaságok erős fegyveres harcok közben alakultak és hosszú ideig küzdöttek még azután is a régi államrendszer híveivel. E példákkal szemben az új kínai köztársaság jóformán vérontás nélkül alakult ki az önmagától összeomló, elévült és tohététlenné vált császári hatalom romjain. Nem igen hihetnők azt, hogy az Egyesült Államok a köztársasági államforma kialakulásának előfeltételeként a hosszú és véres polgárháborút követelné.”

A tömör hangú és jól indokolt nyílt levél alkalmannak látszik annak a célnak elérésére, hogy az Egyesült Államok az új kínai államformát véglegesen elismerje.

A milliárdosok játékházai.

— A nagy tisztogatás ideje. —

Newyork, szeptember hó.

A Rosenthal-féle gyilkosság óta a newyorki rendőrség hirtelen nagy erélyt kezd kifejteni a nagy tisztogatás terén. Legalább a nekigyürkőzésével igyekszik azt a látszatot kelteni, mintha komolyan venné a feladatát.

Első sorban a játékházak ellen irányul ez a hadjárat és e téren elég tennivalója van, mert ebben az országban, ahol olyan könnyen gurulnak a dollárok, a játékszenvedély ördögének számtalan nyilvános és rejtett templomot emeltek.

Itt csak néhány olyan játékházról óhajtok említést tenni, melyekben különösen a milliárdos urak szenvednek érzékeny érvágást. Amit ők mindenesetre könnyebben viselhetnek el, mint azok a szegény ördögök, akiket nem annyira maga a játék, mint inkább a nyereség vágya izgat.

Ezek között Elliott játékháza a 70 East 40. streetben, közvetlenül a „Café des Beaux Arts“ szomszédságában, egyike volt a legelőkelőbbeknek. Fennállásának utolsó éveiben csak egyszer tartott benne razzitát a rendőrség s akkor is csupán tévedésből. A rendőrség egyik — kivételesen becsületessé — tagja véletlenül tudomást szerzett e helyiségről. Razzitát rendelt el. Egyik alantasa, akinek Elliott rendes „védőpénz“-t fizetett, értesítette a játékház tulajdonosát, hogy legyen elkészülve. A razzitát megtartották, természetesen eredmény nélkül. Elliott két nappal később lehozatta a padlásról a rouletteket, a játékasztalokat és a többi játékkellékeket s meghívókat küldött rendes vendégeinek... és az üzlet tovább folyt, úgy mint azelőtt.

Elliott termeiben csak durgazlag emberek játszhattak. Kora délután kezdtek az autók érkezni és azontul hajnalig örökösen jöttek s mentek. A farao-asztalnál gyakran egyetlen játékos 30—50,000 dollárt vesztett egy éjjel s a saját szememmel láttam, hogy egy ismert pénzkirály öt percz alatt 18,000 dollárral érezte könnyebbnek a bugyellárisát.

Nem volt könnyű bejutni. Ha egy villamos gombot megnyomtak, kinyíltak a kapu szárnyai és a jelentkező egy előcsarnokba lépett, ahol az arca és alakja teljesen meg volt világítva. Vasárca mögött egy láthatatlan valaki a nevét és jövelele czélját kérdezte. A künnálló többnyire csak nevének kezdőbetűit mondta s ezzel a portás beírte, mert a legtöbb vendég nevét ismerte, némelyiket még a hangjáról is.

A jövevény ekkor, ha semmi kifogás nem lehetett a személye ellen, egy terembe jutott, melynek falai mahagonival voltak burkolva, melynek butorai is ebből a drága fából készültek s melynek padlóját süppedő keleti szőnyeg borította.

Ezt követte az ugynevezett „milliárdos szoba“, ahol értékes festmények tanuskodtak a tulajdonos művészeti érzékéről és ahol egy remekbe készült, finom művi roulette volt felállítva. A fő játéktér az első emeleten volt. Libériás inas vezetett föl a látogatót, aki ott két roulettet, egy farao-asztalt s több más játékasztalt talált.

Elliott helyiségét, a már említett kivül, többé nem zaklatta a rendőrség. Tulajdonosa, Rosenthal meggyilkoltatásakor becsukta a játékházat

s kiment a külföldre, hogy a vizsgálatkor ne kelljen tanuskodnia.

Főlemlítésre méltó Smith „Bobby“ játékháza is a 128. East 48. streeten, mely rendkívül szépen és izlésesen volt berendezve. Minden falon híres mesterek képei függtek, mert Smith nemcsak szerette a művészetet, hanem értett is hozzá. Az ő vendégei is nagyban játszottak s ezért módjában volt a rendőrséget „kenni“. A játékosok nála olyan biztosságban érezték magukat, mintha a saját házukban lettek volna. Smithnél sohasem volt razzia, de a Rosenthal-ügy kezdetekor ő is becsukta az üzletét és a zaklatások elől utazni ment.

Lon Ludlum, kinek elegáns játékháza a 153. East 48. Streeten volt berendezve, szintén nyugodtan alhatott a törvény súlyos ekzétól. Őt Newyork leggazdagabb játékháztulajdonosának ismerik. Az ő termei is sötétek, mert míg az erkölcsi seprés meg nem szünik, legfeljebb néhány poker-klub marad nyitva.

Regan játékházának (28 East 33. Street) a Waldorf-Astoria hotellel szemben volt. Itt a játékos azt a kedvezményt élvezte, hogy bármily magas betéttel játszhatott. A tulajdonosnak szintén nem kellett a rendőrségtől félnie, annyi „védőpénz“-t fizethetett, amennyit követeltek tőle.

UJDONSÁGOK.

A hazugságok lélektanához.

Ki nem találkozott már az életben olyan nán, aki valamely hazugságot mond el; azt ismétli és mire harmadszor mondja el, már maga is elhiszi. A hazugságnak meg van a maga autósuggeráló hatása s ez egyik pszichológiai tulajdonsága.

A társaságokban hamar hirtel meg az ilyenek s jóllehet lenézés, lekicsinylés a következménye, a par excellence hazugok még sem tudnak lemondani rögzött szenvedélyükről, mely szinte hasonlít a fixa mániához. Az ember azt hihetné, hogy igazat mondani egyszerűbb és könnyebb, mint hazudni, nem is szólva arról, hogy morálisabb, vagyis tisztességesebb is. Hazugságot kieszelni bizonyos értelemben agymunkát jelent, vagy legalább is az agyműködés megerőltetését tetelezi föl. Azonkívül czélszerűbb és bátorosabb is, mert az igazmondó ember nem kerülhet kinos helyzetbe s nem fenyegeti a leleplezés és megszégyenítés gyötrelmes és megalázó veszedelme. Mégis az élet tapasztalata azt bizonyítja, hogy rendkívül sok ember ezt a nehezebb és veszedelmesebb dolgot keresi pusztán szenvedélyből, mint azok, akik meredek hegyeket másznak meg, jóllehet a nyakukat kockáztatják.

Más megítélés alá esnek azok a hazugságok, amelyeket azért mondanak emberek, mert a hazugságoktól hasznot várnak. Hazudnak, mert a szituáció nem engedi, hogy igazat mondjanak és mert életkörülményeik kényszerítik őket a hazugságra. De ezek rendszerint tisztában is vannak morális értékükkel és legalább is nem hiszik el, hogy igazat mondanak. Kenyerők a hazugság; nem szuggerálják tehát saját maguknak, hogy elhigyük is azt, amit hazudnak.

Egy nagystilű hazug fölött annak idejében már napirendre tért a világ. Frederik Cook volt ez, aki bizonyos ideig elhitette vakmerő arcaival a nagy világgal, hogy ő volt az első, aki elérkezett az északi sarkra. Miután a világ kénytelen-kelletlen elhitte ezt neki, nosza, üdvözölték a fejedelmektől kezdve végig. S ez az ünneplés oly jól esett neki, hogy ezek után már önmagának sem akarta elhinni, (noha alaposan leleplezték), hogy csakugyan nem volt az északi poluson. Most már török szakad ő is elhitte magának s hadat izent mindenkinek, aki az ellenkezőjét merete állítani.

Annyit mindenesetre elért, hogy a világ nevetett az egész északsarki fölfedezésen és operettbohózatnak minősítvén azt, nem tulajdonított a dolog-

nak nagy fontosságát. Mindig nevettek, akár hányszor Cookról volt szó, s nevettek akkor is, ha Peary neve vetődött fel. Mindketten kölcsönösen annyira a sárba akarták rántani egymást, hogy csakugyan mindketten szerencsésen odakerültek.

De Cook nem nyugodott bele a dologba. Most, évek múltán megint feleleveníti életének legnagyobb hazugságát és vastag könyvet írt, amelyben bizonyítani akarja, hogy csakugyan volt az északi póluson. A könyv megjelenése után sem fogja neki elhinni senki, hogy ott volt. De ő azért megírta, mert ő legalább el akarja hinni magának.

Aki a nagy hazugságok történetét meg fogja írni valaha, nem feledkezhetik majd meg Cookról. És akkor bőségesen tanulmányozhatja a hazugságok lélektanát. (t.)

Nyilatkozat. A „Pesti Futár“ tegnap megjelent számában egy köztem és a Pesti magyar kereskedelmi bank titkára közt állítólag lefolyt jelenetet ír le. Röviden kijelentem, hogy a nekem imputált szavakból egyetlen betű sem igaz és aki azt állítja, hogy a leírt beszélgetést hallotta, az hitványul hazudik. Soha életemben senkit meg nem fenyegettem, ilyen aljas eszközökhöz nem nyultam és sohasem fordult elő, hogy én bármikor, bárkit anyagi érdekből megtámadtam volna. Aki az ellenkezőjét állítja, az aljas módon rágalmaz.

Erdős Armand.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember 30-án lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma. Az Egyetértés, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökméltű vezérünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tükre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznevelőjének, írójának, festőjének, szobrászának, szinpadki nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

NAPIREND: Naptár. Szombaf, október 12 — Róm. kath.: Miksa pk. vt. — Prot.: Miksa. — Görög-ország: szeptember 29. Kiriák rom. — Zsidó: Markhesvan 1. — A nap két reggel 6 óra 13 perczkor, nyugszik délután 5 óra 17 perczkor. — A hold két reggel 8 óra 34 perczkor, nyugszik délután 5 óra 54 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. Japánkiállítás a Teréz-körút 7. szám alatti termekben. Nyitva egész nap. Belépődij nincs. — Petőfi-báz (Bojza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődij 40 fillér.

Nyitvalevő muzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig. — M. kir. Kereskedelmi Múzeum. Szakkönyvtár. Hírlapszolgálat, hazai beszerzési források és közállítások ügyében 9—3-ig, vám- és szállítási díjtételek ügyében 3—6-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő kiállítások: Nemzetközi csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—4-ig. Belépődij egy korona. — Zuloaga kiállítása az Ernst Múzeumban

(Nagymező-utca 8.) Nyitva 9—6-ig. Belépődij egy korona. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya. Nyitva 10—2-ig.

— **Frigyes főherceg Apatinban.** Az apatini veterán-egyesület Frigyes főherceget kérte fel védnökül. Frigyes főherceg a védnökséget elfogadta és megígérte, hogy legközelebb ellátogat Apatinba. A főhercegi vendég ünnepies fogadására nagy előkészületet tesz úgy az előljáróság, mint a veterán-egyesület.

— **Lónyay grófné vendégei.** Pozsonyból jelentik: Bernhard száz-meiningeni herceg nejevel, Charlotte hercegnővel, aki a német császár nővére, Oroszvárra érkezett több napi tartózkodásra Stefánia főhercegnő és gróf Lónyay Elemér látogatására.

— **A király ajándék-aszalterítője.** Új módszerű himzést talált föl Járó Józsefné született Ormányi Bocskay Ilonka. A nyíregyházi uraszonny új módszerével egy pompás aszalterítőt himzett, amelyet elküldött a királynak. Ő felsége kabinetirodája értesítette Szabolcs vármegye főispánja utján Járónét, hogy az ajándékot a király elfogadja és a budai várban hevezteti el.

— **Prém József meghalt.** Prém József, a Petőfi-Társaság tagja, több dráma szerzője, képzőművészeti és színházi kritikus, hosszas szenvedés után csütörtökön este fél tíz körül meghalt. Prém fiatalon és nagy ambícióval kezdte irodalmi pályáját. Tanárember volt és tehetséggel indult neki írói küzdelmeinek. A legutóbbi esztendőig mindenütt ott lehetett látni, ahol valami irodalmi mozgalom, ünnep volt. Két-három év óta azonban elmaradozott mindenünne és ekkor híre kelt, hogy súlyos idegbántalom gyötri. Voltak, akik fölkeresték betegségében és csodálkozva beszéltek, hogy rövid idő alatt mennyire összeesett, megöregedett. Csütörtökön este aztán az író fiának, Prém Lórándnak lakonikus távirata jelentette a megdöbbentő hírt, hogy dr. Prém József meghalt. Prém Józsefet vasárnap délután temetik, minden valószínűség szerint a kerepesi-temetőben, a fővártal adományozott diszírthelyre. A Petőfi-Társaság ugyanis megkereste a fővárost, hogy elhunyt tagtársuk számára diszírthelyet adományozzon. A társaság Hercezy Ferencz elnök vezetésével testületileg jelenik meg a temetésen s koszorúját Pakots József titkár fogja beszéd kíséretében a sírra helyezni.

— **Az elegáns Thurn-Taxis herceg.** Egy angol divatújság híre szerint jelenleg Thurn-Taxis Albert herceg, a József főherceg sógora a világ legelegánsabb embere. Albert herceg ugyanis minden nap új ruhát ölt magára és tizenkét „ruhaművészt“ foglalkoztat állandóan, akiknek nincs más gondjuk, mint hogy újabbnál újabb divatu ruhák összeállításán törjék a fejüket. Természetes, hogy a nem mindennapi fényezés egész csinos kis vagyont emészt fel évenként, amennyiben a herceg évenkénti ruházódása nem kevesebb, mint 70.000 koronába kerül. A divatkirály olyan rózsajelű-parfümöt használ, amelynek unciája több, mint 100 koronába kerül, de a gallérok és cipőkkel sem igen takarékoskodik a herceg, mert mint az angol újság állítja, évenként 1000 darab gallér és 200 pár cipő kerül ki a ruhatárából, mint „hasznavehetetlen“ tárgy.

— **Egy főszozolgabíró és a zsidó világmozgalom.** Tenke biharmegyei nagyközönségből jelentik, hogy az ottani főszozolgabíró, martinuzzi Fráter Emil belépett rendes tagnak az ITO (Jewish Territorial Organisation) zsidó világszervezetbe, amely területet szerez az üldözötteknek. Az ITO-mozgalom három hónap előtt terjedt el a magyar zsidók között. Eddig másfélezer tagja van az egész országból s nagy feltűnést keltett annak idején az egész világon, hogy dr. Balthazár református püspök is megleghangu levélben jelentette be csatlakozását. A tenkei főszozolgabíró belépése, mely őszinte liberalizmusról tanuskodik, nagy örömet keltett a biharmegyei zsidóság körében; Fráter Emil az ITO tenkei csoportjának vezetőjénél, Timár járási orvosnál jelentkezett felvételre. Ugyanakkor Brassóban is két másfelekezeti előkelőség jelentkezett részvételre a zsidó világmozgalomban: Koór Gyula evangélikus és Tökés Ernő református lelkész, akik rendes tagokként léptek be a Zangvill Izrael vezérlete alatt működő óriási szervezetbe.

— **Nagy ékszerablás.** Szelnokról jelentik: A múlt éjjel Fischmann Lipót ékszerésznek a város főutcáján lévő üzletébe a mennyezetet át betörték és ellopták a kirakatban lévő arany- és ezüst-ékszereket mintegy 25.000 korona értékben.

— **Az új csatahajónk.** A bécsi „Zeit“ jelentése szerint a király elrendelte, hogy a VI. számú Dreadnought, amelyet november hó utolsó hetében bocsátanak vízre, a „Jenő herceg“ nevet kapja. Az új Dreadnoughtot 1914. első felében fogják a flottába besorozni. A „Tegethoff“ nevű Dreadnoughtot, amelyet ez év márciusában bocsátottak vízre, januárban v. szí át a haditengerészet vezetésébe.

— **Az anyagyilkos szökevény.** Fiumében tegnap este letartóztattak egy fiatalembert, aki egy feltűnően szép orfeum-énekesnő társaságában éppen a velencei hajóra akart szállani. A letartóztatás csehországi megkeresés alapján történt, mert a fiatalember, akinek Koblitz Lajos a neve, meggyilkolta az édes anyját, elrabolt tőle huszezer koronát és szerelmesével, Baltus Jozsefennel Fiuméba szökött. Az anyagyilkos már egy hete tartózkodott Fiumében és költekezésével venta magára a rendőrség figyelmét. Letartóztatásakor nyolcezer koronát pénzt és egy Browningot találtak nála. Fiuméből jelentik: A rendőrség által letartóztatott anyagyilkosra vonatkozólag a hatóság megállapította, hogy hamis neveket mondott be. Eleinte Hause Alenberg berlini földbirtokosnak nevezte magát, megmozgásakor pedig Curt János orosz-lói magánzó nevére kiállított igazolványt találtak nála. Azt állítja, hogy előbbi neve az igazi. A prágai rendőrség viszont Koblitz Lajos 25 éves fiatalembert keresi, aki anyja meggyilkolása után Budapestre vagy Fiuméba szökött az anyjától elrabolt 10.000 korona pénzzel. Az elfogott fiatalemberre ráillik a prágai személyleírás. Megmozgásakor 4100 koronát és 4100 lírát találtak nála.

— **Bécsiek és prágaiak.** Bécsből jelentik nekünk: A bécsi városi képviselők küldöttségével együtt utazott Londonba a prágai városi tanács deputációja is viszonzni az angol községi képviselők prágai látogatását. Időközben bezárták Bécsben a Komenski-féle cseh iskolát s erre a prágai küldöttség elhatározta, hogy megszakít minden érintkezést a Londonba utazó bécsi küldöttséggel, nem száll meg ugyanabban a vendéghelyen s megkülönböztetésül cseh nemzeti színű jelvényeket fog viselni s külön fog megjelenni a londoni lordmayornál tisztelgésre.

— **Az amerikai sajtóról.** Az amerikai újságkiadók utolsó ülésén megállapították, hogy az elmúlt esztendő kedvező volt az észak-amerikai hírlapokra nézve és hogy hirdetésekkel és előfizetésekkel befolyt jövedelem olyan nagy volt, amint azok 1907. óta nem értek el. Az újságkiadók elhatározták, hogy egy millió dolláros alapot létesítsenek, amelyet az egyesület által megoldandó nagyobb feladatok végrehajtására szántak. Az alapot minden évben gyarapítani fogják. A newyorki újságoknál eddig szokásban volt, hogy egyes hirdetőknél a föladvott hirdetés nagysága szerint egy, vagy másfél oldalt juttattak a szerkesztőségi részben. Régióta küzdöttek e visszaélés ellen, de eredménytelenül. Most azonban a Newyork Herald egyszer s mindenkorra szakított ezzel a szokással és valószínű, hogy a többi újságok hamarosan követik példáját. Az amerikai sajtó bebizonyította azt is, mint válhat átokká az emberi szellem egyik legnagyobb vívmánya. A dróttalan táviról van szó, amely Amerikában szintén nem állami monopólium, ott mindenki rendezhet be magának dróttalan táviróállomást, ha van pénze hozzá. A gazdag magánosoknak és főképp az árulástulajdonosoknak és a nagy lapoknak saját dróttalan táviróállomásaik vannak. A nagy lapoknál valószággal kialakult a dróttalan hírek elfogdosásának gyakorlata, úgy hogy a dróttalan lopás szervezéséről lehet beszélni. A Titanic katasztrófája alatt vagy 500 újságíró állandóan a szikratávíratok keresgélésével foglalkozott. Ma már Amerikában semmiféle üzenetet nem lehet küldeni a dróttalan táviró útján, amit az amerikai sajtó föl ne tartóztatna. Amikor egy newyorki milliomas jachton tette meg nászútját, az egyik nagy újság összefogdosta a fiatal házaspár minden üzenetét, amelyet az barátaihoz intézett. Több newyorki hírlap fölfogta a táviratokat, amelyeket egy híres énekesnő és völgyéne váltottak és bár tisztára házassági szerződésről volt szó, a legnagyobb részletességgel leközlötték azokat, a jegyospár nem csekély bosszankodására.

— **Kinai aranyablók.** Blagovjeszenszkből jelentik: Tizenöt fölfegyverezett kínai megtámadott Szelengyában egy aranybányát. Megölték a bányatulajdonost és egy alkalmazottat, megsebesítettek egy másodikat alkalmazottat és két pud és két font aranyat raboltak el. Hat banditát üldözés közben megölték. Kettőt megsebesítettek és letartóztatták. Ezeknél 30 font aranyat találtak.

— **Elégett angol gőzös.** A londoni Lloyd-biztosítóhoz érkezett newyorki jelentés szerint Bayonneban (New-Yersey) a Dunholm nevű angol gőzösön tűz támadt, mely az egész gőzöst elpusztította. Két brit petroleumgőzöst és a Koukordia nevű bárkát partra kellett vonszolni. Sok petroleum is elpusztult.

— **Morgan szigetét vásárol.** Pierpont Morgan, a szenvedélyes műgyűjtő és tudományos hajamairól, főleg a régészet iránti elszáradt ismeretes amerikai milliárdos, országokat is vásárolhatna, ha kedve tartaná. Morgan azonban sokkal szerényebb a maga óhajában s megelégszik azzal, hogy megszerezze egy-egy eltemetett őskori várost, vagy őskori műremekkel borított szigetet. Nemrég megintuk, hogy Pierpont Morgan engedélyt kért az olasz kormánytól arra, hogy a maga költségén kiásassa a Vezuv által arómaiak idejében eltemetett Herculanium városát, mely a már kiásott Pompejivel együtt fogja hirdetni a rómaiak kultúráját. Most pedig arról érkezik hír, hogy ugyancsak Morgan, megvásárolta Philae szigetét Egyiptomban, melynek ősrégi építészeti és szobrászati műremekait Amerikába akarja szállíttatni. Philae szigete ugyanis, melyen több egyiptomi, majd görög templom állt, gazdag lelőhelye az értékes romoknak és bámulatos műkinccsnek. Csupán a kincsek átszállítása közel 8 millió dollárt fog felemészteni. Az épületeket előbb szétszedik, aztán minden egyes követ megszámoznak s nilusi bárkákon a kikötőbe szállítják. Itt felrakják egy oceánjáró gőzösré, mely mintegy száz fordulóval Newyorkba viszi a hatalmas súlyt képviselő romokat. Morgannak az a szándéka, hogy a philae híres romokat Amerikában újra felállíttatja s ilyképp az egész szigetet mintegy odavarázsolja Amerika földjére.

— **Negyven éve katona.** Ritka szolgálati jubileumot ünnepeltek a napokban a debreczeni 3. számú honvéd gyalogezredben. Darvasi Ábrahám számvevő őrmester ülte meg katonai szolgálatának negyven éves fordulóját. Többféle szempontból a legnagyobb ritkaságok közé tartozik ez a jubileum. Négy évtizedet, csaknem egy fél századot, eltölteni a nehéz és fáradságos katonai szolgálatban, már magában véve is méltányolást érdemlő tény, de ezen kívül több érdekes mozzanat teszi kiválóan érdekessé ezt a jubileumot. Darvasi Ábrahám a magyar királyi honvédségnek egyik legrégebb katonája. Csaknem megalapítása óta tagja a honvédségnek. Az első honvéd ezredekett ugyanis 1869-ben állították fel, közöttük a debreczeni 3. gyalogezredet, a mely 1872-ik év október 6-án vonult be szolgálatra és a törvényes szolgálati idő lejártával önként jelentkezett további szolgálatra. Azóta tehát negyven éve, szakadatlanul teljesít szolgálatot Darvasi, sőt most sem hajlandó nyugalmába vonulni, mert 61 éves kora dacára még mindig munkabírónak érzi magát. Darvasi őrmester hű szolgálatát a király is jutalmazta már. Huszonöt éves szolgálati jubileuma alkalmából a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta neki. Negyven éves jubileuma alkalmából is kitüntetésben fogják legközelebb részesíteni.

— **Elzúllott urasszony.** A debreczeni rendőrség tegnap éjszaka egy toprongyos nőt fogott el. Holtrészegen állították elő kihallgatásra s a nála talált iratokból megállapították, hogy Seres Gézánének hívják. Még nem régen egy magasrangú katonatiszt felesége volt, aki azonban elvált tőle. Seres Gézáné igen előkelő bihari családból való. Még leánykorában úgy hozzászókkott az italhoz, hogy később, asszonykorában sem tudott leszokni a szenvedélyéről. A férje is azért vált el tőle, mert pálinkát ivott. Az egykori urasszony csak pár napja van Debreczenben, ahol koldult és a kapott filléreket elitta. A rendőrség a zúllott asszonyt eltoloncoltatta.

— **A pénzügyi válság áldozata.** Debreczeni jelentés szerint, Rosenfeld Ferencz vámospécsi földbíró ma reggel föbelökte magát, mert nem tudott megbirkózni a pénzügyi krízissel. Levelet hagyott hátra, amelyben érzékenyen bucsuzik családjától és megírja, hogy a pénzügyi válság és a rossz termés kergették halálba. Rosenfeldnek a napokban átvették el birtokait és a szerencsétlen embernek annyi pénze sem maradt, hogy iskoláztassa kilenc kis gyermekét.

— **Hamis váltók.** Máramaroszigetről jelentik: Hoffmann Lajos, a Leszámitolóbank könyvelője napok előtt eltűnt lakásáról. Hoffmann több máramaroszigeti banknál nagy összegekkel van érdekelve váltókkal. A leszámitolt váltók egyes aláírói nem ismerik el az aláírásukat.

— A szatmári katonaszabadító őrmesterek.

Wellini János és Teszler Sándor közösladsergebeli őrmestereket Szatmárról, akiknek viselt dolgaikról már megemlékeztünk, az éjjel vasraverse szállította nyolcz szuroyos katona a kassai helyőrségi fogházba. Az őrmesterek mintegy háromszáz embert szabadítottak ki a katonaság alól Stern Ábrahám kivándorlási híra és hírhedt katonaszabadító rábeszélésére. A két őrmester beismert vallomása után most összeírják azoknak névjegyzékét, akiket kiszabadítottak és ellenük, mint katonaszkevények ellen, elfogatóparancsot adnak ki. A katonai hatóság a legnagyobb titoktartás mellett, széles körben nyomoz a katonaszabadító őrmesterek czinkostársai után.

— **Házasság.** Apáti Abt Károly, a Ganz és Tsa—Danubius r. t. tisztviselője eljegyezte Kertész Lajos, a Pesti Napló műszaki vezetőjének leányát, Olga.

— **Segély szabóiparosoknak.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara a kezelésére bízott Schwarz Sándor-alapítvány kamataiból elaggott és elszegényedett, saját hibájukon kívül keresetképtelenné lett kisiparosok részére nyújtandó segélyre pályázatot hirdet. E segélyre pályázhatnak elsősorban férfiszabók s csak ha ezek között segélyre méltók nem találhatnának, részesíthetők a segélyben más iparosok. Megkívántatik, hogy a pályázó magyar honos, budapesti lakos és iparban legalább 20 éven át akár segéd vagy önállóan működött iparos legyen. Pályázhatnak önálló szabóiparosok özvegyei is, ha kiskoru gyermekeik vannak. Az okmányokkal (igazolvány, szegénységi bizonyítvány stb. felszerelt bélyegtelenn körvények a kamaránál (V., Szemere-utca 6.) október 15-éig nyújtandók be.

— **A lélekkufár letartóztatása.** Néhány hónap óta ugyszólván naponként tűnnek el Somogy és Zala egyes községeiből fiatal leányok és legények, anélkül, hogy hozzátartozóik csak sejtették volna is, hova lettek. A véletlen végre a gyékényesi határrendőrséget nyomra vezette. Siófoki jelentés szerint a lélekkufárt Csajda Lajos csurgói lakos személyében letartóztatták. Csajda egy hamburgi hajóstársaság szolgálatában állott és közvetítette a hadköteles legények szállítását, egyben utlevélt is szerzett nekik 3—400 koronáért. Sok katonaszkevényt sikerült neki a határon átcsempészni, de legnagyobb büne a leánykereskedés. *Krabia* Arakín afrikai kereskedővel, akinek a szép tizennyolcz-husz éves somogyi és zalai leányokat szállította és egy-egy leányért négy-öt száz koronát kapott. A nyomozás során sok levelet találtak nála, melyeket a kivándoroltak írtak és panaszkodnak benne, hogy csakis szembányákban dolgoznak és emellett, hogy rettenetes munkát végeznek, hért sem kapnak, mert a lakás és kosztbér fejében levonják nekik. Egy levelet is találtak nála az afrikai ezégtől, mely 4-érelt kelt és amelyben azt kéri tőle, hogy *sürgösen küldjön néhány leányt, akikért fejenként nyolczszáz-ezer koronát ígér, de kiköti, hogy a leányok mind fekete-haju és fekete szeműek legyenek.*

— **Az aggszűzek klubja.** Hogy a házasság intézménye válság előtt áll, azt ma már az optimisták is elismerik. Aki azonban ezt az igazságot a közönséges tapasztalatok dacára sem akarja elhinni, az olvassa el az alábbi mesét, amelyet egy amerikai lap közöl. Mary állam Corapolis városának a női egy házasságellenes klubot alapítottak, amelynek jogszerinti tagjai lettek mindazok a hajadonok, akik már 25 évesek elmúltak, míg a fiatalabb jelentkezőknek előbb be kellett bizonyítaniok, hogy valóban férfigyűlölők. A „Girls bachelor Club“ tehát egész szépen virágozott, bár senki sem vette őket komolyan. Mert hiába, a szó még akkor is csak szó, ha férfi ajkáról hangzik el. A nők pedig tudvalevőleg a gyengébb nemhez tartoznak, akikről minden esküvésük dacára sem hiszi el senki, hogy a szívük mélyén is gyűlölnek a férfit. És így a Girls bachelor Clubban is megtörtént, ami előre látható volt, hogy két fiatal leányka férjhez akart menni. Miután félték klubtársnőik botránjától, az esküvőjüket egész csendben s a szomszéd városokban tartották meg, — de hiába! Amikor hazajöttek, már óriási tömeg várta őket a pályaudvaron, amely elfogta, megverte, majd pedig levetkőztette mind a két párt egy hordó olajba dugta be s amikor onnét előkerültek, tollpelyhekben hempergették meg őket. Most csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a klub többi tagjai, ismerve e veszélyeket, hogy akarják majd azokat elkerülni. Mert hogy a legnagyobb részük inkább kilép majd a klubból, semhogy az első komoly kővet elutasítsa az legalább is valószínű.

— **Nemzetközi sakkverseny Budapesten.** A Budapesti Sakk-kör vezetősége ma délelőtt, küldöttségileg járt a polgármesternél, hogy az egyesület által rendezendő jubiláris nemzetközi sakkverseny védőségeit dr. Bárczy István polgármesternék felajánlja s hogy a versenydíjakhoz a főváros hozzájárulását kikérje. A küldöttséget, amelyet Jónás Ödön udvari tanácsos vezetett, a polgármester nevében Rózsavölgyi Gyula helyettes polgármester fogadta, aki kilátásba helyezte a kérelem teljesítését.

— **Gutenberg-villa.** Ez a neve annak a nyomdász-szanatóriumnak, amely most épült a nyomdai munkások áldozatkészségéből Abbázia egyik legszebb pontján. A Gutenberg-villa adakozásokból épült és az üdülésre szoruló nyomdászok rendelkezésére áll. A legutóbbi nyomdász-kongresszus elhatározta, hogy a Gutenberg-villa főtartására minden tagnak heti 6 fillért kell fizetnie.

— **A kalandos fiúk.** Temesvári jelentés szerint a temesvári rendőrség ma két kalandos fiút tartóztatott le. Giel József 15 éves aradi szabóinas 200 korona inkasszált pénzt elemelt és Robinson módjára akart élni. Beavatta tervébe Taugner József II. osztályu aradi realiskolajtanulót, akit titkárnak szerződtetett. Robinson és szolgálja előbb bebarangolta a Délvidéket, majd Orsovára utaztak, hogy az Aldunin alkalmas Senki-szigetet keressenek. Megeszelték azonban, hogy arrafelé háborus idők járnak mostan és ezért nem tartották alkalmasnak az Alduna vidékét. Pénzüket is elfogyott és így jobbnak látták Temesvár felé visszamenni. A temesvári rendőrség azután, melyet az aradi rendőrség már értesített, lefűllete őket. Giel töredelmes vallomást tett. Társa sirva panaszkodta, hogy Giel csábította a kalandos utra. Mindkettőt átkísérték Aradra.

— **A Rockefeller mérges kigyói.** Az amerikai petróleumkirályt igazi amerikai furfanggal csapták be a honfitársai. Midőn ugyanis John D. Rockefeller, a petróleum-király Pockatyhill-környékén 5000 acre kiterjedésű hatalmas uradalmat vásárolt, valóságos *hemzseglek ott a mérges kigyók.* Kidoboltatta tehát, hogy a ki irani jön a veszedelmes hullóket, *darabjért 25 cent jutalmat kap.* Összeesődült az egész környék népe s alig telt bele néhány hét, ezrével szolgáltatták be az uradalom igazgatóságához a mérges kigyók fejét s felvették a kikötött jutalomdíjat. A melékkereset nagyon jövedelmező volt, de sajnos, csak rövid ideig tartott. Ekkor aztán *messze vidékekről kezdte beszállítani a nép Pockatyhillbe a mérges kigyókat, ez a fajtaját.* A környéken valóságos kigyótenyészetet rendezett be a lakosság s vigan szedte fel Rockefeller-től a 25 centet minden kigyófejért. A petróleum-királynak gyanus volt a dolog és most, hogy Pockatyhillbe érkezett, számítás tette, mennyibe került a kigyóirtás. Meglepően vette észre, hogy még mindig ezrével akad a mérges jószág az uradalomban s nem volt nehéz a csalásra rájönnie. A milliárdos *beszűntette a jutalmat.*

— **Hívesgyilkosság.** Szombathelyről jelentik: Sült István kemenesmagasi vendéglős tegnap revolverrel agyonlőtte feleségét. Sült önmaga ellen is emelt fegyvert, amely azonban csütörtököt mondott. A csendőrök Sültöt letartóztatták, aki elmondta, hogy önmagát is meg akarta ölni, mert boldogtalan családi életet élt. Sült gazdag ember volt. Pápán volt vendéglője, de iszákossága miatt tönkrement. Felesége elhagyta, de utána ment Kemenesmagasiba, ahol két hónap óta folyton pénzt követelt az asszonytól.

— **Az érezőtő kifosztói.** Néhány nappal ezelőtt Budán a Fő-utczában megtámadták Bota József 37 éves érezőtőt, összeszurkálták és elrabolták 80 korona pénzt. A rablással Farkas Péter kulai születésű 37 éves loalkuszt, Kovács István szabadkai születésű 19 éves borbélysegédet és egy 28—30 év körüli munkáskülsejt, középterműt, sápadtarezu férfit gyanúsítanak. Farkas Péter Zsigmond-utca 34. számú lakása a rendőrség megtalálta Bota József munkáspénztári tagsági könyvecskéjét, amelyben az elrabolt bankók voltak.

— **A szomszédok.** Székely János munkás huszonöt éves felesége, született *Bognár* Mária már régebbi ide óta haragos viszonyban volt Balogh Julia napszámossal, akivel egy házban lakott Erzsébetfalván az Akczfa-utca 9. szám alatt. Tegnap este a két nő megint szembekerült, szidni-gyalázni kezdték egymást. Székelyné erre berohant a lakásába, ahonnan revolvert vitt elő és visszatérve az udvarra, revolverből kétszer rőlt Balogh Juliára. A golyók nem találtak. A rendőrség a lövöldöző asszonyt letartóztatta.

— **Baleset munka közben.** Ma reggel a Fő-ut 37. szám alatt lévő Hungaria-gőzmalomban egy gépszij elkapta *Andréanszky* Péter 32 éves asztalossegéd jobb kezét és mutatóujját levágta. A súlyosan sebesült munkást az Irgalmasok-kórházba vitték.

— 300 jeggyűrű árverése. Nagyváradról jelentik, hogy az egyik nagyvárad zalogházban tegnap árverésre kerültek az eddig lejárt és meg nem hosszabbított zálogtárgyak és ezek közt közel 300 darab arany jeggyűrű volt, ami szomorúan illusztrálja a kis egzisztenciák általános nyomorát.

— A Charles-cirkusz sikerei. Közel egy hete játszik fővárosunkban a Charles-cirkusz naponta teljesen zsúfolt házak mellett. Az érdeklődés oly nagy, hogy a pénztárak alig tudják kiszolgálni a közönséget; ezért tanácsos a jegyekről előre gondoskodni, melyek egész nap Hirsch Jakab Andrassy-ut 19. sz. a. tözsdéjében és a cirkusz pénztáránál elővételi díj nélkül válthatók. Szombaton és vasárnap két-két előadás lesz és pedig vasárnap délután 3 órakor és este fél nyolc órakor. Az állatgyűjtemény, a lóistálló, az indiai falu, az állatok etetése stb. naponta d. e. 10 órától kezdve megtekinthetők. Ugyanitt említjük meg, hogy az igazgatóság felkéri a közönséget a pontos megjelenésre, mert tekintve, hogy a műsor három és fél óra hosszát tart, az előadást pontosan kell megkezdeni s a későbbiek zavarják a produkciókat s zavarják a közönséget.

— Halálozás. Eperjesről jelentik: Berthóti Berthóty Marcel, az eperjesi kir. járásbírósg nyug. tisztviselője ma 79 éves korában meghalt.

— Fodor-féle vivóterem a Koronaherceg utcza 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

Csakidji.

— Egy török rablóvezér pályafutása. —

Szmirna, szeptember hó.

Csakidji, vagy rövidítve: Csakidji; Kis-Ázsia legrettegettebb rablójának volt a fia. Atyja, bandájával, még sokáig uralkodott volna a hegyi rengetegeken, ha egy váli csellel nem ejtette volna hatalmába. Büntetlenséget ígért neki arra az esetre, ha örökre lemond a rablóéletéről. Az öreg beleegyezett a kikötött feltételekhez hiven, egyetlen társa kíséretében megjelent a szmirnai kormányzósági palota előtt és ekkor az összes ajtók mögül puskatűz fogadta őket. Mindkét rabló holtan rogyott az épület lépcsőzetére.

Abban az időben Csakidji még gyerek volt. Amikor atyja haláláról értesült, éppen két adószedő volt náluk. Lelőtte őket, a fegyvert vállára akasztotta és a hegyek közé menekült. Nemsokára mindenfelé róla beszéltek. Egy sereg elvtársa hozzászédgött s fölényét elismerve, vezérének tekintette. Időnként megjelent népes helységeken, gazdag lakosokat magával hurcolt és csak nagy váltságdíj ellenében bocsátotta őket szabadon. Áldozataival jól bánt, amíg nem üldözték őt és bandáját. De ha ez megtörtént, úgy a foglyoknak vagy egy lemetszett füle, vagy kezeujja hirdette boszúját.

Különben bárhogyan iparkodtak kézrekeríteni, nem sikerült. Számtalanszor körülfogták, megsebesítették, halotthírért közölték, mindannyiszor kiheverte a baját és egy-egy újabb vakmerő tettével tudatta, hogy él. Ha társai elhullottak mellőle, ujakat verbuvált helyettük. Mindig akad vállalkozó.

A magyar betyárookra emlékeztető nemes-szívűség, lovagiasság s hazafiság enyhítette a gősz hajlamait. Amikor meghallotta, hogy valamely szegény leánynak nincs hozománya, Csakidji bőségesen megajándékozta, s résztvevő akárhány-nak a lakodalman is. Hidakat és utakat épített, ha a kormányznak nem volt pénze közczélokra. Tuzatszámra foglalkoztatott a közmunkáknál napszamosokat és hogy fizethesse őket — kirabolta a postakocsikat. Ha a környéken éhínség mutatkozott, Csakidji a gabonauzsorásokra sarcozt vetett ki s jaj volt nekik, ha nem engedelmeskedtek a parancsának.

Ilyen körülmények között képzelhető, hogy a rablóvezért a nép közt legendás glória környezte, bálványozták mindenfelé s a lakosság nem számíthatott arra, hogy a lakosság segít a kézrekerítésében.

Ekkor történt, hogy Abdul Hanid szultán trónját vesztette. Megkezdődött az ifjú-törökök uralma. Az új kormány minden irányban véget akart vetni a régi gazdalkodásnak. Csendőrséget szalajtott a vakmerő rablók nyomába. Hasztalan. Mindig sikerült elmenekülnie; a szünetlen üldöz-

seknek csak egy következménye lett, hogy a Csakidji kegyetlenkedéseit és vérszomjja fokozták. A többek közt megtiltotta, hogy a nevét kiejtsék. Azt, aki e tilalom ellen vétett, könyörtelen főbe-lötte.

A konstantinápolyi központi hatalom ekkor katonaságot mozgósított ellene. A vali 1000 török fontot tüzött ki a fejére. Csakidji erre azzal felelt, hogy ő viszont 2000 fontot tüzött ki a vali fejére. Egyik díjat se lehetett kiadni.

Végre mégis utolérte a sorsa. A katonák és rablók egyik elkeseredett küzdelme azzal végződött, hogy a banditáknak kerekét kellett oldani és egy fejletlen társukat hagyták hátra. Csakidji felesége a csonka holttestben a férjére ismert. Szmirnában ez eset után úgy ünnepelték a váli, mintha egy nagy lázadás legyőzéséről lett volna szó.

De a lakosság szkeptikusan viselkedett és az a nézet terjedt el, hogy Csakidji él, s egy leölt társa fejét vágta le, hogy a saját elstének híre terjedjen el. Mindenki azt hitte, hogy egy idő múlva újra hallatni fog magára. De azóta már egy év mult el anélkül, hogy a híres rabló életjelt adott volna magáról.

Csakidji bandájának egy részét, egy elrejtett házikóban — árulás folytán — körülfogták, a házat felgyújtották, s a mikor a fulladozó s félig megégett banditák kimenekültek, golyózápor fogadta őket. Az elkeseredett katonák vadállatok módjára összekaszabolták, puskatusával agyba-főbe verték védtelen áldozataikat, s még a holttestüket is darabokra vagdalták, vagy a platánokra akasztották.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Hajza a rablókra aeroplánon. Az aeroplán az egyház és a rendőrség szolgálatában — ez a „legújabb“ az aviatika terén, amely lassankint kezdi elveszíteni sportjellegét és — miúgy annak idején az automobil — bevonul a gyakorlati életbe. Amerikából most egy érdekes esetet jelentenek, amelyben vonatrablókat üldöztek repülőgépen. Denecia és Goodyear állomások között a rablók éjnek idején feltartóztatták a Southern-Pacific vasut expresszvonatát. A rablás gondosan elő volt készítve. Vörös lámpással veszedelmet jelzett a banda egyik tagja, mire a vonat megállt és a rablók behatoltak a kocsikba, ahol a szokásos „Hands up!“ (kezeket fel) parancsszó után revolverral a kezükben könnyen elszedhették az utasok összes értéktárgyait és pénzt. A hálókaocsiból és a postakocsiból, amelyet szintén megtámadtak, több mint 400.000 dollár készpénzt és nagymennyiségű ékszert és egyéb értékeket zsákmányoltak. Ilyen módon a rablók, akik szután a mozdonyt lekapesolták és a mozdonytal teljes gőzzel elrobogtak. A vonatszeményzet nem tehetett semmit a rablók ellen, mert azok meglepetésszerűen és hirtelen támadtak és megkötözték a személyzetet, még mielőtt fegyvert használhattak volna. A mozdonyon azután a rablók el is menekültek volna, de akkor a visszamaradt kocsikban ülő utasok a levegőben egyszerre egy repülőgépet láttak közeledni. Hotchiss aviatikus. Wrighték egyik ügyes tanítványa, gyakorlatozott a goodveari gyakorlótérén a kora hajnali órákban. Mivel nem repült nagyon magasan, meghallotta az emberek segítségkiáltásait és leszállt a vasut mellett elterülő tisztásra. Hamar közölték vele, mi történt, azután ismét fölemelkedett a levegőbe és a vádány mentén a mozdony után repült. Rövid idő múltán el is érte a rablókat, akik ijedten vették észre a fejük fölé került gépmadarat. Hotchiss alig 20 méter magasan repült a robogó mozdony fölött és a rablók sejtve, hogy az aviatikus űret ülőzi, revolvereikből lövöldözni kezdtek rá, de nem találtak. Hotchiss jobban lőtt és több rablót súlyosan megsebesített. Azután tovább repült a legközelebbi állomásig, ahol a mozdonyt feltartóztatták és a rablókat elfogták. Sebesüléseik miatt a rablók nem tudták megállítani a mozdonyt. Hotchiss hősiességéért lelkes fogadtatásban részesítették.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(Faludi Tóni leánya.)

Holnap, szombaton, a Színészeti Akadémia növendékei vizsgáznak. A gyerekek előadják „Nagy-mamát“, Csiky Gergely elnyúlhatlan vigjátékát. Ez az előadás különösen az által válik érdekessé, hogy Mártha szerepében egy érdemes színész nagytehetségű gyermeke fog először nehéz és szép feladatot megoldani.

Faludi Antal Boriska nevű leányáról van szó. Csillag Teréz az egyik tanárnő büszke örömmel mutat rá és Gál Gyula a másik tanár egyenesen kötelezte magát, hogy az iskolaév végén karon fogja a szépreményű „szöglinget“ s viszi a nagy közönség tapsai elé.

Képzeltető, milyen érzelmek közt várja a pin-czerek klasszikus tökéletességű alakítója a holnapi estét. Fiatalon, tele ambícióval, reményekkel, illuziókkal jött annak idején a Nemzeti Színházhoz. Most, deresedő fejjel, már csak egy vágya van, hogy a gyermekéon lássa megvalósulva az ő szét-foszlott álmait.

— Most így beszélnek Boriskáról: „A Faludi Tóni leánya“, — mondta az öreg elérzékenyedve, — de én csak azt a napot szeretném megérni, amikor engemet fognak így aposztrofálni: „Ez a Faludi Boriska édes apja!“

(A Lehár-bemutató előtt.)

Napok óta elfogyott minden jegy a Királysínház holnapi előadására. A tözsdén ma sok ember meggazdagodott a zab-eladáson. Azt hiszem, hogy valamivel több élelmességgel, mint amennyi belém szorult, én is szép pénzt kereshettem volna az „Éva“-jegyek agiotage-ával.

No de én azzal is beérem, hogy gyönyörködhetem a Lehár Ferencz édes keringőiben és tapsolhatok a visszatért Fedák Sárinak.

Lázás munka folyik most a „Király“-nál. Stoll rendezi az ujdonságot, s helyette is Rákosi Szidi tanít az iskolában. De ma egyik se tanított. A „gyerekeket“ szelnek eresztették és ott dolgoztak a színpadon.

Rákosi Szidi ugyan váltig mondogatta:

— Zsazsa már mindent elsajátított, amit neki adhattam . . .

De Zsazsa minduntalan hozzáfordult valamely művészért, vagy hangsúlyért, vagy mozdulatért.

A mai próba eltartott délután fél négyig. Minden résztvevő ott ebédelte meg, s a mesteri szék-ből dirigáló Leháron nem látszott meg, hogy egyenesen Hamburgból érkezett, az „Éva“ 200-ik elő-adásáról. Egy kicsit felfrissítette magát a Royal-beli szállásán, azután vígan és erélyesen szólt:

— No hát . . . gyerünk csak!

Ugyszólván készen talált mindent. Csak épen némi tempóbeli simítások vártak még reá. A fényes kiállításból, az élénk rendezéstől, a kitünő előadástól el van ragadtatva:

— Erre csak egy kifejezésem van — mondta a próba után — . . . elsőrendű!

Mindennel nagyon meg volt elégedve; még a toilletokról se feledkezett meg. Nagyon megdicsérte Berkovitsnét a Fedák Sári és Holzert a Medgyaszay Mimi izléses öltözékeiért.

A mai eredmény hatása alatt előlított a szándékolt éjjeli próbától. Csak holnap délelőtt lesz még egy házi főpróba. Estére pedig egész Erdély, almatermése is elfogyna, ha „Éva“ minden jelentkező Adámnak nyújtana egyet.

(Rátkai rögiönzése.)

Rátkai Marczinak szintén briliáns szerep jut az „Éva“-ban. Ma azonban még a „Limonádé ezredes“-ben mulattatta a közönséget. Ez a nagy-szerű alakítása megérdemli, hogy Vincze és Harsányi opacetteje ne kerüljön le egészen a műsorról.

Bravuros tánczán és művészi játékan kívül pompás rögtönzéseivel is zajos hatást ért el. A legkedvesebb ötletei közé tartozik a következő:

A második felvonásban az egyik hadnagy, szobafogságában, pajtásait pezsgőzteti, amikor kutyamosója jelenti, hogy jön az ezredes. A fiuk hirtelen eltűntek a „bűnjeleket“, a földre leterítik a térképet, körülhasalják, mintha stratégiai kérdéseket tárgyalnának.

Az ezredes keresztül lát a szitán, fölfedezi a pezsgős battriákat, de jó arcot vág a rossz játékhoz, s ő is elfogad egy pohár pezsgőt. Az első poharat husz-harmincz követi, a limonádéhoz szokott ezredes alaposan berug, énekel és tánczol s véletlenül belebotlik a térképbe. *Rátkai* ekkor hirtelen félreugrott és rémülten kiáltotta:

— Jaj nekem! Beléptem a — Balkánba!

Ezt az aktuális vicczet tomboló tetszés honorálta.

(*Mérei a hárcztéren.*)

A háború — amint ebből is látható, — a színházak tájkán is foglalkoztatja a kedélyeket. *Mérei* Adolfot, a Népepera főrendezőjét, ma ezzel a hírrel fogadta *Pázmán*:

— Tudod-e, hogy téged küldenek a Balkánra?

— Mit keresnek ott? kérdezte *Mérei*.

— Olyan pompásan tudod magyar színre lokalizálni a bécsi operetteket, hogy a háborút is lokalizálnád.

(*A jókedvű adakozó.*)

A Népeperának van egy rendkívül kedves tagja, akiről semmit se tud a nagyközönség, akit még egyszer se tapsoltak meg s aki egy szál virágot se kapott, pedig nélküle nagyon sok fényes siker megihusult volna.

Hervay Helénnek hívják ezt a szeretetreméltó teremtet, aki a titkári irodában visszavonulva intézi el a színház sok fontos ügyét — telefon útján. Mindnyájan tudjuk, milyen dühtő, idegesítő, megőrzítő foglalkozás a telefonálás... még ha szórva nyosan fordult is elő. Mit szóljon már most az, aki reggeli 9-től esti 11 óráig kér összeköttetést és akit naponként egy pár ezerszer hívnak föl.

*Helén*nek ez a feladata... és ő még se dühög, nem idegeskedik, sohse rosszkedvű, mindig barátságos, mosolygó, vig.

Ennek bizonyítására csak egy esetet mondok el:

Besuhog az irodába egy gyémántbutonos feliperézett urinő. Köszönés helyett így szól:

— Maga a telefonosnő?

— Az vagyok; feleli *Helénke*.

— Vegye le a köpenyemet... nagyon meleg van.

Az egyik udvarias férfikolléga elejét vett minden kinos jelenetnek, s lesegítette a bársony köpenyt a hájas termetről.

— Tegnap este egy gyémántgyűrűt vesztettem el a színházban, — folytatta a hölgy, — kétszáz koronát fizetek a megtalálónak.

E pillanatban megszólalt a telefon. *Helénke* a füléhez tartja a kagylót:

— Halló! Ki beszél?

Azután a hölgyhöz fordul:

— Azt kérdezik, itt van-e Schlesinger. Lipőtné... Nagysád talán...?

— Igen... az vagyok. Nos?

— Azt tudatják, hogy odahaza megkerült a gyűrű!

— Gott sei Dank! lélegzett föl Schlesingerné.

Azután kétkoronást nyomott a *Helénke* markába: Fogja, kedves.

Az így megtisztelt. Kissé elpirult, majd mosolyogva nyújtotta oda a tüdőbetegek gyűjtő perselyét:

— Méltóztassék ide bedobni.

A gyémántgyűrűs hölgy pedig zsebredugta az ezüstpénzt és a perselybe — két krajczárt hullatott.

(*A jubiláns darab.*)

A Vigszínházban most egy csodaszép virág — „Primerose“... magyarul kankalin, — pompázik. Virágzása bizonyosan hosszú tartamu lesz, de azért a lipótköruti kertészek máris gondoskodnak, hogy helyére, majdán, egy másik virágot ültessenek.

Majd a *Flers és Caillavet* ostroma és *Bernstein* „Ostrom“-a után.

Ez a virág a „Vörös szekfü“, *Földes* Imre szocialista irányú új darabja, melynek főszerepét — egy czuczilista fodrászsegédet, — *Góth* Sándor fogja játszani. Ez a darab jubiláris jellegű, amennyiben a termékeny szerzőnek tizedik színpadi műve.

Földes Imre ma 29 éves. Ha minden évben egy-egy darabot írt, ugy könnyű kiszámítani, hogy alig volt 19 éves, amikor az első sikerét aratta.

(*Molnár Ferencz és a detektív.*)

A *Grand Guignol* egyik megnyitó darabját nem kisebb ember írta, mint *Molnár* Ferencz.

Az illusztris szerző, minden előzetes értesítés nélkül, megjelent darabja, „A detektív“ egyik próbáján; senkinek se szólt, hanem beült a földszintre. A sötétség ellenére is felismerték s a próba végeztével a következő „jelenet“ játszódott le a még mindig sötét nézőtérben:

Egy torzonborz szakálu félelmetes alak nyit be s basszus hangon így szól:

— Ugy-e ön *Molnár* Ferencz író!

— Kitalálta, — felelt emez, folytatva a tréfát, — hát ön kicsoda?

— Neve *Budapesti Farkas*. Detektív vagyok és önt letartóztatom.

— Miért?

— Gyorsrajtás miatt!

— Nem is autón, hanem villamoson jöttem.

— Mindegy! Ön örült tempóban hajtatott a Vigszínházról a Magyarba, közben a külföldön végig és most — ilyen rövid idő alatt — eljutott a bécsi Burgtheater érintésével a *Grand Guignolig*. Ha ez nem gyorsrajtás, akkor én se vagyok... — *Sziklai* Kornél! egészítette ki a mondást a kacagó *Molnár* Ferencz.

Egy látésöves nr.

(*) *Sziklay* *Grand Guignole*-ja. A francia *guignol*, az alulról rángatott czifra fabábu, mely megfelel a mi *Vitéz László*knak, *Polichinelle* egyenes leszármazottja, a farkarddal hadonászó, vérszomjan kis pojácza, aki egy rövidke zavaros meséjű darab keretében leteríti valamennyi szereplőtársát, akik busan lógatják ki ostromba, mulatságos fejeiket a primitív színpad rivaldáján. Mikor a színjátszásnak ez a kedvesen kezdetleges fajtája már túl naiv lett a komoly közönségnek, a francia kitalálta a *Grand Guignol*ot, a nagyok számára készült *Vitéz László*t, amelyben fabábuk helyett eleven emberek végzik egy felvonáson át öldöklő munkájukat. Mert az öldöklés, általában a bonzalomkeltés a főeleme a *Grand Guignol*nak. A mozdídarab írók nagyszerű technikájával megírt rövid színpadi történetek kerülnek a montmartrei muzsatemplomban előadásra, drámai kivonatok sebes akcióval. Rendszeren ott kezdődnek, ahol már válságosan feszült a helyzet és a katasztrófa beálltával fejlődnek természetesen be.

— Tisztán és kizárólag csak külső történetre kívánják a figyelmet felhívni, egy ravaszul felállított szituációra, melynek megoldását nem is annyira a darabok szerzői, mint inkább előjátékosok tartják kezükben. Ezt a, sokak szerint Németországból származó, de mindenképpen hamisítatlanul párisivá átfinomozott műfajt kívánja, mert a közkedvelt és végtelenül ambiciózus *Sziklay* *Cornél* a Montmartre-ről a Rottenbiller-utczába helyezni, ahol ma este kezdte meg új vállalkozása, a magyar *Grand Guignol* működését. *Budapest* rohamosan fejlődő színházi életében már magában véve is érdekes egy főképpen izgató, rémes darabokkal szolgáló színház s fokozza csak az érdeklődést az a körülmény, hogy a megalakító és létrehozó a mindig szimpatikus *Sziklay*. A régi Népszínpad helyiségeit gazdag ötletességgel és finom izléssel átalakította intim, kedves színházzá, amely — mint az előjelekből látszik — sok sikerrel fog beilleszkedni a fővárosi szórakozó helyeinek sorába. A ma esti megnyitó-előadás, melyet *Sziklay* kedves és közvetlen *langu* conféranca vezetett be, négy egyfelvonásos újdonságot kapunk: két hazai és két idegen újdonságot.

A hazaiak közül *Molnár* *Ferencz* egyfelvonásosa, „A detektív“ tarthat számot a legnagyobb érdeklődésre. Eredetileg „könyvdarab“ volt s a „Nyugat“ című folyóiratban olvashattuk először. *Sziklay* most sikeresen vitte színpadra ezt az odakivánczó szellemes apróságot, amely szituációjával, szorongó impressziókeltésével egyenesen a *Grand Guignol* műsorába való. *Hervay* *Frigyes* „Első szerelem“ című idillje a másik magyar újdonság, melyhez *Nádor* *Mihály* szerzett hangulatos, dallamos zenét. Kár, hogy a szöveg nem egyvású ezekkel a finom melódiákkal. *Keisler* *Frigyes* rémtörténete a „Delejes orvos“ és *Pierre* *Veber* komédiája „Az erőszakos asszony“ egészítették ki a műsort, melyben az új színház művészgárdája nagy sikerrel bemutatkozott. Első helyen kell említeni a kítűnő *Sziklay* párt, akik régi kedvelt és ünnepezt ismerősei a közönségnek. Ők vezették majdnem valamennyi darabban. A többiek közül előnyös oklalaikról mutatkoztak be *Rosos* *Gizi*, *Bogár* *Gizi*, *Iványi* *Jenő*, *Gömör* *Jenő*, *Léay*, *Elemér*, *Lubinszky* *Ödön*, kiknek működése szintén sikereket ígér az új vállalkozásához. Nem szabad megfeledkezni a külföldi darabok magyar fordításairól sem nálunk nem gyakori jeles munkákról: az első *Bálint* *Lajos*, a másik *Falk* *Richard* avatott tollal alól került ki. A színházat teljesen megtöltötte az előkelő és lelkes közönség, mely zajos ovációkban részesítette a színházat, az előadást, a szereplőket és különösen nagy szeretettel és melegséggel ünnepelte *Sziklay*ékat. (—na)

(*) A kultuszminiszter a Nemzeti Szalonban. *Gróf Zichy* *János* vallás- és közoktatásügyi miniszter *Náray-Szabó* *Sándor* államtitkár kíséretében ma délelőtt a Nemzeti Szalonban járt és megtekintette a négyes kollektív kiállítást. A vendégeket *Déry* *Béla* igazgató kalauzolta és a miniszter meleg szavakban fejezte ki örömét és elragadtatását a külföldi és magyar mesterek műveiből rendezett, magas nivón álló kiállítás fölött. Különösen tetszett *Rubovics* *Márk* kollekciójára, amelyből egy képet le is foglalt a miniszter a Szépművészeti Múzeum számára. A kiállítás megtekintése után a miniszter újból elismerését fejezte ki a kiállítás rendezőségének és kilátásba helyezte, hogy még egyszer megtekintje a kiállítást.

(*) A Műcsarnok téli tárlata. A Képzőművészeti Társulatnak a Műcsarnokban rendezendő téli tárlatára minden előkészület megtörtént. A művek átvételét hétfőn kezdi meg a műtárolsi hivatal. A művek átvétele után nyomban megkezdik azoknak az előbírálását. A festészeti anyagot *Benczur* *Gyula*, *Bosznay* *István*, *Dudits* *Andor*, *Eder* *Gyula*, *Kőrösfői* *Kriesch* *Aladár*, *Kézdí* *Kovács* *László*, *Knopp* *Imre*, *Nádler* *Róbert*, *Pentelei* *Molnár* *János* és *Vastagh* *Géza*; a szobrászati anyagot, *Beverdy* *Gyula*, *Gách* *István*, *Pongrácz* *Siegfried* és *Zala* *György*; az építészeti anyagot *Hiekisch* *Rezső*, *Tajta* *Béla*, *Scherer* *Miklós* és *Vágó* *József* bírálják.

(*) Magyar szerző sikere Bécsben. Bécsből jelentik nekünk: A *Johann Strauss*-színházban ma este volt *Kálmán* *Imre* új operettjének, a „Ozdigányprimás“-nak bemutatás előadása. A librettó *Wilhelm* *Gyula* és *Grünbaum* *Frigyes* munkája. *Girardi* mesterit produkált *Rácz* *Pali* czigányprimás szerepében s vele együtt a szereplők mind kitettek magukért s diadalra vitték az operettet. A muzsika eredeti, magyaros, vannak egyes keringői, amelyek hamarosan közkeletűek lesznek. Minden felvonás után igen sokszor hívták a komponistát és szerzőtársait.

(*) *Benham* *Victor* hétfőn, október 21-én a Royal-teremben tartandó zongoraestélyén teljesen klasszikus műsorral fog bemutatkozni. *Mozart*, *Bach* és *Chopin*on kívül *Beethoven* utolsó szonátáját c-moll op. III. és *Schumann* *Etudes* symphoniques-ját fogja előadni. *Benham* *Estély* *Méry* *Béla* rendezzi.

(*) *Daleroze*-estély. *Jaques* *Daleroze* és művésztársai megérkeztek és ma, 12-én este félnyolc órakor a Zenakadémia nagytermében tartják meg előadásukat. Jegyek *Rózsavölgyinél*.

(*) Lakásművészeti kiállítás. Szombaton este 12-én délután 5 órakor a *Budapesti* *Asztalos* *Ipartestület* rendezősége alatt álló *Butorcsanak* *Szövetkezet*nek az *Ullői*-ut 18. szám alatt levő helyiségében állandó lakásművészeti kiállítás fog megnyitni, amelynek célja, hogy az izléses művészi magyar lakás berendezését a közönséggel megismertesse. A megnyitásra szóló *Falus* *Elek*

kezeiből kikerült művészi meghívók már széjjelmentek. A kiállítás a megnyitás után naponta reggel 8 órától este 8-ig lesz nyitva, minden belépődíj nélkül.

(*) **Nagy Kristóf-szobor a Városligetben.** Híves László szobrászművész még a múlt évben elkészítette Nagy Kristófnak hatalmas méretű szobrát, amelyet a székesfővárosnak ajándékozott. A főváros ideiglenesen a központi városháza kertjében helyezte el a szobrot. Az emlékművet azonban legközelebb kiviszik a Városligetbe és a Stefánia-uton, a városligeti Műcsarnok közelében állítják fel véglegesen.

(*) **A Steindl-Czéh hazai művészetét pártoló egyesület október 12-én, szombaton este nyolc órakor Alpár Ignác elnöke alatt tartja összejövetelét Semmelweis-utca 5. szám alatti helyiségében. Az összejövetelt társaslakoma követi.**

(*) **Az egyetemi ifjúság színelőadása.** Az egyetemi ifjúságnak október 29-én a Vigszínházban tartandó műkedvelői előadása iránt a közönség minden rétegében igen élénk érdeklődés mutatkozik. Az est védnökségét a társadalom számos előkelősége vállalta. Már a karzati helyek iránt is oly nagy a kérezősködés, hogy kedder már megkezdik a jegyek árúását, még pedig az egyetemi kör helyiségében (Ülő-ut 4. szám). Az egyetemi ifjúság köréből toborzott szereplők, akikkel Nagy Terus, a Nemzeti Színház tagja csatlakozott, az Iglói diákokat, Farkas Imre énekes színjátékát fogják előadni. A főszerepeket Rumbach István, Magyar László, Föder Ferenc és Remetey Dezső játsszák. A dalokat az egyetemi énekkarok éneklik a Vigszínház zenekarának kísérete mellett.

(*) **Magyarország képviselői a római műtörténeti kongresszuson.** Rómában október 16-án kezd meg tanácskozásait a nemzetközi műtörténeti kongresszus, melyre az összes európai nemzetek alküldik képviselőiket. Magyarország képviselőiben a Szépművészeti Múzeum részéről dr. Téren Gábor udvari tanácsos, osztályigazgató és dr. Meller Simon igazgató, míg a Műemlékek Országos Bizottságá részéről dr. Éber László titkárok részt, akik a jövő héten utaznak el Rómába.

(*) **A legöregebb magyar festőművész.** A magyar képzőművészek kedves ünnepre készülődnek. Nesztoruk, Ujházy Ferenc festőművész most december 8-án üli meg születésének nyolcvanötödik évfordulóját. E ritka évforduló alkalmából szeretettel fogják ünnepelni az ősz művészt kollégái. Az agastyán művész magas kora dacára is teljesen friss egészséggel örvend és ugyanolyan lelkesedéssel forgatja az ecetet még most is, mint hetven évvel ezelőtt; amikor először a kezébe vette és ugyszólván ninosen olyan tárlat, amelyen egyik tájképe, vagy csendélete ne szerepelne. Ujházy Szolnokon 1827-ben született és a ferenczrendi barátok iskolájában tanult. A szabadságharc ki-törésekor közönséges honvédek állott be és végigküzdötte az egész harcot. Később Pesten rajztanár lett és három és fél évtizeden át tanított. Közben résztvett az összes művészeti intézményeknek a megalapításában és jelenleg már csak ő és Kisfaludy Lipthy Kornél nyugalmazott táblabíró élnek az ő közt, akik a legelső magyar képzőművészeti intézményt, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatot megalapították.

(*) **Az Egyetemi Énekkarok Bécsben.** A Budapesti Egyetemi Énekkarok nagyban készülődnek a már régóta tervezett bécsi kirándulásra. Arra való tekintettel, hogy az osztrák főiskolákban az előadások később kezdődnek, mint a magyar egyetemeken, az énekkarok csak november végén mennek Bécsbe, ahol ünnepies fogadtatásukra javában folynak az előkészületek. A budapesti ifjúsági dalosok a magyar férfiak egész sorát tanulják be és Bécsben rendezendő két hangversenyük műsorát kizárólag magyar szerzők műveiből állítják össze.

(*) **Az első szimfonikus estély műsora.** Az Országos Szimfoniai Zenekar vasárnap, október 20-án este fél 8 órakor tartandó megnyitói estélyének (bérlet 1. sz.) műsora a következő. I. Weber: A büvös vadász. Nyitány. II. Debussy: Children's Corner. (Képek a gyermekszobából.) 1. Doktor Gradus ad Parnassum. 2. Szerenád a babának. 3. A kis pásztor. 4. Golliwog Cake-Walk tárnca. (Budapesten először.) III. Liszt Ferenc: Las Préludes. Szimfonikus költemény. (A mester születési évfordulójának alkalmából.) IV. Csajkovszky: No-

gyedik szimfonia. (F-moll). A bérletek, különösen a egyesületek és kaszinók részéről javában folynak úgy hogy a helyek nagyrészt bérletben máris lefoglaltak. A még fennmaradt jegyek úgy bérletben, mint egyenkint Bárdnál és a Harmoniában kaphatók.

(*) **Színházak hírei.** Az Operaház igazgatósága az új évad ötödik estélyén is különös érdekességet előadással kíván a közönségnek szolgálni, mikor műsorának egyik legbecesebb művét Wagner „Tannhauser”-jét adja. Egyik fő női szerepében, a Vénusz-ban ez alkalommal új alakítást mutat be Dömötör Ilona, Erzsébet-Medek Anna, a pásztor-Hajdu Ilona, Tannhauser-Anthes György, Wolfram-Takáts Mihály, az órgóf-Venczell Béla, a négy lovag-Déri, Pichler, Kárpát és Ney Béla lesz. Az előadást Kerner István karnagy vezényli és Alszegey, Kálmán főrendező rendezi. (Evi bérlet 5. sz., kezdete 7-kor.) Vasárnap Humperdinck „Királyfi és királyleány” című mesejátékát adják. Harmadszor is mindenben az első előadás szereplőivel. (Bérletszűnet 1. sz. Kezdet 7 és fél órakor.) Hétfőn Puccini „A nyugat lánya” cz. hatásos operájában lép fel először Szamosi Elza, kivéle Körney, Takáts, Bárszón, Rózsa, Venczell, Mihályi, Kertész, Kornai, Déri, Ney B., Pichler, Dalnoki, Kárpát és Várkonyi a főbb közreműködők. (Evi bérlet 6. szám. Kezdet 7 és fél órakor.) Kedden lesz az évad első ifjúsági előadása, amikor a Beethoven „Fidélóját” van műsoron Haselbeck, Hajdu Ilona, Arányi, Rózsa, Ney B., Venczell, Kertész közreműködésével. Ezt az előadást előző hely-árakkal rendezik és kivételesen esti 6 órakor kezdik. (Bérletszűnet 2. szám.)

A Népepera attól a czéltől vezérelve, hogy közönségének a legkülönfélébb igényét is kielégítse, minél változatosabb műsort nyújtson, aminek bizonyosságul 8 hónapi játékidő alatt 11 operát és 4 operettet adott elő, most műsorába iktatja a népszínművet is. Ez, amellyel, hogy a speciális magyar irodalom ápolásának tartozó kötelesség, voltaképpen a Népepera programjának is egyik pontja, hogy mint a legelősebb helyi-ru budapesti színház, hozzá juttassa a közönségnek minden, tehát kevésbé tehető részét is olyan szórakozáshoz, amelyet ma már csak ritkán nyújtanak neki. Egvelőre három népszínművet készít elő a Népepera, amelyek közül elsőnek a jövő vasárnap, október 20-án este Csepreghy híres népszínművét, a Piros bugyellárist adják Szoyer Ilonkával a bíró szerepében. Partnerei Pajor, Pázmán, Ujvári, Bihar, Horthy, Mátrai, Hieksich Kató, Havas Szidi és Vidor Ilonka.

A Nemzeti Színházban holnap, szombaton a fogadónak, Goldini klasszikus vígjátéka kerül színre. Főszerepeit ez alkalommal is D. Ligeti Juliska, Rákos Alice, Pethes Imre, Dezső József, Kürthy György és Rajnai Gábor fogják játszani. Vasárnap délután az aranyember kerül színre Pethes Imrével a czimszerepben. Este pedig W. Arthur Pinero nagyhatású vígjátéka, a Ne váljunk el, amelyben ez alkalommal is Rákosi Szidi, Csilag Teréz, D. Ligeti Juliska, Paulay Erzsi, Vízvári Mariska, V. Molnár, Rózi, Gál Gyula, Ordás Árpád, Pethes Imre, Nádai Béla, Kürthy György és Mészáros Alajos fogják a főbb szerepeket játszani. Hétfőn A venezeli kalmár van műsoron, Shylock szerepében Ivánfi Jenővel, kedden pedig Az idegesek, Sardou vígjátékát adják a rendező szereposztásban.

A Vigszínházban holnapután, vasárnap két előadás lesz. Este a „Primerose kisasszony”, Flors és Caillavet nagysikerű vígjátéka kerül színre. Gothné Kertész Ellával Mészáros Gizával, Hegedűs Gyulával és Goth Sándorral a vezető szerepekben. Délután a „Piktörök”-at, Rivoire és Miranda józsi vígjátékát ismétlik. Holnap, szombaton az „Erős láncok”-at, Salten Felix posztikus vígjátékát adják.

A Magyar Színház legközelebbi ujdonsága Nagy Endre háromfelvonásos komédiája, a „Miniszterelnök” lesz, amelynek premierjét az igazgatóság a jövő hét szombatjára, október 19-ére tűzte ki. A darabot Vágó Béla rendezi és a főszerepeket Z. Molnár, Törzs, Szirmai, Huszár, Körmpendi, Kardos, Báthory Gizella és T. Halmi Margit játsszák.

A Budapesti Színházban szombaton a vasváros kerül színre elsőrendű szereposztásban, a női főszerepben Feld Irénnel. A többi női szerepet Györy Matild, Szathmáryné Barcsay Alice, Csenles Alice, Balázs Rózi játsszák. A férfiak közül Fekete, Szaboles, Szathmáry, Aldory, Török és Fornai vesznek részt. Az előadásban október 13-án két népies előadás lesz máskélt helyi-árakkal. Délután fél 4 órakor Csepreghy kedvelt népszínműve, „A piros bugyelláris”, este pedig „A kaméliás hölgy” Feld Irénnel a czimszerepben.

FŐVÁROS.

(*) **Az új városháza és az Erzsébet-sugárút.** Dr. Heteés Antal fővárosi bizottsági tag, akinek több városcsabályozási terve keltett eddig közérdeklődést, holnap szombaton este ismertető előadást tart a Terézvárosi Kaszinóban az új városháza elhelyezéséről és az új Erzsébet-sugárútról. Dr. Heteés külön eredeti tervet készített s ezt a problémát úgy gondolja megoldani, hogy az új városházát a Harminczad-utca és a Fürdő-utca közé eső telektömbre helyezné és kihozná egészen az Erzsébet-térig, az új Erzsébet-sugárút pedig ezzel szemben a mai Anker-köz mellett torkolna a Váci-körútra és az Erzsébet-körutat a Dohány-

utca keresztezésénél átvezetve húzódná a Baross-térig.

(*) **Pályázat levéltárosi állásra.** A tanács a Zoványi Jenő lemondása folytán megüresedett levéltárosi állásra 1912. október 24-iki határidővel nyilvános pályázatot hirdet. A levéltárosi állás a VII. fizetési osztályba (5000 + 1400 korona) tartozik. A pályázati kérvényeket a tanácsai segédhivatalba kell benyújtani.

(*) **Ítélet Csérynek a főváros ellen indított perében.** Amikor a főváros a Cséry-féle személtelép átvételét tárgyalta, a tárgyalások folyamán ifj. Cséri Lajos kérelme folytán szóba került az a per is, amelyet ifj. Cséri Lajos 189.450 korona kártérítés iránt a főváros ellen indított. A per alapjául szolgált ifj. Cséri Lajosnak a fővárossal személtfuvarozás iránt kötött szerződése, amelyben a főváros elvállalta, hogy a telepen az átemelő állomásig terjedő utszakaszt kikövezteti. Minthogy azonban a miniszter a szerződést csak késedelmesen, a fedezet kijelölése tárgyában hozott közgyűlési határozatot pedig egyáltalán nem hagyta jóvá, hanem a fővárost ez utóbbi kérdésben új határozathozatalra utasította, a főváros kötelezettségének az elvállalt időpontig csak részben tehetett eleget. Amint azonban a fedezet tárgyában hozott újabb közgyűlési határozatot a miniszter jóváhagyta, a főváros nyomban végrehajtotta a burkoló-munkálatokat. A kereset ellen a tisztí ügyészség, amelynek képviselőjében dr. Szabó Imre tisztí ügyész vitte a pert, azzal védekezett, hogy a kövezési teljesítési határidő nem volt a szerződésnek oly lényeges kikötése, amely nélkül a szerződés a felek között létre nem jött volna. A főváros részbeni késedelme menthető, mert a főváros a törvényből fogva a fedezet tárgyában hozott határozat jóvá nem hagyása miatt a munkálatokat végrehajtani jogosult sem volt. Különben is ifj. Cséri Lajos a munkálatok elvégzésére alkalmával az utakat jogfentartás nélkül használatba vette. Ebben a perben ma döntött a kir. törvényes és magáévé téve a tisztí ügyészség indokolását, ifj. Cséri Lajost keresetével elutasította.

(*) **A Közúti vasút megjavítása.** A budapesti közúti vaspálya társaság előterjesztést tett a tanácsnak a Lánchíd-Szarvas-téri vonalának egész hosszában való átépítése tárgyában. A tanács a közlekedési ügyosztály pártoló javaslatai alapján az átépítéshez hozzájárult s annak költségeit 208.000 koronában állapította meg. Ez az összeg az építési tőkét terheli.

(*) **A Magyar Villamossági Részvénytársaság megváltása.** A Magyar Villamossági Részvénytársaság átvételére tudvalevően szakértőket küldött ki úgy a főváros, mint az érdekelt társaság. A szakértők a főváros részéről: Hollós József műszaki főtanácsos és Kommer József okleveles építész, a Magyar Villamossági Részvénytársaság részéről Söplő Sándor műegyetemi tanár és dr. Hüttl Dezső műépítész, a bíróság részéről pedig Wittmann Ferenc műegyetemi tanár és Illés Gyula építész. Ezek a szakértők e hó 7-én tették le az elrendelt bírói szemle alapján a szakértői esküt. A szakértőket a bíróság a felek közbenjöttével e hó 14-én fogja bevezetni.

(*) **Jótékony egyesületek segélyezése.** A főváros tanácsa a jótékonysegélyező és a közjótékonysegélyező bizottság javaslatára a budapesti VIII-IX. kerületi izr. négyeletnek 200, az egyetemek kórházegyletének 400, a fővárosi altisztek és szolgák közművelődési, önszegélyező és temetkezési egyletének 300, az országos anya- és csecsemővédő egyesületnek 800, az országos izr. patro-rázs-egyesületnek 500, a gyógyult elmebetegeket segítő egyesületnek 500, a budapesti II. kerületi Szent Vincze-egyesületnek 50 és az országos gyermekvédő egyesületnek 1000 korona segélyt szavazott meg.

AZ „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706

KÖZIGAZGATÁS

A magándajkaság.

Budapest, október 11.

I.

Megint csak ütni kell. Miért mindig csak ütni? Miért nem lehet már valamelyik egyént védő intézményre egyszer azt mondani, hogy ez így, amiként jelenleg működik, a kitzított czélnak megfelelő s hivatását kifogástalanul teljesíti?

Most a magándajkaság intézményéről beszélünk, persze részletekbe nem bocsátkozhatunk, ezekkel foglalkozni majd az ezen ügy rendezésének előmunkálatait végző közegeknek kellene. Minket most csak a nagy általánosság érdekel, a nagy általánosság, melyet bátran állíthatunk oda a zürzavar szimbolusául.

A magándajkaságról külön törvény nem rendelkezik, csak az 1876. évi XIV. törvényekben történik róla néhány szóban említés. És így csupán a törvényhatósági, helyhatósági szabályrendeletekre támaszkodhatunk. Hogy ezekkel mit érhetünk el, azt hiszem, legrövidebben megsejmelhetjük, ha rámutatunk arra, hogy az ország vezető vármegyéjének: Pestvármegyének az 1889. évben, Budapest székesfővárosnak pedig 1890-ben készült ilyen szabályrendelete és még a mai napig is ezek alapján történik az eljárás.

Most tessék meggondolni, hogy 23-24 év alatt milyen változáson mentek keresztül az életviszonyok, melyeknek figyelembevétele a magándajkaság intézményének elbírálásánál el nem mellőzhető. Azonkívül vannak új törvényeink, melyek ezen körzetbe vágó, s a régiéktől, melyeknek tekintetbevételével készültek ezen szabályrendeletek, teljesen elütő rendelkezéseket tartalmaznak.

Vegyük most előről a dolgot. Tulajdonképen kiknek a gyermeke kerül magándajkaságba? Leggyakrabban azoké, akiknek az terhére van, utjában áll. Ezen utbanállás származhat az anya kényelmszeretetéből és legtöbbször szegényérzetéből. Mert nem szabad elfelejtenünk, hogy a dajkaságba adott gyermekek tulontuli többsége házasságon kívüli szerelemből sarjadzott. A leányanya pedig szülőfaluja és gyakran saját hozzátartozói előtt is titkolni óhajtván megbotlását, s körülményei nem olyanok, hogy a gyermekről maga otthon gondoskodhatna, menhelybe pedig nem adhatja, mivel így a dolog, eo ipso, nem maradhat titokban — a magándajkaságra fanyalodik. Hogy pedig a botlás olyan nagyon titokban nem marad, mindnyájunk előtt tudva van, hiszen a gyámrendelés után az árvaszék azonnal megállapíttatja a gyermek illetőségét. De hát ezt a leányanyák nem tudják megérteni.

A gyermeket legtöbbször minden szerződés nélkül adja át a szülőanya a tápanyának, aki sokszor bizony nevét sem ismeri apró gondozójának. Mindez, persze, csak a szülőanya előnyére szolgál, midőn a tartásdíj fizetését egyszer csak beszüntetni s tartózkodási helyét az érdekelték előtt ismeretlenné tenni kívánja. Különben erről „A mi gyermekvédelmünk” című cikkünk egyikében már beszéltünk, itt csak ismételtén rámutatunk az uralkodó visszaélésekre, melyeken csak a társadalom és az állam segíthet. Az előbbi azzal, hogy a leányanya anyaságát a törvényes házasságban élő nő anyaságával egyenlőségbe hozza. Erről azonban, sajnos, korai még beszélni. Az utóbbi a gyermekvédelemnek olyképpen való irányításával, hogy a menhelybe való felvételnél megelőznie a gyermek kilétének megismerését, a hozzátartozók körülményei ellenben nem kerülnek kutatás alá és hogy az illetőségi községek felmentetnek a tartásdíjak viselésétől. Természetesen, ez csak a gyermekvédelemnek teljes államosításával történhetik meg.

Hilscher Rezső.

Városok szervezkedése.

Budapest, október 11.

Köztudomású, hogy a f. évi május hó 18. és 19-én tartott Magyar Városok Országos Kongresszusán a törvényhatósági és a rendezett tanácsú városok egyesületei egymással egyesültek, úgy hogy most már ez a szervezet, mint az összes magyar városok egyedüli, közös és állandó szervezete van hivatalva arra, hogy a magyar városok egyetemes érdekeinek megvédésében eredményesen munkálkodjék. A kongresszus e célból, mint azt dr. Bárczy István polgármester, a kongresszus elnöksége nevében kibocsátott köriratában jelenti, a városok fejlődésének és jogainak megvédése érdekében reformokat, mozgalmakat kezd és ilyeneket támogat. Figyelemmel kíséri és tanulmányozza a városok közéletét és fejlődését érintő összes ügyeket, különösen pedig a városi intézmények fejlesztésére vonatkozó újításokat, czélszerű felhasználás és okulás czéljából megismerteti, szakkérdések megvitatásával, szakmunkák kiadásának elősegítésével a városok közigazgatásának színvonalát fokozatosan emeli, a városi irodalmi művek kiadását elősegíti, pályázatokat tűz ki, tanulmányutakat és városi kiállításokat rendez.

Miután azonban ez a program csak úgy valósítható meg, ha a szervezet nemcsak a városok gyűléseiben, de az országos politikában is tényező lesz, szükséges, hogy ne csak a polgármesterek és a városi tisztviselők egyesüljenek, hanem működési körükbe bevonják a városi polgárságot is.

A városi polgárságnak feladata tehát most az, hogy megalakítsák a kongresszus helyi bizottságát, mely szoros érintkezést tartson fenn a központtal, a városi tisztviselők és a polgárság bevonásával meghányná-vetné a városok egyetemes érdeklő kérdéseket és közölje nézeteit a központtal, feltárja a bajokat, kívánságokat. Öntudatra kell ébreszteni a városi polgárságot, föl kell világosítani azt a nagy, egyetemes városi érdekekről, hogy az összetartozásban rejlő erőket felhasználhassák a városok fejlesztésére.

E célból a városokban időnkint meetingeket fognak rendezni, hogy azokon alkalom nyíljon a vezető férfiaknak, hogy egyrészt az egyes városok polgárságának felfogásával, gondolkodásával megismerkedhessenek, másrészt pedig feltárhassák a legaktuálisabb és legfontosabb városi kérdéseket a tudomány tisztá világlátásában.

A kongresszus ügyeinek intézésére Budapest (IV., Királyi Pál-utca 9. sz.) központi irodát nyitottak. Ez az iroda, amelynek egyik főfeladata a városi kiadványok és a városi igazgatásra vonatkozó adatok gyűjtése, a városok közt való közvetítés és végül a városok felvilágosítása és tájékoztatása, csak úgy felelhet meg ennek a rendeltetésének, ha a városok a központ megkereséseit kellően honorálják. Miután azonban a polgármesterek a város számtalan ügyes-bajos dolgával nagyon túl vannak terhelve, ennél fogva szervezési szabályzatba beiktatták a kongresszusi tudósítók intézményét.

A tudósítói tisztségre a polgármesterek fognak kijelölni alkalmas városi tisztviselőket, kötelességévé tevén az illetőknek, hogy a központi irodát minden fontosabb városi, közigazgatási eseményről nyomban és hűen tudósítsa, továbbá az összes városi hivatalos kiadványokat a központnak megküldje. Ezek a kiadványokat a szükséghez képest a központban fel fogják dolgozni.

A városok közigazgatási életében folyton szaporodnak az ügyek, amelyek végső fok elbírálásáig a budapesti központi főhatóságok elé terjesztetnek. Ezekben az ügyekben az elintézés körül felmerülő akadályok megismerése, a netán szükséges információk megadása, a városok vezetőinek gyakori személyes megjelenését teszi szükségessé.

A fáradtságos és költséges felutazásoktól különösen a távolabb fekvő kisebb városokat és azok vezetőit megkímélni akarván, a központi iroda feladatát czélszerűnek mutatkozott még oly irányban is kiterjeszteni, hogy a központ a városok megkeresésére a városok érdekében a központi főhatóságoknál eljárjon, az ügyek mikénti állásáról felvilágosítást, az elintézés esetleges akadályairól értesítést adjon, a szükséghez képest és a lehetőség szerint az ügy elintézését szorgalmazza és egyáltalán a városok közérdeklő ügyeiben felvilágosítást és tájékoztatást nyújtson.

Hogy a központi irodát minél előbb a gyakorlati városigazgatás szolgálatba állítsák az ugynevezett körkérdések meghonosításáról is kívánunk gondoskodni. Ez arra szolgál, hogy egyes kérdések,

amelyek a városigazgatás folyamán felmerülnek, a Városok Lapjában közöltnél, valamint az adandó választ is ott közlik, hogy így egyes kérdések mai állásáról a városok felvilágosítást nyerhessenek. A városok eddigi szervezeteinek egyesülésével indokoltnak találta az egyetemes ülés, hogy azok a tagsági díjak, melyeket a r. t. városok a polgármesterek egyesületébe eddig fizettek, továbbra is fentartassanak a kongresszusi szervezetben. A városok, mint rendes tagok, tehát 1913. január elsejétől kezdve évenként (minden első év hónapjában) a következő tagsági díjakat hartznak fizetni a központi irodába:

A 10.000-nél kevesebb lakossal bíró városok 50 koronát.

A 10.000—20.000-ig terjedő lakosságú városok 100 koronát.

A 20.000—40.000-ig terjedő lakosságú városok 200 koronát.

A 40.000-en felüli lakossággal bíró városok 400 koronát.

A lakosság számának megállapításánál a m. kir. közp. statisztikai hivatal által közölt utolsó népszám iránnyadó.

Alispánválasztás. Szekszárdról jelentik: Simontsits Elemér Tolnamegye főispánja az alispáni szék betöltése tárgyában bizalmas értekezletet hívott egybe, amelyen a vármegye legtekintélyesebb emberei voltak jelen. Az értekezlet tulnyomó többséggel Forster Zoltán vármegyei főjegyző mellett foglalt állást.

Veszprém megye új tanfelügyelője. Veszprém vármegye e hó 10-iki közigazgatási bizottsági ülésén, mint tudóstónk jelenti, dr. Vertessy Gyula királyi tanfelügyelő, az ismert nevű író, akit most helyeztek át Temes vármegyéből Veszprém-megyébe, Hunkár Dénes főispán meleg üdvözlő szavai után általános tetszés mellett fejtette ki tanügyi programját, melynek frappáns éle az, hogy a tanítói kar lelkivilágára akar hatni, hogy azok kicsinyes, önző látókörök helyett megtanulják ismerni a nemzeti nevelés nagy látókörét, mert szerinte az is lényeges ugyan, hogy a gyermekek irni, olvasni megtanuljon, de az még lényesebb, hogy lelkébe elvesse a hazaszeretet, az idealizmus, a törvénytisztelőt s a becsületérzés s munkaszeretet magvait. Az új tanfelügyelő ideális felfogású beköszöntőjét a bizottság lelkesedéssel vette tudomásul.

Millió per a tisztviselő felületessége miatt.

Szabadka város most alighanem drágán fizeti meg azt, hogy egyik tisztviselője tizenkét év előtt kisse főfőletes volt. 1890-ben ugyanis a város 2,800.000 koronát vett kölcsön a Földhitelintézetől s e tartozást bekebelezte összes ingatlanaira, ezek közt tévedésből egy bajmoki háza is, amely már 1864 óta nem a város tulajdona. A ház gazdája, Süllei József, akinek az ingatlan alig ér 1000 koronát, most pert indított a város ellen a 2,800.000 koronát törlése iránt. Tegnap volt a szabadkai kir. törvényszéknél ebben az ügyben a perfőlvétel. A felperes ügyvédje 60.000 korona költséget kért a város ellen megállapítani. Ha az ügyvéd kérelmét a bíróság csak részben honorálja is, Szabadkának valószínűleg sok pénzébe fog kerülni tisztviselőjének tévedése.

A marosvásárhelyi új kórház. A jövő évi állami költségvetésbe fölvetették a Marosvásárhelyen építendő új állami kórház építési költségeinek részletét. A költségvetés indokolása elmondja, hogy a marosvásárhelyi állami kórház mostani épülete a közegezségügy követelményeinek már egyáltalán nem felel meg; befogadóképessége csekély, kibővíteni pedig nem lehet. Új, a modern kor követelményeinek teljesen megfelelő kórház építése vált tehát szükségessé. Az építés költségeit összesen 1.800.000 koronában irányozták elő s a jövő évi költségvetésbe ennek első részletül ötszáz ezer koronát vettek föl.

Széksértés a várad városán. Nagyvárad törvényhatósági bizottságának csütörtök délutáni közgyűlésén kinos incidens történt. Balogh Döme bizottsági tag olyan kijelentést kockáztatott meg a város polgármestere ellen, amely élérken rávilágít a nagyváradi közgyűléseken uralkodó állapotokra. Ugyanis amikor arról volt szó, hogy a város ezer koronát szavazzon meg Mezei Mihály síremlékére, Balogh Döme a javaslat ellen szíval fel és beszédét így végezte:

— Nem fél az Istenül, hogy így prédálja a város pénzét? ... — Roppant szalom támadt e kijelentésre és Turi László városi főügyész azt javasolta a közgyűlésnek, hogy Balogh Dömét széksértésért husz korona pénzüntetéssel sújtsa.

Jegyzőválasztás. Nagyjécsa községben október 3-án volt a jegyzőválasztás. A választáson, amelyet ifj. dr. Tullies György főszolgabíró vezetett, Mayer János garabosi segédjegyzőt választották meg 9 szótöbbséggel.

Győrnek katonaság kell. Győrből jelentik: A város küldöttsége tegnap Vennes Jenő polgármester vezetésével Bécsben járt. Auffenberg közös hadügyminiszternél, akinek azt a kérelmet terjesztették elő, hogy az új ezredek felállítására alkalmas Győrben egy vasúti és hajózási cserdet helyezzen el, melynek érdekében a város anyagi támogatást is helyezett kilátásba. A hadügyminiszter szívesen fogadta a küldöttséget és kilátásba helyezte, hogy az új ezred felállításánál lehetőleg figyelembe veszi Győr kérelmét.

Új rendszerezett segédjegyzői állások. Bányavármegye alispánja a kölkedi és darvasi körjegyzőségekben egy-egy segédjegyzői állást rendszerezett 1200—1200 korona fizetéssel, melyhez a belügyminiszter államszegély ezímen 500—500 koronával járul hozzá. Igazán ideje, hogy a szegyeteljes ezerkoronás fizetésektől eltekintett a vármegye derék alispánja és példát szanált arra, hogy magasabb dotációval is lehet segédjegyzői állásokat szervezni.

Az anyakönyvi díjak. Dunaföldvár község képviselőtestülete rendes közgyűlésében az anyakönyvi díjakat a községi jegyzőknek 1913. évre átengedte; a községi állatorvos, Krausz Gyula fizetését 400 koronával felemelte; a dunaföldvári polgári leány- vagy a polgári fiúiskola részére az 1912—13. tanévre segély gyanánt 6000—6000 koronát megszavazott; az ottani izraelita hitközség kérelmére, tekintettel a szűkös anyagi helyzetükre, a templomrenoválási költségek fedezésére 1200 korona segélyt szavaztatott meg.

Fizetésjavítás. Bölske község képviselőtestülete Kuroz Béla jegyző fizetését 400 koronával, Fazekas József pénztárnokét 420 koronával felemelte, a községi III-ad jegyző fizetését 1800 koronában, a községi írnok fizetését 1000 koronában, a községi végrehajtó fizetését 500 koronában, az adóügyi jegyző fizetését 2000 koronában állapította meg.

A százeves Dunabökény. A palánkai járásban fekvő német község (Bukin) múlt hó 29-én ünnepelte 100 éves fennállását. Szívós kitartás, hangyaszorgalom a mocsárból, nádasok és erdőkből kitűnő szántóföldeket teremtett. Tejszövetkezetének 281 tagja van és nagy jövedelmet hoz. Az állami esikötelep is eredményeket hoz a községnek. Az ottani földművelő-egyesület, a Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesületének közreműködésével ugyanakkor zászlószentelési ünnepélyt is tartott; gazdagulás is volt. Az ottani gazdák tenyészállatokat állítottak ki. A községben előkelő vendégek jelentek meg: Blaskovits Ferencz apátkanonok, dr. Steuer György miniszteri segédtitkár, Marton István állami jószágfelügyelő stb. Az ünnepi beszédet dr. Steuer György tartotta, melyvel igen nagy hatást ért el. A beszéd hazafias eszűségét a következő részlet jellemzi legjobban: A szabadságharc idejében a vitészségért vörös sapkával kitüntetett délvidéki sváb zászlóaljnak azt mondta Kossuth: „Nicht wahr Burschen, Ihr seid Schwaben!“ A zászlóvivő azt felelte: „Ja wohl Euer Gnaden, aber halt ungarische Schwaben!“ „Nos svábok — mondotta dr. Steuer — magyar svábok legyetek, hű fia a magyar nemzetnek. A magyar nemzet vette föl őseinket kötelekbe, biztosított nekünk szabadságot és egyenlőséget. A magyar szent korona jogvédelme alatt élünk, dolgozunk és boldogulunk“.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Panoptikum.** (Lakatos László könyve.) Régen nem olvastunk olyan könyvet, amely a maga nagy egyszerűségével, közvetlenségével annyira megkapott volna. Hamarjában nem is tudjuk, hova tegyük, hova ekatulyázzuk, milyen szemmel nézzük, milyen előérzettel fogadjuk, mert elűt minden eddigi sablontól és olyan, mint valami egészen új esemény, amelyet még nem ismerünk. Az író és újságíró művészetének keverékéből alakult ki ez a könyv és legközrefekvőbb meghatározása ez a köznapinak látszó, de alapjában véve mély és nagyértelmű fogalom: a riport. Most sokat, nagyon sokat kellene beszélni a riportról, hogy megértsük ennek a szónak mély és tiszta fogalmát. Nem arról a riportról van szó, hogy a szénkereskedő kiirtotta a nyomor miatt a családját, vagy a hivatalnok sikkasztott, vagy a lány

ludgöndöt ivott, nem arról a riportról van szó, hanem ennek egy sokkal nemesebb értelméről, amely magában foglalja az egész életet, amely a maga szegénységében is szebb és komplikáltabb minden regénynél, amelynek csodálatosabb melódiái vannak minden operátnál és amelynek titkai kifürkészhetlenebbek minden büntönyél. A riport voltaképpen impresszionizmus, a látott dolgoknak megérzése, hiven, erősen, az egyedülvaló, az abszolút „élet“ szempontjából, megírni mindent, ami szép és amit érdemes, ami forog, kavarog előttünk és körülöttünk ebben a nagy panoptikumban, amelyet életnek neveznek. Kis, mozdulatlan semmiségeknek megérezni a lelkét, nagy, káprázatos dolgokban magán a nevetségesen kicsiny rugót a jelentéktelenséget, összeállítani az élet egyszerű hábszínházat vagy mutatványos-bódéját, moziját, panoptikumát, ez a riport és ez Lakatos László könyve. Minden van ebben a könyvben. Pesti dolgok, megértett események egy malicziózus, élesszemű újságíró szemével nézve és impressziók a magyar vidékről meg a külföldről. Egyéniségek, híres és ismeretlen alakok forognak előttünk, wralkodók, papok, katonák, parasztok, artisták és kokottok, paloták és a nyomor tényái, szóval az élet káosza, amelyet egy jó újságíró állít meg egy pillanatra, hogy megrögzítse előttünk. Komoly és érdekes olvasmány mindenki számára a „Panoptikum“ című könyv, amely a „Nagyharang“ (Újságírók könyvtára) című vállalat negyedik köteteként jelent meg. Voltaképpen olyan, mintha érdekes, finom újságcikkeknek egy egységes egészzé tömörített gyűjteménye volna, újságcikkek, amelyek azonban nagyon is túlnőnek az újság keretén, túlélik az újság egynapos tiszavirág-életét és mindenkor megmaradnak szépek, érdekesnek és művészesnek.

(b. a.)

* **Az egyetem hittudományi karának fejlesztése.** A budapesti tudományegyetemen a jogi fakultás reformálásával egyidejűleg folyt a hittudományi kar fejlesztésére vonatkozó előmunkálatok. Az ügy immár abba a stádiumba jutott, hogy a hittudományi kar kibővítése és újjászervezése a jövő iskolai évre életbelép. Az új szervezet értelmében a hittudományi karon a tanulmányi idő a jövő évtől kezdve az eddigi négy esztendő helyett öt év lesz, hogy a hallgatók alaposabb kiképzésben részesülhessenek és a szigorlatokat kellő időbeosztással tethessék le. Mostanáig ugyanis az az eset fordult fenn, hogy a végzett hallgatók, az idő rövidségére való tekintettel, csak a legkritikább esetben szereztek meg a doktori oklevelet. Az új szervezet alapján a központi papnevelőintézetben, ahol eddig nyolcvan-nyolvanöt bennlakó növendék volt, száznál többre emelik a bennlakók számát. A hallgatók számának növelése következtében annak idején egy szárnyépülettel meg fogják toldani a központi papnevelő intézet régi épületét. A tudományegyetem újjáalakított központi épületében a hittudományi kar helyiségeit kibővítik és négy új hittudományi szemináriumot rendeznek be. A jövő évre pedig egy új hittudományi professzori állást szerveznek.

* **A Petőfi-Társaság ülése.** A Petőfi-Társaság október havi felolvasó ülését október 13-án vasárnap délelőtt 11 órakor tartja az Akadémia I. emeleti üléstermében. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Herczeg Ferencz üdvözlő Csegey Gusztáv rendes tagot írói működésének 50-ik évfordulója alkalmából. 3. Lehel kürtje, költői elbeszélés, írta és felolvassa Csegey Gusztáv r. tag. 4. Voltaire Párisban, történeti elbeszélés, írta és felolvassa Farkas Pal r. tag. 5. Költemények, írta és felolvassa Lumpérth Géza rendes tag. 6. Elbeszélés, írta és felolvassa Herczeg Ferencz. A felolvasó ülést zárt ülés követi.

* **A Magyar Adria Egyesület október 12-én,** szombaton délután öt órakor a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében felolvasóülést tart, amelynek egyedüli tárgya Selymácssy E. Oszkár felolvasása: A haditengerészet fejlesztésének jelentősége magyar szempontból.

* **Az Akadémia pályázatainak bírálói.** A Magyar Tudományos Akadémia I. osztályu ülése tegnap jelentette be a különböző pályázatok bírálóinak névsorát. A kitűzött pályázatok közül a Teleki-pályázat bírálói: P. Thewrewk Emil, Jánosy Béla és Vátsy János. 2. A Farkas-Baskó-pályázat bírálói: Radits Ferencz, Endrődi Sándor és Pekár Gyula. 4. A Marczibányi-pályázat bírálói: Simonyi Zsigmond, Munkácsi Bernát, Gombóc Zoltán. 4. A Lehr Albert-pályázat bírálói: Bojthy

Zsolt, Riedl Frigyes és Tolnai. 5. A Sámuel-díj bírálói: Simonyi Zsigmond, Szinnvei József, Asbóth Oszkár, Petz Gedeon és Melich János.

* **Amundsen a Déli-sarkról.** A Magyar Földrajzi Társaság október 21-iki előadó estélyén Roland Amundsen kapitány, a világhírű sarkutazó fog előadást tartani „A déli sark elérése“ czímen. A német nyelvű előadás, mely a Nemzeti Múzeum dísztermében hétfőn délután 5 órakor veszi kezdetét, már a kiváló sarkutazó megjelenése folytán is élnék érdeklődésre tarttat számot. Az előadásra beléptidij nincs.

* **Görbe tükör.** Irta Karinthy Frigyes. Ha van könyv, amelyre nézve jellemző annak a címe: az a Karinthy új könyve. Valóban görbe tükör, mely mindent kacagatóan eltorzítva, a maga formájából kiforgatva, de azért lényegében hiven tüntet fel. Karinthy könyve: az abszolút jókedvű könyv. Nem út, nem ordít, nem ostoroz, nem káromkodik: csak kacag mindazon, ami furcsa, ami félszeg, ami ferde. És van-e valami oly, amiben Karinthy nem venné észre a furcsát, a félszeget, a kinevetni valót? Csak nagyon éles szemű, rendkívül mélyen látó s nagyon komolyan szemlélődő művészek tudnak így nevetni. Szívvel, keserűség nélkül. Csak nagy magasságból néző emberek tudnak így látni, csak romlatlan lelkű emberek tudnak így nevetni. Karinthy úgy mulat a világ dolgain, mint a gyermek. Mindent kigúnyol, mindenre kiölti a nyelvét, de ezért a csufolódásért nem lehet haragudni, nincsen epéje, nincsen tuskéje. Még annak is vele kell nevetnie, akit czélba vesz malicziája. Hát még a többinek! Az olvasónak, Karinthy nagy publikumának! Mert ez a publikum, az „Igy irtok ti!“ című szatirikus kötetének megjelenése óta valóban nagy. A Görbe tükör még inkább meg fogja nagyobbitani. Rossz kedvűeknek, jó kedvűeknek egyaránt el kell olvasniuk. A jókedvűeknek, hogy a sok szürkeségnek közepette ne felejtsek el nevetni, a rossz kedvűeknek, hogy megtanuljanak nevetni. A könyv négy fejezetében: az irodalom, a tudomány, a bölcseszett és történelem címűekén mindenki megtalálja azt, amin legszívesebben nevet, sőt ezeknek a részeknek valamelyikében bizonyára rátalál a maga egyénisége valamely félszegségére is. És milyen jól esik olykor a magunk gvaróságán mulatni! Kivált ha olyan szellemes, ötlettől szípkázó formában mutatnak rá, mint Karinthy. A nagyon szép kiállítású, majdnem 300 oldalas könyv, amelynek stilszerű borítékát Guncser Nándor rajzolta, az Athenaeum kiadásában jelent meg és ára 3 korona.

* **A Modern Könyvtár legújabb sorozata.** Két hónapi nyári szüncto után külsejében is mezujhodva lép a Modern Könyvtár legújabb sorozata a közönség elé. Szenczáció számba menő utpátra a rendkívül népszerű és közkedvelt irodalmi válogatnak, hogy ezenul egyes száma 40 fillér helyett 20 fillér lesz és ezért az árért a közönség legszélesebb rétegei is hozzájuthatnak ugy a külföldi, mint a magyar irodalom legkiválóbb alkotásaihoz. A Modern Könyvtár legújabb sorozatában már négy ilyen 20 filléres füzet jelent meg. Az új sorozat egyébként hét füzetet hozott. 175—177. száma Szilágyi Géznak, az ismert nevű poétának verseit tartalmazza. A 178—179-es számú füzet Anatole France: Crainquebille című nagyhatású, szociális tendenciájú darabja. A darabot Franyó Zoltán és Révész Andor fordították. Max Burkhardt: Clo máltósága című vigjátéka a sorozat 180. száma. Adorján Andor fordította magyarra. A 181. szám Hugó Hofmannsthal: A Balga és a Halál című szimbolisztikus vigjátéka, amelyet Somlyó Zoltán fordított magyarra. Karinthy Frigyesnek komolyabb irányu műve a Modern Könyvtár 182. száma. Címe: Ballada a néma férfiakról. A 183. számú füzet Biró Lajosé. Címe: A jövő országutján. A Modern Könyvtár mostani gazdag sorozatának utolsó száma a 184—186-es számú füzet: Szomorv Emil Komédia című gondos finomsággal megírt párisi történetét tartalmazza. A Modern Könyvtár egyes száma 20 fillér.

* **Révai Nagy Lexikona.** A négy magyar enciklopédia VI. kötete (Duc—Etele) hagyta el most a sajtót. E kötet is, mint a megelőző öt, nagyszerű teljességét hozza ama várakozásnak, melyvel az egész művelt magyar világ esüng a magyar enciklopédián. És méltán részesül Révai Nagy Lexikona az egész magyarság figyelmében, hiszen nem egyedül abban áll hivatása, hogy konunk ismereteit harmonikus egészben foglalja, hanem abban is, hogy — mivel a magyar tudományosság színe-java működik közre megalkotásában — a magyar tudásnak, a magyar kultúrának reprezentánsa legyen ország-világ előtt. Ezért a legmagasabb mértéket kell alkalmaznunk, amidőn kritikai szemmel nézzük Révai Nagy Lexikonát, de annál nagyobb meglepéssel tölt el mindenkit az, hogy a nagy mű a legszigorubb bírálatnak is helyt áll. Az előttünk levő VI. kötet gazdag tartalmából nehéz kiemelni a figyelemreméltóbb

czikkeket, annyira fontos és jelentős a munka minden adaléka és annyira hozzá simul a munka minden egyes czikkével és pompás illusztrációinak sokaságával a gyakorlati élet követelményeire. Csak az alkothat magának fogalmat Révai Nagy Lexikona gazdaságáról, aki maga veszi kezébe kötetit. Arról értesülünk ezuttal, hogy a mű előfizetési ára már csak ez év végéig fog érvényben maradni és hogy a jövő esztendő első hónapjától kezdve a mű már csak a magasabb bolti áron lesz kapható; tanácsos tehát, hogy azok, akik a Nagy Lexikont meg akarják szerezni azt még ez év végéig rendeljék meg.

* A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének közgyűlése. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége dr. Wlassics Gyula belső titkos tanácsos elnöklésével október 20-án tartja meg rendes évi közgyűlését, még pedig ezúttal Budapesten, a Nemzeti Múzeum dísztermében. A közgyűlés délelőtt tíz órakor kezdődik és annak a napirendje: 1. Dr. Wlassics Gyula elnöki megnyitó beszéde. 2. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége évi jelentéseinek bemutatása. 3. Az Országos Főfelügyelőség válasza Csallány Gábornak az országos szövetség 1911. évi közgyűlésére beadott indítványára. 4. Egy új tanácsnak a megválasztása. 5. Tudományos előadás.

EGYESÜLETEK.

Elnökváltás a Gyermekevédő Ligában.

Budapest, október 11.

Gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, akinek ötletesége és agilitása olyan nagyszerűen felyirágottatta a Gyermekevédő Ligát, lemondott elnöki tiszttségéről.

Az Országos Gyermekevédő Liga igazgatósága báró Herzog Mór Lipót elnöke alatt tartott mai igazgatósági ülésén felolvasták gróf Edelsheim-Gyulai Lipótnak, a Liga elnökének lemondó levelét, amely többek között a következőket mondja:

„A magyar társadalom nemes felbuzdulása hetedfélfél előtt lehetővé tette, hogy megalakítsuk az Országos Gyermekevédő Ligát. A pártot, bár akkor majdnem ismeretlen fogalom volt, olyan jelszónak bizonyult, amely zászlónk alá tömörítette társadalmunk legkülönbözőbb rétegeit. E néhány év alatt maga a liga a kezdetek éppén nem köztársaság nehézségeit leküzdötte, megismosodott, sőt emellett számos egyéb, azóta keletkezett testvéregyesület is virágzásnak indult.

Ezt a nemes ügyet lelkesedéssel szolgáltam és ezentul is szolgálni fogom. A jövő nagy feladataiból részt követelek magamnak, a Liga zászlaja alatt, amelyet mindig fennen fogok lobogtatni. Itt kívánok dolgozni ezentul is. De nem mint a Liga elnöke.

Az elnökséggel járó munkát tovább nem vállalhatom, mert magánügyeim egyébként kötnék le. De ettől eltekintve is azt vallom, hogy az ügy érdekében helyesebb, ha ilyen díszes állásban idősi-időre az arra illetékesek egymást felváltják. Folyton újabb erőkre van szükség, amely mellett a meglévő erők kitartó további munkássága biztosítva lehet. All ez különösen a Ligára nézve, hisz az elnök díszes tisztére szinte predesztinálva van gróf Széchenyi László, aki immár évek óta a leglelkesebb buzgalommal és ritka áldozatkészséggel szenteli magát a Ligának.

A gyermekevédelem és a Liga ügyének tehát csak használnak, ha annak szélesebb munkakört biztosítok, anélkül, hogy a munkából magam kiválnék.

Amidőn a t. igazgatóság szíves támogatását hálásan köszönöm és aktív szolgálataimat készséggel újból felajánlom, kérem egyszermind, hogy éppen az irántam annyiszor tanúsított jóindulat és bizalom jeléül a közgyűlésnek lemondásom tudomásvétele mellett gróf Széchenyi Lászlónak elnöki leendő megválasztását javasolni méltóztassék.

Teljes tisztelettel

Edelsheim-Gyulai s. k.

Ugy az elnök, mint az igazgatóság több tagja bejelentette, hogy a gróffal folytatott előzetes tárgyalások során megállapították, hogy a gróf csupán az elnöki állás díszét öhajítja átengedni annak, akit a Liga körül évek óta szerzett érdemei erre mintegy predesztinálnak: gróf Széchenyi Lászlónak. Azonban Edelsheim-Gyulai Lipót maga a Liga érdekeit és a gyermekevédelem ügyét változatlan lelkesedéssel öhajítja a jövőben is a Liga zászlaja alatt szolgálni.

Miután tehát az igazgatóság a gróf elhatározása előtt meghajlani kénytelen, Ruffy Pál igazgatósági tagnak ezzel kapcsolatos előterjesztéseit egyhangulag magáévá tette. Ezekhez képest az igazgatóság kimondta, hogy:

1. Bizalommal gróf Edelsheim-Gyula Lipót, a Liga megalapítója iránt, elhatározását változtatlan ragaszkodással az ő személye iránt és soha még nem szűnő háláérzettel az ő nagy érdemei iránt, tudomásul veszi. Lemondását az e czélból egybehivandó rendkívüli közgyűlésnek be fogja jelenteni.

2. Ugyanennek a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az alapszabályok módosítása, illetőleg kiegészítése czéljából a védnöki állást szervezze meg, kijelentésével annak, hogy a védnököt a közgyűlés életfogytig választja. A védnök tagja a választmányának, az igazgatóságnak és az intézőbizottságnak.

3. Megbizzza az intézőbizottságot, hogy az egyesület alapszabályait a mutatkozó szükséghez képest revízió alá vegye és kidolgozott új tervezetét a közgyűlés elé terjeszse.

4. Az egybehivandó rendkívüli közgyűlés tárgysorozatába felvétetni rendeli: az alapszabály megváltoztatását és az ezáltal szükségessé váló esetleges választásokat; az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a védnöki állást gróf Edelsheim-Gyulai Lipóttal, az elnöki állást pedig gróf Széchenyi Lászlóval töltsék be.

A rendkívüli közgyűlés Pest vármegye székházának dísztermében november 10-én lesz.

Az igazgatóság ezután folyó ügyeket tárgyalta.

(—) A budapest V. ker. állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetsége (egy-egy) Hoier Károly és dr. Beke Manó alapítványainak 100-100 koronás ösztöndíjaira pályázatot hirdet. Az ösztöndíjak főiskolai tanulmányokat folytató, volt szegénysorsú és jeles előmenetelű növendékeinek van szánva. Pályázati kérvények október 30-ig az egyesület elnökénél, Rombauer Emil főigazgatójánál nyújthatók be. A két ösztöndíj bármelyikére beadott kérvény a másik ösztöndíjra is beadottnak tekintetik és közösen bíráltatik el.

(—) A katolikus tisztviselők budapesti egyesülete folyó hó 13-án, vasárnap délután 5 órakor a Szent István-Társulat dísztermében (VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.) évadnyitó ünnepélyt rendez. Az ünnepélyt megnyitja a pesti Szent Imre Kollégium énekkara, az ünnepi beszédet dr. Vass József kollegiumi igazgató tartja, May Münster Kornélia művelőket énekel, S. Bokor Malvin novellákat olvas fel, végül pedig Rubinstein trióját adja elő zongorán Varga Vilma, csellón Bergmann N. Védőeket szívesen lát az egyesület.

TANÜGY.

= Viharos tanítógyűlés. A szilágymegyei tanitóság közgyűlése nagy harcoknak volt a kiindulópontja. Gróf Zichy János kultuszminisztert tiszteletbeli tagságra ajánlotta az elnök. A meglepett tanitóság a tanfelügyelő jelenlétében nem mert ez ellen állást foglalni. Így lett aztán a kultuszminiszter tiszteletbeli tagja az egyesületnek. Aztán jöttek a pártoskodó indítványok. A tanitóság egyik csoportja radikálisoknak hivatja magát. Nem azért, mintha ellenfelei konzervatívok lennének, hanem, mert ők sem félelmet, sem korlátot nem ismerve akarnak küzdeni. Hát itt az elnök akaratára a „radikális” tanitókat megfélemezték egy pártos határozattal. Aztán a tanfelügyelőség lapjára a tanitók dupla költséget szavaztak meg tulajdon zsebéből. Majd a tisztikar lemondása következett. Itt közbeszólások, éljenek estek. S az elnök kijelentette, hogy: „engedve a közóhajnak, a régi tisztikar ismét elfoglalja állását.”

= Tanítóképzőintézet tanárok a kultuszminiszternél. A tanítóképzőintézet tanárok országos egyesülete az április havában Kiskunfélegyházán tartott közgyűlésen — mint annak idején. Jeleztük — gróf Zichy János kultuszminisztert, Balogh Jenő és Náray Szabó Sándor államtitkárokat tiszteletbeli tagokká választotta. A díszoklevelet dr. Baló József elnök vezetésével ma nyújtotta át az illetőknek az egyesület küldöttségére, amely átnyújtotta a miniszternek a nyugdíj-törvényjavaslataiban fenyegető szöveg elhárítását kérő memorandumot. A memorandum a negyven szolgálati év elejéig, a községek tanárokkal való paritást a pedagógiai okok alapján a lezáróbbi esztendő nyugdíjrevízió példájára a harmincz szol-

gálati év fentartását kérelmezi. Kérlek továbbá, hogy a jelenleg működő tanítóképző intézeti tanárok hároméves polgári iskolai tanítóképzői kvalifikációja, valamint az 1898. óta a polgári iskolai tanitói oklevél alapján két évi egyetemi tanulmány után megszerzhető tanítóképző intézeti tanári oklevél tekintessék a törvényjavaslat 11. szakaszában meghatározott főiskolai képzettségnek, mint ahogy eddig is olyannak minősítették. A miniszter átrítve a feltárt sérelmeket, kijelentette, hogy a memorandumot alaposan áttanulmányozva, miúgy megtesz, hogy ezt a kérdést lehetőleg a tanároknak javára oldják meg. Ugyanígy értelemben nyilatkozott a két államtitkár is. A küldetés végül dr. Neményi miniszteri tanácsosnál tiszteltgett.

= A leánygimnazisták ellen. A beszercezbányai tankerületi főigazgató leiratot intézett a losonezi állami főgimnázium igazgatóságához, melyben eltiltja a leánydiákokat az előadások látogatásától. A főigazgató eme intézkedése Losonec nagy visszatetszést keltett, mert az itteni gimnáziumba tizenkét diákleány iratkozott be a folyó tanévben. Az érdekelte szülők a főigazgató rendelkezése ellen kérvényileg fordultak a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

TÖRVÉNYSZÉK.

Kártyabotrány a járásbírószágon.

— A preparált kártyacsomagok. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 11.

A budapesti büntetőjárásbírószágon ma rendkívül érdekes rágalmazási pört tárgyaltak. Arról az emlékezetes kártyaafférról volt szó, amely ez év július elejének éjszakáján történt a Fészek klubban, ahol a hazárdjátékoknak állandóan nagy teret engedtek. Akkor állítólag tetten érték Ravasz Oszkár magánzót, — aki se nem művész, se nem író, de mint aktív kártyás embert felvetették a tagok sorába — hogy azzal segíti előbbre a szerencséjét a zöld asztalnál, hogy a zsebéből preparált kártyákat húzogtat elő.

Ravasz Oszkár nem várta meg a Fészek-klub választmányának lesújtó ítéletét, hanem mielőtt erre kényszerítették volna, kilépett a tagok sorából, elégtételt pedig úgy velt magának szerezni, hogy Vágó Béla, Tarnay Ernő és Raskó Géza színészeket, mint akik a hamis játékot róla terjesztették, rágalmazásért pörbe fogta.

A pör tárgyalása dr. Drill táblabíró, a büntető járásbírószágon vezetője előtt folyt le, aki megnyitva a tárgyalást, a panaszost szólította elő, hogy adja elő szóval a panaszát.

Ravasz Oszkár elmondotta, hogy ez év június 1-én éjjel a Fészek helyiségében kártyázott. Eleinte vesztett, később helyet cserélt és nyert. A játék reggel öt óráig tartott. Akkor hazament és lefeküdt aludni. Délután a lapokból tudta meg, hogy őt azzal vádolják, hogy hamisan játszott.

— Honnan tudja, hogy ezek az urak voltak azok, akik a hamis kártyázás hírért terjesztették Ön felől?

— A lapokban is azt olvastam, meg többektől is hallottam, hogy a vádlott urak híresztelik felőlem a hamis kártyázás vádját.

Ezután a vádlottak kihallgatására került a sor. A bíró először Vágó Béla színészt hallgatta ki.

— Igaz-e, hogy Ön azt állította, és többeknek el is mondotta, hogy Ravasz Oszkár hamisan kártyázott?

Vágó Béla vádlott: Kijelentem, hogy ezt nem állítottam s nem állítom ma sem. A dolog úgy történt, hogy június 1-én éjjel a Chemin de fer játék közben a mellettem álló Raskó Géza hozzám fordulva e szavakkal figyelmeztetett: Vigyázz! A következő pillanatban láttam, hogy Ravasz Oszkár a bal nadrágja zsebéből egy csomó kártyát elővev, azt ügyesen tenyerébe rejtve, gyorsan rácsapta az asztal közepéről elélt kártyacsomóra és ebből a kártyából osztott a partnerjének. Raskó Géza még arra is ügyelt, hogy Ravasz Oszkár most legalább hét-nyolcezer fog egymásután nyerni. Csakugyan nyert is hétszer egymásután. Ennek a jelenetnek a láttára nagy izgatottság fogott el s az asztalon fekvő kártyákat megolvastam. Tudtam, hogy hat csomag kártyát bezott a szolgálta, tehát összesen 312 kártyalaprak kellett volna az asztalon fekvő Lenné Legnagyobb meglepetésemre, mikor megolvastam a kártyákat, úgy tapasztaltam, hogy a három csomagon felül, vagyis a 312 kártyán felül még 45 kártya maradt az asztalon. Erre mi Raskó Gézával és Tarnay Ernővel félrevonultunk

és magunk között legnagyobb csöndben tárgyaltuk az esetet.

— Elmondották valakinek, hogy hamis kártyázás történt a Fészek Körben?

— Senkinek sem mondtuk el. Másnap a választmány néhány tagja felhivatott bennünket és megkérdezte, hogy mi történt a kártyázás közben. Mi elmondottuk a dolgot, de eguttal becsület-szavunkra megfogadtuk, hogy senkinek sem tesszünk erről említést, nehogy botrányos hirbe kerüljön a Kör.

Kövérkezett Raskó Géza vádlottként kihallgatása. A bírő kérdésére kijelentette, hogy közérdekből cselekedett. Az eset megértéséhez — ugymond — szükséges elmondanom az előzményeket. Mintegy másfél vagy két évvel ezelőtt feltűnt már nekem Ravasz Oszkár gyanús viselkedése. A kártyázáshoz rendszeren zakó vagy szmoking bitnyben jött és balkezét állandóan a bal nadrágja zsebében tartotta. A kérdéses éjjelen, június 1-én, mikor a bankadás sora rákerült Ravasz Oszkár, Vágó Bélával és Tarnay Ernővel együtt merőn figyelni kezdtek. Én Ravasz Oszkár, a bankár-lal szemben foglaltam helyet és élénk figyelemmel kísértem annak minden mozdulását. Láttam, a mikor az asztal közepéről elvett egy csomó kártyát és a következő pillanatban nadrágjának bal zsebéből elővett preparált csomag kártyát s erre a kártyacsomóra ráhelyezte. Mindez olyan gyorsan történt, hogy alig lehetett észrevenni másnak, csak annak, aki direkt a mozdulatait figyelte. Én rögtön közöltem ezt a felfedezésemet Vágó Bélával és Tarnay Ernővel, s azután félrevonultunk, hogy megbeszéljük, mitévők legyünk a történet után. Meg kell jegyezni, hogy Ravasz Oszkár viselkedése már régebb óta gyanús volt előttem. Épp ezért a Chemin de fer játékhöz egy ugróvezezt kártyatartót, vagy koporsót csináltattam a Kör abból a célból, hogy a játékosok ne nyulhassanak a kártyához. Június 1-ét megelőző két nappal ez a kártyatartó véletlenül eltört. Mi másnap már figyelni kezdtek Ravasz Oszkár, hogy a kártyatartó hiányában hogy fog viselkedni a játéknál. Az első nap, ugy látszik, nem mert vagy nem tudott semmit sem csinálni, de a második nap már elővette gyorsan bal zsebéből az előre elkészített kártyát. A választmány az volt a véleménye az ügyről, hogy az a legnagyobb titokban maradjon s felszólította Ravaszt, hogy csendben, minden feltűnés nélkül lépjen ki a Körből. De feltűnő volt még Ravasz Oszkár játékából az is, hogy amíg a bakkjátéknál rendszeren kis tételekben játszott, addig a Chemin de fer-nél, ha nem volt kártyatartó az asztalon, hirtelen székben, sőt ezekben játszott, még pedig szerencsével. Egy orvostól akkor éjjel körülbelül 600—700 koronát nyert. Vágót mikor figyelmeztettem, éppen tenni akart 60 koronát. Nem engedtem meg, hogy ezt az összeget feltegye.

Hasonlóképpen vallott Tarnay Ernő is.

Ravasz Oszkár szolgáltatta most elő a bírő.

— Mi megjegyzése van a vádlottak előadására.

— A sajnalművészek jól betanulták szerepeiket. Én határozottan kijelentem, hogy soha hamisan nem játszottam, soha ezeket nem raktam kártyára. Ezt különben a vagyoni viszonyaim sem engednék meg.

A bírő a paaszozhoz: Miből él ön most?

— Hát ez koroná évi nyugdíjamból.

Ezután a tanuk kihallgatására került a sor. Első tanu volt Pálmay Andor hivatalnok, a Fészek pénztárosa. A tanu vallomásaiban elmondotta, hogy hamis kártyázásról kifejezetten szó nem esett, hanem a gyanús jelenségekről igei beszélt.

Károly József festőművész volt a következő tanu. Elmondotta a bírő kérdésére, hogy ő Velenyében találkozott Tarnayval és Vágóval, akik dr. Zboray Miklós társaságában épp ezt a kártya-affért, amely a lapokban is megjelent akkor már, tárgyalták. Azt is hallottam, hogy a kártyákat nyomban megszámlálták és többnek találták, mint amennyinek kellett volna lenni az asztalon.

— Hát azt beszéltek-e, hogy a kártyát Ravasz Oszkár a zsebéből vette elő?

— Ez a lapokban is megjelent, mindenki beszélt róla.

— Miért nem indított Ravasz ur rágalmazási sajtóper a lapok ellen?

Raskó Géza vádlott (készből): Ennek egyszerű oka van, mert abban a sajtóperben a valódiság bizonyítására mi lettünk volna a tanuk.

Dr. Sötér Tivadar ügyvéd tanuvallomásaiban azt adta elő, hogy június 1-én éjjel a Fészek-körben volt. Reggel felé hangos kiáltást hallott a kártyaszoba felől. Valaki azt kiáltotta: 320 korona! Erre felkelt és beament megnézni a játékosokat, mert feltűnt neki, hogy ilyen nagy bank van. Alig hogy belépett a kártyaterembe, ott hat urat látott izgatottan tárgyalni egymás között. Oda ment hozzájuk faggatni kezdte őket, hogy mi történt. Csak hosszas faggatás után közölték vele az esetet. Elmondta a tanu azt is, hogy Vágó által megolva-

sott hat csomag kártyát 8 szintén utána olvasta, mintegy tizenöt tanu szemeláltára és 45 vagy 47-tel több kártyát talált az asztalon, mint amennyinek ott feküdni kellett volna.

Aczél István huszárhadnagy volt a következő tanu, aki azt adta elő, hogy az eset utáni napon bement vacsorálni a Fészek-körbe és ott hallott beszélni az esetről. Neki hosszas kérésre Raskó és Vágó mondták el a történeteket.

Kihallgatta a bíróság végül Zboray Miklós orsz. képviselőt.

— Hallott-e beszélni arról, hogy Ravasz Oszkár játéka gyanús?

— Igen, volt róla szó. Annál feltűnőbb volt azonban, hogy kevéssel az eset előtt megszóltott engem Ravasz és azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretne a Fészek-kör játékmeistere lenni. Ez a kérelem természetesen kellemetlenül érintett, mert már hallottam Ravasz gyanús magaviseletéről előzőleg is.

A tanuk kihallgatása véget ért, a bíróság elutasította az indítványokat s a bizonyítási eljárást befejezettnek jelentette ki.

Öt perc szünet után a perbeszédék következtek, majd kihirdette a bírő az ítéletet, amely szerint a vádlottakat rágalmazás vétségéért 60—60 korona pénzbüntetésre ítélte, de a kiszabott büntetést a novella 1. szakasza alapján a bírő felfüggesztette. Az ítélet indokolásában a bírő kimondta, hogy a vádlottak a legnemesebb intenció és becsületérzés-től vezéreltetve jártak el. A valódiság bizonyítása a törvény értelmében nem volt megengedhető s ezért a bíróság a valódiságot beigazoltnak nem vehette. Az ítélet ellen a vádlottak és a védők felebezéssel éltek.

§ Titkárvalasztás az Ügyvédi Kamarában.

Benedek János, az Ügyvédi Kamara titkárjelöltje a hó 10-án tartja programbeszédét az ügyvédi körben. Programbeszédét tévesen jelezték mára. — Az autonóm ügyvédi párt kiküldöttjei ma Vámosy Károly udvari tanácsos elnöke alatt értekezletet tartottak, amelyben elhatározták, hogy a párt az ügyvédi kamarai titkári választásnál nem állít hivatalos jelöltet.

§ Új közjegyzőség. A hivatalos lap mai száma közli az igazságügyminiszter rendeletét, amely a rimaszombati kir. törvényszék területéhez tartozó tornaljai kir. járásbíró területére. Tornaljai székhellyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresít, amely a kassai kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszerítés következtében a roznyói kir. közjegyzőség hatásköre a rendelet hatálybalépte napjától kezdve a roznyói kir. járásbíró területére szorítkozik. A rendelet 1913. évi január 1-én lép hatályba. E napig a tornaljai kir. járásbíró közjegyzői megbízásait — úgy mint eddig — a roznyói kir. közjegyzőnek adja ki.

§ Sajtópör Beöthy megveretése miatt. A budapesti büntetőtörvényszékhez Zboray Miklós országgyűlési képviselőtől ma érdekes bünvádi panasz érkezett, amely a képviselőház szeptember 18-iki ülésén történt verekedés ügyét viszi esküdtszék elé. Ezt a verekedést tudvalevőleg Beöthy László kereskedelmi miniszter kezdte, de hogy aztán kik, milyen szerepet játszottak benne, ezt a mai napig se állapították meg hitelesen. Zboray bünvádi panaszja most aztána verekedést bírósági eljárás tárgyává teszi, mikor rágalmazás miatt megbüntetni kéri „Az Ujság” tudósítóját azért, mert a verekedésről irt tudósításában az ellenzéknek és főként Zboraynak gyáva viselkedést tulajdonított. A följelentésben elmondja Zboray, hogy Beöthy miniszter az emlékezetes ülésen egyszerre csak felugrott, öklökkel a néppárti sarok s így felé is futott, de mielőtt bárkihez is hozzányúlhatott volna, ököcsapások özöne hullott rá úgy, hogy összeesett. Nagy meglepetéssel olvasta Zboray „Az Ujság” másnapi számában, hogy: „Beöthy felpattant, nekirohant, megütötte”, majd: „ökle oda is ér Zboraynak az ábrázatához” és később: „aki ekkor krétafehéren már az utolsó padban ül és azt nézi, nem törnek-e oda a kormánypartiak.” A cikkíró fentidézett cikkében két tény állít tehát rólam. Az egyik, hogy Beöthy megütötte, ökle oda ért az ábrázatomhoz; a másik, hogy helyemet elhagyva, az utolsó padban ültem le s lestem krétafehéren, nem törnek-e rám a kormánypartiak, szóval, hogy helyemről elfutottam. Egyik állítás sem igaz. Ha igaz volna, alkalmas volna arra, hogy közzétételnek tegyen ki, mert megütöttek s én gyáván elfutottam. A cikk írója is a kormány és a miniszter érdekét véli szolgálni,

mikor rólam a büntető tkv. 258. szakaszába ütköző és 259. szakasz minősülő közleményét megírta, mely beleütközik az ujságírói elv első szabályába is, hogy amit ír, igaz legyen. Azonban én módot kívánok a cikk írójának adni, hogy állításait bizonyíthassa s azért eleve kijelentem, hogy az állított tények bizonyításának megengedését a B. T. K. 263. szakaszának 4. pontja alapján magam is kivánom. Tisztázódjék a független esküdtszék előtt, miért érzékenyebb Beöthy László, mint Lukács László és állapíttassék meg a történelem számára hiteles alakban, bíróság előtt, kinek az ábrázatát érintették az öklök 1912. szeptember 18-án.

§ Álhírlapírók vád alatt. Békefi Sándor úrnő ez év augusztus 6-án telefon útján felhívta Ivánka Imre orsz. képviselőt s nagy bizalmasan értésre adta, hogy László (Löwinger) Arnold novii állítólagos ujságíró ellene egy kompromittáló röpiratot akar kiadni. Ebben a röpiratban olyan súlyos vádakhoz hoz fel a képviselő ellen, amelyek alkalmasak lesznek politikai pályafutásának megszakítására, sőt még házasságának a felbontására is. Megjegyzi azonban, hogy neki módjában áll László Löwinger Arnoldot, akivel baráti viszonyban áll, 400 korona ellenérték fejében megszerezni. Ivánka Imre magához rendelte Békefi Sándort margitszigeti lakására. Békefiel együtt természetesen elment László Löwinger Arnold is, sőt mind a kettő még a családját is elvitte erre az ünnepélyes alkalomra, amikor egy summában 400 korona készpénzt keresnek. Ivánka Imre átadta Békefinek a 400 koronát. Békefi a pénzzel félrevonult a sziget fái közé és itt Lászlóval összejöködni kezdett. Ebben a pillanatban lepték meg őket a detektívek s mind a kettőt letartóztatták. Ivánka Imre képviselő nyomban megtette a feljelentést zsarolás miatt. A vizsgálat befejezése után a kir. ügyészség az időközben szabadlábra helyezett Békefi Sándor s László Löwinger Arnold ellen zsarolás vétsége miatt emelt vádat. A vádirat ellen a két terhelt dr. Tarján Mihály védőjük útján kifogásokkal élt. Ma tárgyalta ezeket a kifogásokat a büntető törvényszék vádatanácsa s úgy Békefi Sándort, valamint László Löwinger Arnoldot zsarolás vétségéért vád alá helyezte.

§ A Csávossy-milliók. Temesvárról jelentik: A Csávossy milliók hagyatékkütyben ma volt ki-tűzve a hagyatéki tárgyalás a bírói járásbíró-ság előtt, mert Dellimánics Lajos forogtalmegyei főispán végrendeleti végrehajtá azt a kérelmet terjesztette be, hogy öt a hagyatéki vagyontó-vábbi kezelésétől fölmentsék. Az örökösök képviselői azonban nem tudták megállapodásra jutni az új vagyongazdálkodó személyt illetőleg és ennek fogva elhalasztották a tárgyalást.

§ Birák és ügyvédek harcza. Szarvasról jelentik: A gyulai törvényszék bírái és a gyulai ügyvédek között konfliktus támadt amiatt, hogy Gálbori József törvényszéki elnök új rendet léptetett életbe a bíróságon. Megtiltotta ugyanis, hogy az ügyiratokat a tárgyalás előtt napon, valamint a tárgyalás napján kiadják és intézkedéseit a bíróság elfoglaltságával indokolta. Az ügyvédek ebben zaklatást látnak, minthogy felül érdekében kötelességük az ügyeket tanulmányozni. A múlt héten egyik ügyvéd a tárgyalás napján akarta tárgyalás alá venni az illető ügydarabokat. Az elnök azonban megtagadta az iratok kiadására az engedélyt. A fiatalabb ügyvédek a kollégájukkal szolidaritást vállalva, elhatározták, hogy ügyeiket szüneteltetik és sztrájkolnak.

§ Hackl Barta József elmeállapota. Ez év június havában történt, hogy Budán a Kékgolyó-utczában a hajnali órákban egy fiatal szép asszonyt találtak a járőkelők hiányos öltözékben, vérbe fagyva, a járda kövezetén, akit férje, Hackl-Barta József — aki egy II. kerületi polgári iskolában mint segédtanár működött — dobott le. Hackl-Barta József mint elmebeteg már lakója volt a lipótmezei tébolydának s a letartóztatott ember elmeállapotát a törvényszéki elmeorvoszakértők újból megvizsgálták. Dr. Minnich és dr. Németh orvostanárak hosszas vizsgálat után megállapították, hogy Hackl-Barta József már fiatal korában is igen rendszertelen életet élt. Tíz év előtt egy székesfehérvári kereskedő ellen elkövetett revolvermerénylétéért azért nem került a bíróság elé, mert a székesfehérvári törvényszéki orvosszakértők elmebajosnak deklarálták. A mostani elmevizsgálat eredménye az, hogy Hackl-Barta József régebbi elmebajából teljesen kigyógyult, a vádbeli cselekmény elkövetése idejében is teljesen öntudatos és beszámítható állapotban volt. Dr. Vas vizsgálóbíró a védelem kérésére még mindig hallgat ki bejelentett tanukat a rokonság és a szomszédok

köréből és a tanukihallgatások után legközelebb beterjeszti az összes iratokat a kir. ügyészségnek indítványtétel czéljából.

§ Lovagias ügy a vádtanács előtt. Érdekes álláspontra helyezkedett a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa egy lovagias-ügyből kifolyólag megindított rágalmazási sajtóperben a garbajsegédekkel szemben. Melzer Gyula kiskőrösi főszolgabíró és Pozsgay Béla kiskőrösi járásbíró egy lovagias-ügyben kiadott nyilatkozatukban arról értesítették megbízójukat, hogy nem kértek fegyveres elégtételt a sértő ellenféltől, mert annak elintézetlen ügye van s ezért tőle rágalmazást felüknek, hogy keressenek bíróság előtt elégtételt. Ezt a nyilatkozatot a fél közzétette a Kiskőrös és Járása című lapban, mire a meghurcolt ellenfél csakugyan megindította a rágalmazási sajtóper nemcsak ellenfele, hanem ennek segédei ellen is. A vádtanács dr. Sági Ernő felhívása után a segédek is vád alá helyezte nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt azzal az indoklással, hogy az ilyen lovagias nyilatkozatokat a segédek éppen azért szokták kiadni, hogy ezek a nyilatkozatok a nyilvánosság elé kerüljenek. A segédek nem tiltották meg felüknek a nyilatkozat közzétételét, tehát őket is vád alá helyezni kellett.

§ Angyalcsinálók moztropöre. Égerből (Csehország) jelentik nekünk: Nagyarányu bünpört tárgyalt ma a törvényszék. 39 vádlott — 29 asszony és leány és 10 férfi — ült a vádlottak padján. Titkos feljelentés alapján gyanuba keveredtek magzatelajzás és bünpártolás miatt. A törvényszék 27 vádlottat felmentett, hetet 5 heti fogságra, illetőleg 3—4 havi börtönre, a fővádlottat pedig 10 havi börtönre ítélte. Négy vádlottnak ügyét a törvényszék a vizsgálat kiegészítése czéljából elhalasztotta.

§ Az anya vádja. Szegedről jelentik: Még 1900. szeptember 4-én történt, hogy Perich Demeter fel akart ugrani a szegedi állomáson egy vasuti kocsihoz, de elcsuszott, a kerekek alá került, amelyek tőle elmentették mindkét lábát és a szerencsétlen ember elvérzett. Rostos Aladár szolgálatot teljesítő vasuti tisztviselő ellen megindult az eljárás gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt. A vád szerint az ügyeletes tisztviselő megtagadta a kötszerek gyors kiszolgáltatását és a törvényszéki orvosok a felboncoláskor azt a vélelmet adták, hogy rögtönös segítség megmentette volna Perich életét. A törvényszék felmentette Rostos Aladárt a tanuvalloások alapján és a másik két fórum is helybenhagyta ezt az ítéletet. Ilyen előzmények után tegnap váratlan fordulat történt ebben az ügyben. Perich Demeter édes anyja azzal vádolta meg a mentőket és a körlázi orvosokat, hogy megmenthették volna fiának életét, de inkább „elmérgezték“, hogy szenvedésitől megszabadítsák. E vád következtében Szapár királyi ügyész elrendelte a holttest kihantolását, hogy a beleket az országos vegyész megvizsgálja, vajjon volt-e bennük mérég.

SPORT.

() A nagy match. Minden téren az előkészület megtörtént már a vasárnapi MTK.—FTC. mérkőzésre. Megállapíthatjuk, hogy száma ilyen érdeklődés, mint ezuttal, még nem nyilvánult mérkőzés iránt. Ez az érdeklődés arra bírta a pálya vezetőjét, hogy már most engedje át a nézőközönség részére a földfeltöltésre épült tornász új betonkörleposók egy részét. A runi fenntartására az MTK. vezetőségéből alakult rendezőbizottság és nagyszámu rendőrség fog felügyelni, felkéri azonban a pálya vezetősége minden esetre a közönséget, hogy saját maga legyen szives a rendre ügyelni és nyugodt, méltóságos viselkedésével segítse elő a mérkőzés sima lefolyását. A két csapat nagy tudása mindenesetre megérdemli, hogy a sportszepető közönség nyugodt viselkedésével támogatja őket. Végül a nagyközönség helyes tájékoztatása végett minden ellenkező eddigi közleménnyel szemben közöljük, hogy a mérkőzés pont 3 órakor kezdődik és előtte a második csapatok a szövetségi díjért fognak játszani. A mérkőzés bírója Fehéry lesz.

() MAC.—33 FC. találkozása. Az üllői-úti pályán a Magyar Athletikai Club a 33-as Football-Clubbal mérkőzik I. osztályú bairnoki mérkőzés keretében. A küzdelem teljesen nyitnak ígérke-

zik, mert mindkét csapat utolsó formái egyenlők voltak. A mérkőzés előtt a KAOE. nemzetközi atletikai versenye kerül előtérre, amelyen a magasugrásban Budapest bajnoksága dől el.

KÖZGAZDASÁG.

Az értéktőzsdéről.

Budapest, október 11.

Az értéktőzsdén ma érték el a részvények a legalacsonyabb kurzust. A harezias hírek — természetesen — nagy hatással voltak, aminek járult még az is, hogy a kontremín mindenféle rémhírekkel igyekezett még inkább elmérgesíteni a helyzetet. Ez indította azután Krausz Simont arra, hogy megjelenjen a tőzsde-kávéház előtt nagy garral hazudozó kontremínisták között és kijelentette, hogy azokkal szemben, akik tőzsdemanőveri czélzatokkal még továbbra is hazug, tendenciózus híreket kolportálnak, könyörtelenül a legerélyesebb eljárást téteti folyamatba, aminek bizonyára nem a legkellémesebb hatása lesz a hazug híreket terjesztő urakra. Kifejtette továbbá, hogy éppen a mostani nehéz napokban nem szabadna tisztán nyereszkesedési vágyból annyira szabadlábra ereszteni a spekulánsok fantáziáját, mert ennek a romboló hatását már eddig is súlyosan megérezte az egész piac. Krausz Simon szavaiból megállapíthatja mindenki, hogy nem „kolléga“ szólt a spekulánsokhoz, hanem mint a tőzsde egyik vezető tanácsosa, akinek jogában és hatalmában áll, hogy energikusan fellépjen a börze piócziái ellen. Szavait többekhez intézte, de megérezhette az is, akinek szólt az erélyes intés. Felesleges talán hangsúlyoznunk, hogy teljesen igaz van Krausz Simonnak, mert mégis csak botrány, hogy egyesek önző haszonlesés czéljából szeretnék az egész tőzsdét diszkreditálni. A mai üzlet egyébként azért indult meg olyan kétségbeesetten lanyhán, mert hír érkezett Bécsből, hogy ott több előkelő czéget exekutáltak. Azonkívül itt van a médió is és az ellátás nagy gondot okoz egyes tőzsdebizományosoknak. A nemzetközi tételek 3—4, a helyi értékek 6—8 koronával hanyatlottak. A készárupiaczon is csak árengedménnyel lehetett eladni. — Salgótarjáni közsén 20 koronával csökkent, Magyar Hitel a 800-as kurzus alá került és egyideig 799 koronáért kínálták, míg délután az utótőzsdén 797 koronával zárult. Hogy egyébként ma mennyit szenvedtek az egyes értékek, azt a következő táblázat mutatja:

	Okt. 10.	Okt. 11.
z á r l a t		
Oszták hitel	611.—	607.50
Magyar hitel	802.—	800.—
Magyar korona	84.95	84.40
Leszámitoló	507.—	506.—
Jelzálogbank	428.—	421.—
Rima	727.—	719.—
Államvasut	697.—	692.—
Városi villamos	375.—	370.—
Közuti vasut	677.—	668.—
Déli vasut	107.—	107.—
Hazai bank	283.50	285.—
Magyar bank	577.—	568.—
Agrár bank	490.—	485.—
Kereskedelmi bank	3800.—	3780.—
Általános közsén	970.—	936.—
Salgó	722.—	704.—
Ganz	3300.—	3150.—
Magyar villamossági	460.—	444.—
Temesvári szesz	470.—	458.—

A mai üzlet így folyt le: A mai előtőzsdé irányja eleinte szilárd volt, mert a javult külföldi jelentés ellensúlyozta a balkáni helyzet újabb eseményeit. Utóbb kedvezőtlen fordulatot vett az üzlet irányja, mert Bécsben sok áru került a piacra, amit nagyrészt a tegnapi fizetésképtelenségekkel okoltak meg. Nálunk is az árukiálat kerekedett fölül, mert holnap lesz a médiókiállítás és ezért a hausse-párti spekulánsok könnyítettek pozíciójukon. A kínálat a déli tőzsde zárlatáig túlsúlyban tartotta magát, ami az árnívó tetemes hanyatlására vezetett. A nemzetközi piacon 3—4, a helyi piacon 6—8 koronára rugott az árszenteség. A készárupiaczon az összes értékek csak nagyobb

árengedménnyel lehetett elhelyezni. A járadék-piacz gyöngye volt. Az üzlet folyamán kötetett:

Oszták hitelrészvény 610—613.75. Magyar hitelrészvény 800—803.50. Jelzálogbank 426.50—427.—. Rímamurányi 721—730.—. Államvasut 694—698.50. Városi villamos 372—376.—. Közuti vasut 672—678.—. Magyar bank 573—576.—. Kereskedelmi bank 3800.—. Egyesült izzó 340.—. Városi élvezeti 153.—. Általános közsén 959—970.—. Salgó 718—730.—. Ganz 3240—3260.—. Magyar villamossági 455—458.—. Gummi 564—566.—. Tannin 740.—. Adria 521—523.—. Atlantica 311—312.50.

A déli tőzsdén a berlini kevézőtlen jelentésre az értékek tovább lanyhultak. Bécsből folytonos eladási megbízások jöttek és ennek hatása alatt a vezető értékek ismét 6—8 koronás árszenteséget szenvedtek. A zárlat egészen lanyha volt. A déli tőzsdén kötetett:

Oszták hitel 606.50—610.75. Magyar hitel 799—800.50. Leszámitolóbank 503—506.—. Jelzálogbank 421—426.—. Rímamurányi 717.50—723.—. Államvasut 690.—. Városi villamos 363—372.—. Közuti vasut 666—671.—. Hazai bank 282—285.—. Magyar bank 567—572.—. Agrárbank 483—490.—. Kereskedelmi bank 3780.—. Fabrik 225.—. Inarbank 378.—. Belvárosi takarékpénztár 650.—. Központi takarékpénztár 1690.—. Budapesti takarékpénztár 430.—. Általános takarékpénztár 645.—. Általános közsén 945—954.—. Salgószén 710—721.—. Ganz 3125—3175.—. Felten 1140.—. Magyar villamossági 443—445.—. Nicholson 290.—. Magyar fémaru 250.—. Burvasut 244—247.—. Temesvári szesz 455—470.—. Atlantica 126.50.

Az utótőzsdé irányja újabb helyi és bécsi eladásokra teljesen ellanyhult, úgy hogy az értékek ára 3—4 koronával hanyatlott. Forgalmába került és záródott:

Oszták hitel 604.—. Magyar hitel 800.50—797.50. Jelzálogbank 423.—. Magyar Bank 669.—. Leszámitolóbank 507.—. Rima 717—710.—. Közuti 668.50—669.—. Salgó 704—705.—.

Az utolsó napok árhullámzásait pedig a következő táblázat tünteti fel:

	szept. 30.	okt. 1.	okt. 7.	okt. 9.	okt. 10.	okt. 11.
z á r ó f o l y a m						
Koronajáradék	86.20	85.60	85.15	85.—	84.95	84.40
Magyar hitel	841.—	820.50	808.—	803.75	802.—	800.—
Oszták hitel	640.50	628.50	622.—	615.50	611.—	607.—
Leszám. bank	537.—	528.—	509.—	508.—	507.—	506.—
Jelz. Hitelbank	480.50	448.50	436.—	431.—	428.—	421.—
Magyar Bank	636.50	621.—	592.—	577.—	577.—	568.—
Agrár Bank	316.—	302.—	285.—	283.50	283.—	285.—
Hazai Bank	295.75	285.—	283.50	283.—	283.—	285.—
Rímamurányi	781.—	762.—	740.—	735.—	727.—	719.—
Közuti	738.50	721.—	682.—	680.—	676.—	668.—
Városi	399.—	380.50	376.—	376.—	376.—	370.—
Salgótarjáni	780.—	762.—	741.—	735.—	732.—	708.—
Ált. Közsén	1090.—	1069.—	1010.—	1000.—	970.—	936.—
Ganz	3645.—	3480.—	3320.—	3291.—	3295.—	3150.—
Adria	560.—	540.—	522.—	530.—	524.—	520.—
Atlantika	334.—	318.—	317.—	319.—	313.50	314.50

Fizetésképtelenség a gabonátőzsdén. Anna's az örületnek, amely már napok óta dühög a gabonátőzsdén, már meg van az egyik áldozata. Neumann Béla tőzsdeügynök, a Magyar Alkuszbank vezérigazgatója a mai déli tőzsdén halasztást kért hitelezőtől, mert csak abban az esetben képes kötelezettségeinek eleget tenni, ha megbízi vele szemben is eleget fognak tenni, kötelezettségeiknek. Neumann kisebb emberek részére dolgozott a gabona-határidőpiacon és közvetve, vagy közvetlenül érdekelve van nála a piac minden embere. Neumann ma még befizette a Leszámitoló Irodába a differenciákat és azt hiszik, hogy bétfön, ameddig halasztást kapott, el fogja rendezni ügyeit.

A gabonátőzsdéről. A Balkán-háboru egyre izgalomban tartja a gabonátőzsdét, ahol most már biztosnak tartják, hogy ugy Szerbia, valamint Bulgária a legközelebbi napokban szintén megüzeni Törökországnak a háborút. A nagy izgatottságot azonban nem is annyira ez az eshetőség idézi elő, hanem az, hogy a spekuláció attól tart, hogy Ausztria-Magyarország is kénytelen lesz valami döntő lépésre magát elhatározni. Ez az, ami a gabonátőzsdét most izgatja és ezért eszközöl a spekuláció még mindig nagyarányu véleményes vásárlásokat, amelyek pedig sürgős keresletet idéznek elő. Ma azonban már nyereségi realizálások is kerültek előtérbe, erre vezethető vissza, hogy az árfolyamok rohamos emelkedése megakadt, sőt, hogy egyik-másik cikknél némi visszaesés is konstataható. Az októberi ügyletekre ma 52.000 méter-mázsza búzát, 20.000 méter-mázsza rozst és 48.000 méter-mázsza zabot mondtak fel, folyó hónap 14-iki szállításra. A mai üzlet különben szilárdan és a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán azonban tulajdonképpen csak a rozs és a zab iránt mutatkozott igen ólnk érdeklődés, amelyek jegyzései rendkívül nagyarányu forgalom mellett igen tág keretben ingadoztak, míg a buza és a tengeri csendesebb üzletmenet

mellett gyöngült kevéssé. Az okt. buza 5 fillérel a tegnapi zárlaton felül, 11.70 koronán indult, 11.56 koronáig csökkent és 11.58 koronán zárult. Az októberi rozs 10.55 koronán indulva 10.43 koronáig gyöngült, azután 10.72 koronáig szűkött föl és zárlatkor 10.66 koronán maradt. A májusi tengeri 8.82 koronás kezdő árfolyama előbb 8.53 koronáig javult, aztán 8.20 koronáig csökkent és mérsékelte ingadozások után 8.22 koronán zárult. Az októberi zab 12.88 koronán indult 11.99 koronáig csökkent, azután 12.23 koronáig emelkedett és 11.15 koronán zárult. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményeképpen ma az októberi buza 7 fillérel, az áprilisi buza 3 fillérel, az októberi rozs 7 fillérel, az áprilisi rozs 3 fillérel, az októberi zab 9 fillérel csökkent, ellenben, az októberi rozs 15 fillérel, az áprilisi rozs 3 fillérel javult.

Franciaia pénz Budapészen. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület a párisi Crédit Lyonnais vezetése alatt álló pénzesoport, amelyben a nevezett intézetten kívül a Société Générale de Crédit Industriel et Commercial Párisban, a Société Belge de Crédit Industriel et Commercial et de Depots Brüsszelben, a Wertheim és Gompertz cég Amsterdamban és a Hazai Bank Rt. is részt vesznek, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesülettől már korábban fix átvett 25 millió frank n. é. 4 százalékos arany-kötvényen felül a mai napon az opció jogot további 10 millió frank n. é. ilyen címletre is gyakorolta.

Előadás Tripolisz jövőjéről. Ma délután öt órakor a Magyar Kereskedelmi Múzeum előadóterében Kwiatkowski Ernő cs. kir. konzul tartott előadást Tripolisz gazdasági jövőjéről. Elvezeti cikkek közül leginkább a sört fogyasztják. Az építőanyagok nagy a kelendősége, mivel mind a törökök, mind az olaszok nagyarányú építkezéseket kezdenek. A nagyban emelkedő szükségleteket az olaszok nem is tudják kielégíteni és így szó lehet a verseny felvételéről a behozatal terén. Nagy a szükséglet például sátorokban, posztóknban, ponyvákban, építészeti anyagokban. Az osztrák-magyar monarchia már eddig is számottevő behozatali forgalommal díszkedhetik és nagy reménye lehet a verseny sikeres felvételére különösen fa, cukor és élelmiszerek behozatalában. Néhány kérdés felvetése után a nagy érdeklődéssel halgatott előadás véget ért.

Földgáz Szentesen. Szentest mellett földmunkák közben tízennyolc méter mélységben földgázra bukkantak. A kituduló földgáz sikerült már elzárni. A szakbizottság, amelyet a földgáz megvizsgálására kiküldtek, most fejezte be működését és konstataálta, hogy a földgáz tartalma körülbelül 180-200 köbméter mennyiségre tehető óránként.

Temesvár kölcsöne. Temesvár a bécsi Unionbankhoz fordult egy 250.000 koronás kölcsön felvétele érdekében. A kölcsönösszeget a városi gáz-művek céljaira használták fel. A város eddig már két kölcsönt vett fel a banknál, egyet 1.2 millió korona értékben, 1/2%-kal a mindenkori bankkamatláb felett és egyet 300.000 korona értékben, 1%-kal a mindenkori bankkamatláb felett. Ebből az összegből mintegy 800.000 korona már le van törlesztve. Az Unionbank hajlandó a kölcsönt az eddigi törlesztési feltételek mellett folyósítani, de csak a mindenkori kamatlábnál 1/2%-kal magasabb kamatozás mellett.

Villamos vasut Szentendrére—Visegrád között. A Szentendré—Visegrád között tervezett villamos vasut engedélyese: Metzker Károly visegrádi ny. jegyző erőlyesen folytatja a részvényjegyzési aláírásokat, ami — hír szerint — megfelelő eredménnyel jár. A villamos vasut előmunkálatait még ez évben akarják befejezni s — ha 500.000 korona hozzájárulás összegjén — tavasszal építenek.

A Garamvölgyi cukorgyár iparvasutja. A Garamvölgyi Cukorgyár R.-T. oroszokai gyártelepéről kiindulólág Oroszka, Garamlekéz, Garammási, Nyir, Agó, Garamvezekény, Zseliz, Terenyé és Nagybeszeken át Ágotamajorig iparvasutat létesít.

Megsemmisítették a borsod-miskolci és a debreczeni István-malom fuzióját. Nagy port vert föl annakidején a borsod-miskolci és a debreczeni

István-malom fuzionálásának kieroszakolása, mert az érdekelt pénzintézetek csak az alapszabályok megkerülésével hozták létre a többséget. Így is csak több közgyűlés után és viharos viták mellett sikerült a múlt év szeptemberében a fuzió. Azután az idén a május havában megtartott közgyűlésen azt is kimondották, hogy az újonnan megszerzett részvények tulajdonosai egy évig nem bírnak szavazati joggal. A fuziót ellenző nagyszámú, de a szavazati jogtól elütött részvényesek mindkét közgyűlés határozata ellen felebbezéssel éltek a debreczeni kir. törvényszékhez és közben igen sok részvényes becsérélte részvényeit újakra. A fuziót kimondó határozat elleni ügyben ma volt tárgyalás a törvényszéknél. Dr. Debreczeni Barna törvényszéki bíró töltötte be az előadói tisztet. A határozatot és felebbezést gróf Degenfeld József és érdeksai adták be. A törvényszék a felebbezésnek helyt adott és a fuziót kimondó határozatot megsemmisítette. A megokolás azt mondja, hogy az alapszabályoknak májusban történt megváltoztatása, amely a részvényesek egy részét a szavazati jog gyakorlásától kizárja, törvénytelen rendelkezés, de még azért is meg kellett a határozatot semmisíteni, mert a fuziót kimondó határozatot nem támogatta az alapszabályszerűen megállapított kétharmad többség. Az ítélet óriási feltűnést keltett nemcsak Debreczenben, hanem a közvetlenül érdekelt fővárosi piacon is.

Baromfikiallítás. Az Országos Baromfitenyésztő Egyesület ma délután négy órakor mutatta be a saját képviselőinek a baromfikiallítást, amely holnap, szombaton, reggel nyolc órakor a nagyközönség számára is megnyílik. A 160 vidéki tag által előkészített kiállításon 2500 baromfit mutatnak be, ebből a számból 1000 darab a különféle galambfajokra, 1200 darab a fajbaromfiakra, 300 darab a kanári madarakra. Érdeklődésre tarthat számot a különböző fajú házinyulak csoportja is. A kiállítók között a zsüri több díjat fog kiosztani, részint a földművelésügyi miniszter, részint a székesfőváros és a magánosok adományából.

Uj petróleumforrások. A pénzügyminiszter rendeletére Erdélyben újabb próbafurásokat végeztek, s kerestek petróleumot. A próbafurások eredménye rendkívül kedvező, mert az eddig talált források naponként legalább másfél millió köbméter földgázt szolgáltatnak. Újabbban a Mura és a Dráva vidékén is találtak olyan területet, amelyből földgáz fakad. Dr. Böck főbányatanácsos Stájerország határára is kutatott földgáz után. A máramaros-megyei források termékét már a jövő évben felhasználják. Egy angol konzorcium petróleumfinomítót épített, amely a jövő évben megkezdte munkáját. A jövő évben az Alföldön, Horvátországban és a nyugati vármegyékben is megkezdik a kutatást.

Tőzsebiróság Aradon. Aradról jelentik: A kereskedelmi és igazságügyminiszterek együttes leiratot intéztek az aradi tőzsde előkészítő bizottságához, melyben megengedik, hogy az aradi áru-és értéktőzsdén e hónapban külön bíróság feiallítások. A bíróság ügyviteli szabályainak elkészítésénél a temesvári Lloyd-társulat választott bíróságának ügyviteli szabályait vegyék alapul és a szabályokat azután terjeszték fel a minisztereknek. A kereskedelmi és iparkamarában a kereskedők ma Steiner Ferencz ideiglenes tőzseelnök vezetésével értekezletet tartottak és a tőzsde titkárságát megbízták az új ügyviteli szabályzat kidolgozásával. A tőzsde jövő év elején kezd meg működését.

Tengerhajózásunk állami támogatása. A tengerhajózás állami támogatására a kormány az 1913. évi költségvetésbe 2.542.000 koronával többet vett be, mint a múlt évben. Összesen 10.445.600 koronát fordít ilyenformán a magyar kormány tengerhajózásunk fejlesztésére. Mivel azonban a Hieronymi által megindított szubvenziós tárgyalások még mindig nem fejeződtek be az egyes vállalatokkal, a kormány a jövő évben is csak ideiglenes szubvenziókkal fog dolgozni. Így 750.000 koronával fog többet költeni parthajózási járatok fejlesztésére, 1.250.000 koronát pedig hosszujáratok

fejlesztésére. Az Adria a délamerikai járatokra 312.000 korona támogatást kap.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői szövetség a következő fizetéképtelenségeket jelenti: Fischer Filöp Eszék; — Máthé Gyula Kézdivásárhely; — Róth Márkus utóda Zsibó; — Stern Sándor Galánta; — Howacker Vilmos és Reiser Menyhért Temesvár; — Brust János Kiskomárom; — Veszely Jakab Budapest; — Balla Ignác Miskolc.

A Balaton-tavi hajózás fejlesztése. A jövő év folyamán a Balaton-tavi hajózás is fejlődni fog, mert a kormány a balatoni hajózási társaságnak nagyobb segélyt ad egy új gőzhajó felépítésére. Erre az új gőzökre valóban nagy szükség is van. S miután a Balatonnak már van néhány modern kiöltője, remélhető, hogy végre egy kényelmes gyorsjárata hajó fog a közönség rendelkezésére állani.

Állami csemeték adományozása. Az állami erdei csemetekertekből a jövő évi tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészleteket a földművelésügyi miniszterium a kopár- és vízmosásos területek beerdősítésére évenként egy koronáért szállítja. Ha az erdőfelügyelőség igazolja, hogy a kopár- és vízmosásos erdősítés a folyamodót még ezzel az összeggel is aránytalanul terheli, akkor a csemetéket a legközelebbi vasúti állomásra díjtalanul szállítják. A közérdekből beerdősítendő kopár- és vízmosásos területek után fennmaradó készletet az átlagos termelési költségek fejében fánemek szerint a következő áron adják az állami csemetekertek erősítés céljaira: 100 darab kétéves lucfenyő 1 korona, 3 éves 1 korona 40 fillér. Jegenyefenyő egyéves 1 korona, kétéves 1 korona 60 fillér, hároméves 2 korona. Tölgy egyéves 3 korona, kétéves 4 korona. Kőris egyéves 2 korona 50 fillér, kétéves 3 korona 80 fillér. Dió egyéves 10 korona, kétéves 16 korona. Szelidgesztenye egyéves 8 korona, kétéves 12 korona. Ha az erdőfelügyelőség igazolja, hogy a kisbirtokos erdősítésére szükségelt csemetemennyiséget saját költségén nem tudja termelni, akkor az előbb említett árak felét esetleg elengedik. A kérvényeket legkésőbb december 1-ig ahhoz az erdőfelügyelőséghez kell benyújtani, melynek kerületében az erdősítés történik. A csemetéket tavasszal március hónapban, őszszel pedig október hónapban küldik szét.

Az osztályosorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyerevényeket húzták ki:

Hatvan ezer koronát nyert:	109833.
Tíz ezer koronát nyertek:	17355 109104.
Öt ezer koronát nyertek:	35030 72868.
Kétezer koronát nyertek:	2922 3413 10926 13397
23547 26006 31911 32441 35087 38284 39868 44364	
49864 59178 68180 73559 74211 81761 83168 82770	
97097.	
Ezer koronát nyertek:	0715 1903 0332 11539 12320
12692 16970 21458 24244 24194 26152 26552 27814	
27805 28644 28572 29389 34304 39818 40616 49103	
50114 52556 54063 58601 59908 62771 68432 69971	
70570 72964 77515 78019 79760 80954 8245 82524 82524	
82934 83703 84799 85515 87093 87510 18187 90471	
92652 93739 94221 97726 100731 102831 106510.	
Ötszáz koronát nyertek:	0780 2933 2383 4977 6755
7132 9120 15154 16582 18622 20986 28699 30284 33592	
37124 37304 37091 38618 47225 49988 57055 59112	
63094 63079 66946 66401 67688 69643 69021 69610	
70398 75355 73370 80276 80728 81661 81124 82983	
83418 85014 85344 86809 87802 88347 88193 90961	
90660 91478 94261 95590 98057 100588 104791 106548.	

A többi kihúzott sorsjegyek: kétszáz koronát nyertek.
Török szerencsése örök! Az osztályosorsjáték mai húzásán a 60.000 koronás főnyereményt a 109833 8/8 sorsjegygyal ismét a Török A. és Társa Bankház v. t. Budapest, Szervista-tér 3. szerencsés vevői nyerték.

Nyilttér.

Érdekelték a közönséget nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bérrautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorbetegségeknek és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomor
2-3 óra alatt teljesen
rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, október 11.

A készárupiaszon ma csendes volt az irányzat. Kielégítő knalattól szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak és jóformán semmit sem akartak vásárolni. Mivel másrészt az árubirtokok sem nagyon erőltették a dolgot, korlátozt maradt a forgalom. Mindössze alig 10.000 q buza kelt el, tartott áron. A legdrágább eladási ár 11.82 1/2 korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért a legolcsóbb pedig 11.15 korona 76 kilós pestvidéki buzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs 20 fillérrel drágább a tengeri emelkedő a zab és az árpa ártartó. Forgalomba került 42.000 q rozs 9.95—10.14 koronás áron, 2300 q árpa 9.50—7.60 koronás áron, 800 q zab 11.60—12.— koronás áron és 1600 q tengeri 10.22 1/2—10.25 koronás áron. A határidőpiaczi eseményeivel közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Kötetett:

- Buza. Tiszavidéki: 300 q 79 k 23.65 K, 500 q 79 k 33.50 K, 100 q 78.5 k 23.70 K.
- Fejérmegyei: 200 q 78.7 k 23.70 K, 300 q 76 k 22.80 K.
- Felsőmagyarországi: 200 q 80 k 23.40 K, 200 q 78 k 22.80 K.
- Hartai: 500 q 78 k 23.40 K.
- Pestvidéki: 1700 q 80 k 23.40 K, 300 q 80 k 23.40 K, 200 q 71 k 23.50 K.
- Rozs: 600 q 19.90 K, 300 q 19.90 K, 100 q 20.— K.
- Takarmányárpa: 500 q 19.— K, 300 q 19.15 korona.
- Zab: 200 q 23.60 K, 100 q 20.80 K, 100 q 33.80 K.
- Tengeri: 800 q 20.45 K, 300 q 20.50 K kocsiha

Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	22.10—22.40	79	22.80—23.10
"	76	22.10—22.40	80	23.—23.20
"	77	22.30—22.60	81	23.—23.30
"	78	22.50—22.80	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	22.50—22.90
"	76	—	80	22.70—23.—
"	77	22.—22.40	81	22.80—23.10
"	78	22.30—22.60	—	—
Pestvidéki új	75	—	79	22.70—23.—
"	76	22.—22.30	80	22.80—23.10
"	77	22.10—22.50	81	22.90—23.20
"	78	22.40—22.70	—	—
Bánsági új	75	—	79	—
"	76	22.—22.30	80	—
"	77	22.10—22.50	81	—
"	78	22.40—22.70	82	—
Bácskai új	75	—	79	—
"	76	22.—22.30	80	—
"	77	22.10—22.50	81	—
"	78	22.40—22.70	—	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	10.05—10.35
középmínőségű új	—	—	—	18.95—19.05
Arpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.80—19.30
II.	—	—	—	—
Zab I. rendű	—	—	—	23.—23.50
II.	—	—	—	22.—22.60
Tengeri beltöldi új	—	—	—	19.70—19.80
Köles	—	—	—	—

A határidőpiaczi kötetett:

Délelőtt:

Előfordult kölesek (50 Eg.-kint) 1912-re.

Buza 1913 áprilisra	12.23—24—28—19—13—17—12—...
Buza októberre	11.70—69—9—2—36—64—57—58—...
Rozs áprilisra	19.71—54—68—60—65—63—...
Rozs októberre	10.55—64—49—72—66—...
Zab áprilisra	11.67—42—62—64—56—57—...
Zab októberre	12.23—20—3—10—16—15—...
Tengeri 1913 májusra	8.32—36—20—23—18—23—22

1 óra 30 perceskor zárulnak:

Buza 1913. áprilisra	12.12—12.14
Buza októberre	11.58—11.59
Rozs áprilisra	10.63—10.64
Rozs októberre	10.66—10.67

Zab áprilisra 11.57—11.58
Zab októberre 12.15—12.16
Tengeri 1913. májusra 8.22—8.23

Budapesti gabonaforgalom:
1912. október 9 (1912. október 10-ig.)

Erkezett Elszállított méter mázsa

Buza	48675	—
Rozs	289	1744
Arpa	3542	405
Zab	6308	2912
Tengeri	258	1868
Miszt	—	18927
Korpa	—	8520

Eriektőzsde.

A mai eseményekről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 11. (Saját tudósítónktól.) Általános tartózkodás közepette gabonaművek tartottak, zab szilárd, tengeri 10 fillérrel drágult, egyebekben az árak változatlanok.

Jegyzetett buza: új tiszavidéki 11.95—12.50, bánáti 11.70—12.15, bácskai 11.65—12.05, mosoni és győri 11.10—11.55, felsőmagyarországi és csepeli 11.05—11.50, délviasuti 11.05—11.60, alsóausztriai 10.40—10.95 K.

Rozs: új felsőmagyarországi 10.05—10.25, csepeli 10—10.20, pestmegyei 10.35—10.50, délviasuti 10—10.20, alsóausztriai 9.95—10.30, különféle magyarországi 9.96—10.20.

Arpa: különféle állomásokról: morvaországi 9.40—10.65, felsőmagyarországi 8.75—10.20, csepeli 8.75—9.50, mosoni és győri 8.70—9.75, délviasuti 9—10.50, északmagyarországi 9.25—10.20, maláta 9.40—9.60, takarmány 8.30—8.80.

Magyar tengeri: 10.35—10.65, Cinquantin 11.25—11.60 K.

Magyar zab: új válogatott 11.80—12., elsőrendű 11.65—11.85, közepes 11.25—11.75, selejtes 10.95—11.20 cseh, morvaországi és új alsóausztriai 10.65—11.

Bécsi értéktőzsde.

Tekintettel a Balkánról jövő ellentétes hírekre és mivel a piac mára várja a szerb és bolgár hadüzenetet, a spekuláció a lehető legnagyobb tartózkodást mutatta és a megnyitáskor jelentkező szilárdulást általános lanyhulás váltotta fel.

10 óra 30 perceskor: Osztrák hitel 612.— 614.— után, Magyar hitel 803.—, Laenderbank 499.—, Unionbank 591.—, Államvasut 699.—, Délviasut 106.—, Alpési 1008.—, Rimamurányi 726.—, Skoda 743.—, Török sorsjegyek 226.50, 3 százalékos délviasut 244.75.

A délitőzsdén még érzékenyebbé vált a gyöngülés, mert hírek keringtek orosz mozgósításokról.

1 óra 30 perceskor: Osztrák hitel 606.50, Magyar hitel 798.50, Angolbank 319.50, Laenderbank 492.—, Bankverein 510.—, Unionbank 599.—, Államvasut 692.—, Délviasut 105.—, Alpési 994.—, Prágai 3472.—, Rimamurányi 715.50, Dohányrészvény 304.—, Török sorsjegy 225.—, Márka 117.90, Skoda 729.—

Bécs, október 11. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos aranyjárdék 105.10 Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 87.— Magyar hitelbank részvény 794.60 Magyar lezártoló és váltó részvény — Rimamurányi 709.50, Magyar ezukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajárdék 83.65, 4 százalékos magyar földterem. kötvény —, Magy. nyereim-köles. sorsjegy 408.—, Kassa-Oderbergi Vasutészv. —, Magyar jelzálogbank 432.—, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, október 11. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papírjárdék 83.75, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 108.75 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 317.50 Bécsi Bankverein 512.— Osztrák-magyar bank 2035, Déli vasut 103.— Dunagyhajózási r-t. 1150.— Dohány részv. 306.— Cs. k. arany (vert) 11.44. Német bankv. 117.87 Osztr. Lloyd 521.— 4.2 száz. ezüst jár. 83.75—87.70 Osztr. koronajárdék 83.75, 1864-es sorsj. — Osztrák hitelintézeti részvény 604.70 Union-Bank 582.50 Osztrák Landerbank 489.50 Osztrák-magyar Államvasut 683.— Elbevélyvasut —, Alpési részvény 981.50 20 frankos 19.25, Londoni váltóár 24.15 Lipótkohó 838.— Török sorsjegy 223.50

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 11. (Értéktőzsde.) A tegnapi nappal ellentétben a politikai helyzetet igen pesszimistlikusan ítélték meg és ennek következtében, bár a hangulat nem igen volt izgatott, röviddel az első üzletek után fölelemből való eladások történtek, melyek újból árfolyamcsökést idéztek elő. A leggyöngébb papírok voltak Hanza, mely 16, Phönix, mely 8, általános villamességi részvények 7, Kanada Pacific 6, Siemens és Halske

5 és fél, Azov-Don vasut 5 és német bankrészvény 4 százalékos csökkenéssel. Török sorsjegyek 4 márika csökkenéssel. Keleti vasutak is, valamint a spekuláció által az utóbbi időben favorizált egyéb forgalmi értékek, valamint az 1909. évi orosz kölesön is erősebben csökken. Osztrák papírok a bécsi elötözédeiről érkezett azon jelentésre, hogy ott állítólag terjedelmes kényszereladások voltak, szenvedtek. A hivatalos forgalom zárlatai az irányzatban alig állott be változás, az utőtzsde azonban a bankok támogatott vásárlásaira bizonyos megnyugtató érvényesült. A készárupiaczi ipari értékein a legtöbb érték erősen csökken és az esés 7—45 százalékot tett ki. Napi pénz 3 százalék, magánkamatláb 4 1/2 százalék.

Berlin, október 11. Évtizedek óta nem volt a berlini tőzsdének olyan súlyos napja, mint a mai. Keservesen megboszlotta magát az árfolyamoknak tegnapi mesterséges felhajtása. Tegnap politikai és pénzügyi csillapító hínkekkel iparkodtak a magántőkéseket megnyugtanni, ami sikerült is egy nap egy éjszakán át ma reggelre olyan izonyu lett az izgatottság, hogy a mai tőzsdén válogatás nélkül mindenki piacra dobta minden értékét, a spekuláció iparkodott szabálulni aranymanjaitól és sehoh sem akadt vevő, az árfolyamok még olyan értékekben is rohamosan hanyatlottak, amelyekben egyáltalán nem volt kétés. Az utolsó pillanatban közbeléptek a nagybankok és erre a kurzusok némileg jábultak. A rohamos árhanyatlásnak igazi oka az, hogy a spekulációs cégek és a közönség hónapok óta tulhalmozta magát értékpapírokkal. A magánkamatlábuk továbbra is emelkedő tendenciájára van, de változatlanul 4 1/2 százalék. Napi pénz 3—3 1/2 százalék között mozog. London 4 1/2 százalékos magánkamatlábát jelent, míg napi pénz árfolyama 2 százalék.

Páris, október 11. Az itteni tőzsdén nagy derute volt, tömegesen dobják az értékeket piacra és a küszöbön álló módio Liquidáció alkalmával 150 millió frankra becsülik a differenciáikat.

Berlin, október 11. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyzeteltik: 4.2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 92.10 osztr. hitelrészvény 189.— Déli vasut 18.62 orosz bankjegyek 216.25, 4 százalékos új orosz kölesön —, Discontó Commandit 181.62, Dinamittrusz 171.50, Harpeni 188.— Unifkált török járadék 84.70, 4.2 százalékos ezüst jár 84.70. 4 százalékos magyar aranyjárdék 87.80, Magyar koronajárdék 84.25 Osztrák-magyar Államvasut 148.— Bécsi váltóár 847.50 Olasz járadék —, Alt. villamos sági Edison 254.— Gelsenkircheni 190.— Laurakohó 167.—

Frankfurt, október 11. Zárlat. 4.20/3 papírjárdék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 92.— Magy. ar-jár. 88.35 Osztr. hitelint. részv. 190.87 Osztrák-magyar Államvasut 149.25 Eszakknyugati vasut —, Bustieh radi vasut —, Londoni váltóár 204.60, Bécsi Bank verein 130.— Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 72.—, 4.2 százalékos ezüstjárdék 88.30, Osztrák koronajárdék 84.80, Magyar koronajárdék 84.35 Osztrák-magyar bank 145.— Déli vasut részvény 19.— Elbevélyi vasut —, Bécsi váltóár 847.50, Párisi váltóár 810.60, Union bankrészv. —

Hamburg, október 11. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüstjárdék 89.25, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 18.75 4 százalékos aranyjárdék 93.40, Osztrák hitelrészvény 198.50, Osztrák-magyar Államvasut —, Olasz járadék 95.75, 4 százalékos Magyar aranyjárdék —

London, október 11. Angol consol 74.—

Páris, október 11. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 88.62 Osztr. aranyjárdék —, Magyar arany járadék 90.55, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 970.— 3 1/4 százalékos Olasz járadék 96.05 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 258.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.— 4 százalékos 1890. román köles —, 4 százalékos amori. román jár. —, 5 százalékos orosz járadék 102.50. 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 95.75, 4 százalékos spanyol jár. 88.25 4 százalékos unifkált török jár. 80.25 Török sorsjegy 183.50 Török dohányrészvény 315.— Osztrák földhitelintézet —, Osztrák Landerbank —, Magyarjelzálog bank —, Banque de Paris 16.03, Banque Ottomane 641.—, Osztrák-magyar Államvasut —, Déli vasut 110.— Meridionalvasut 588.— Hartman gopgyár —, Rio Tinto 18.86, Suereria d'Égypte 77.—, Tula 1015, Eritányi köszön 394.— Chartered 32.75 De Beers 488.— East Rand 68.—, Jagersfontein —, Trans. Land Compan 35.— Váltó Amsterdamra (rövid) 209.50, Váltó német piacokra (rövid) 123.34, Váltó Bécsre (rövid) 104.62 Váltó Belgiumra (rövid) 91.04 Olasz arany váltó (röv) 1— Váltó Svájcra (rövid) 1/2 Csekk Londonra 252.65 Magánkamatláb 3.

Felolós szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadó tulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Vállalat.
Igazgató: **ERDOS ARMAND.**

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Item name and price range. Includes 'Finom korpa' and 'Dürva korpa'.

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Item name and price range. Includes 'Disznózsír budapesti' and 'vidéki'.

Szalonna.

Table with 2 columns: Item name and price range. Includes 'Városi 3 drbos'.

Budapesti sertésvásár.

Text describing the pig market on October 11, including prices for various types of pigs and hams.

Budapesti szurómarhavásár.

Text describing the sheep market on October 11, including prices for different breeds.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 11. —

Official notice regarding the appointment of judges and court officials for various districts.

Text mentioning a court case or legal proceeding involving a person named 'tudor'.

Text mentioning a court case or legal proceeding involving a person named 'Rasevic'.

Text mentioning a court case or legal proceeding involving a person named 'Áthelyezések'.

Advertisement for 'Minden nap' (Every Day) featuring a product called 'Hommel' with a list of ingredients and benefits.

VIZÁLLÁS.

Table showing water levels (VIZÁLLÁS) for various locations on October 10 and 11. Columns include location, date, and water level in meters.

IDŐJÁRÁS.

Text about the weather forecast, mentioning 'Az elmúlt nap időjárásának átnézete'.

Text about the weather forecast, mentioning 'Hazánkban az idő változóan felhős'.

Text about the weather forecast, mentioning 'A hőmérséklet alacsony és az éj folyamán'.

Text about the weather forecast, mentioning 'Prognózis a következő 24 órára'.

Text about the weather forecast, mentioning 'Az időjárásban lényeges változás nem várható'.

Weather forecast table (IDŐJÁRÁS) showing conditions for various cities like Szatmár, Debrecen, and others, including temperature and wind direction.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

ÁLARCZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

Text of the story: 'Legfeljebb husz percze, hogy esatángolek.'

Text of the story: 'Ezzel a két vizsla elvált; az egyik haza ment, a másik a Hasard-utca felé irányzó lépteit.'

Main body of the story 'Álarcz alatt', describing a scene in a room with a fire and a woman.

Text of the story: 'Az ügynök megnyugtatta, elégulten távozott; pedig semmi fontosat sem tudott, de úgy vélekedett, hogy azon este jó kártyát kapott.'

Text of the story: 'A rendőrségnél az iratesemők számokkal láttatnak el. Anny szám van, ahány panaszló vádlott és büntetéses, olyannyira, hogy néha egy név elegendő, hogy egy rég elfelejtett gasság emléket felidézze.'

Text of the story: 'jogosan Páris kulesának lehetne nevezni. Azonban de Goery Ferencnek még nem volt itt raggye vagy legalább nem volt szám, csak a neve lett beírva, midőn a rendőrségnél feljelentést tettek ellene.'

Text of the story: 'Páris ezidőben kiállta a rablás, a gyújtogatás és gyilkosság minden szörnyeit! A rendőrség egyszerre helyéből kimozdítatva érzé magát, és természetesen a commune férfiai mindenekelőtt lefoglalták a rendőrség értékes iratait.'

Text of the story: 'Ferenczre vonatkozólag tehát semmit sem találtak, jegye még tiszta volt; de végre már volt száma és talán már nincs messze az idő, midőn sok terhelő adat is lesz ellene. Az igazság, mely szunynyadt, kezdett ébredezni és a cegélyferrások, melyekből adatait merítette, még nem apadtak ki teljesen.'

Text of the story: 'Mánap az ügynök jelentést jött tenni és miután kinyilatkoztatta, hogy „semmi új-ság”, paranczot kapott, hogy nagyon éber legyen.'

Text of the story: 'Hagyjuk a rendőrség titkos működését folytatni és keressük fel Lockeren Hector, kit

Text of the story: 'mostohája lakosztályából láttunk kijönni, miután tudtára adta ennek akarát, hogy mit mondjon de Goerynek. Tudjuk, hogy ez utóbbi miként fogadta a grófné figyelmeztetését, bizva jó eszlágában, mely eddig még nem halványult el és támaszkodva nemzeti-ségére, melyről azt hitte, hogy Párisban örökre elérhetetlen lesz, nyugodtan nézte az eseményeket és léz alatt arra törekedett, hogy ezek rá nézve kedvezők legyenek.'

Text of the story: 'Ami Lockeren grótot illeti, ez fogadást tett és azt meg akarta tartani. Három egész nap várakozott, hogy ellenségének elég ideje legyen fenyegetését megfontolni.'

Text of the story: 'Negyedik nap reggel esengetett a porosz ajtajánál. A komornyik azt mondta, hogy majd megnézi, vajjon ura itthon van-e és megkérdezte, hogy kit jelentsen be. Hector átadta névjegyét. Néhány másodperczel később a komornyik megjelent, visszahozta a névjegyét és kijelentette, hogy de Goery ur távol van. Hector egy kis szalóban foglalt volt helyet, mely előszobául szolgált.'

Text of the story: '— Tudom, hogy ura itt van! Bevárom.'

Text of the story: '— Uram nincs itthon.'

Text of the story: '— Elég! — felelt Hector — bevárom urát.'

Text of the story: 'A komornyik elcsodálkozva a feleleten és látva, hogy nem valami jöttment emberrel van dolga, nem tudta, hogy mily álláspontot foglaljon el.'

Text of the story: '— Ismétlem uram, hogy a báró ur távol van.'

Text of the story: 'Hector felkelt.'

Text of the story: '— Nekem kell tehát felkeresnem.'

Text of the story: 'Ezzel az ajtó felé irányzó lépteit, ahonnan a szolgál kijött volt a felelettel. Ez utóbbi utját állotta.'

Text of the story: '— Féltre! — parancsoló a gróf.'

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Szombat, 1912. október 12-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A fogadósné.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Goldoni.

Személyek:
 Mirandolina D. Ligeti
 Riparatta P. Ches
 Torlipopeli Dezső J.
 A balszerita Kürthy
 Otonésia O. Keczeri
 Dejanira Rákos
 Fabrizzió Rujnai

Kezdeté 1/2 8 órakor.

NÉPÓPERA.

Tengerész-Kató.

Operetta 3 felvonásban. Irta: Buchbinder Bernát. Magyar színi-re alkalmazta: Meró Adólf. Zenéjét szerzelte Jarno Grógy.

Személyek:
 Steinfeld Iovag Mátral
 Váci Róbert Horthy
 Kopp Gyula Fenez
 Radák Lajos báró Hajagos
 Dr. Kazár Sándor Ujvári
 Kadassa Tamás Bihari
 Szepi Pazmán
 Sächy László
 Temessi báró Szántó
 Kató Szeyer L.
 Lujza Bendőuer
 Teréz Hajnai
 Berka B. Abaffy
 Radványiné Dinyséi
 Borcska Vidor

Kezdeté 1/2 8 órakor.

ÚJ SZÍNPAD.

Szent házasság.

Két fejezet a hazas életből. Irta: Bró Lajos.

Személyek:
 A nagyságos ur Antalffy
 A kisasszony Fehérváry
 A inas Bodonyi

Est követi:

Rabszolgalázadás.

Korrajz 1 felvonásban. Irta: Sas Ede.

Személyek:
 A gyáros Forgács
 Az özvegy Harsányi
 Tamás Geleért
 Sebestyén Bai Alapi
 Egy öreg munkás Deésy
 Csendőrmester Vajda

Végül:

Sátán.

3 felvonásos irta: Zinner Pál. Fordította: Molnár Ferenc.

Személyek:

A színigazgató Bodonyi
 A színész Biron E.
 A dramaturg F. Rács
 Az író Varsa
 A báró Antalffy
 Az inas Deésy

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

Széchy Mária.

Történelmi vígjáték 3 felvonásban. Irta: Dóczy Lajos.

Személyek:
 Gr. Széchy Mária P. Márkus E.
 Gr. Széchy Kata Nagy I.
 Gr. Széchy Eva V. Molnár R.
 Illésházy Gábor Szacsavay
 Báró Listina Somlai
 Wesselényi Ferenc Bakó
 István diákja Mészáros
 Gombkötő Bonis
 Vedász Mészáros
 Budaházi, várnagy Bartó.

Kezdeté 7 órakor.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

A vasgyáros.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Ohnet György. Fordította: Fáy J. Béla.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

A nem. vallás és közokt. miniszter elismerő leiratával kitüntetve
Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső FOGORVOSI INTÉZETE
 áthelyezve: Károly-körut 10. sz. alá.
 Fájós fogak meggyógyítása Szájpadlás nélküli műfogak, aranyhidak, koronák.
 Tartós fogtömések. Jól használható fogsorok elkészítése és behelyezése.
 Foghúások (altatásban is).
 Jótállás mellett mérsékelt szabott áron.
 Vidékiek felnap alatt megkapják műfogalkat.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Tannhäuser

és a wartburgi dalnokverseny. Regényes dalmű 3 felv. Szövegét és zenéjét írta Wagner R. Fordította id. Abrányi Kornél.

Személyek:
 Vónusz V. Krammer
 Hermann Yenczell
 Erzsébet M. Móké A.
 Tannhäuser Anthas
 Wolfram Takács J.
 Walter Déri
 Hilteolf Ney B.
 Heinrich Pichler
 Reinmar Kárpát
 Pásztorfiu Hajduné

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Eros láncok.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Saitan Felix. Ford. Heltai János.

Személyek:
 Az uralkodó herceg Hegedűs
 A hercegnő G. Kertész
 G. örvy Zátory
 Graf Mornitz Góth
 Waltenberg grófnő Kende P.
 Hadvig Sz. Varsányi
 Srunz Vándroy
 Dr. Schwimmer Tihanyi
 Ulrich Bárdi
 Hammer tábornok Bujassa
 Benkenstein Bosyó
 Betti szakácsnő V. Kesz R.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A napraforgós hölgy.

Veneczi Álom 3 képbén. Irta Vojnovich Ivá.

Személyek:
 Vitale Malipiero Csontos
 Alvine Candiano Váro
 Geljukov Tátral
 Kraszemski Sebestyén
 Jekater nasyk gróf Pártos
 Van der Noot báró Gere
 Lord Anceed Csizsér
 Von der Taube Koós
 Fialta bluzos orosz Denich

Kezdeté 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII., Erzsébet-körut 31. sz. Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor legelsőrangú színházi- és varieté-előadás.

A felülmúlhatatlan októberi új műsor. **NICK WINTER** a világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a „Nick Winter apocikézen” című szenzációs új kinema-szkeccsben. — Alice Carver & Co. a céllyvészet csodája. **The 3 Renards** a levegő királyai. **H. Blank**, beszélő bábuival. **Balsar** komikus mutatványai. — **Les Soeurs Draffir**, akrobatikus táncművészek. — **Festi Futár** Nadas Sándor tréfas jelenete. **K. Solti** Hermina új kuplékkal. **Az előkelő idegen**, párisi darab. **Brász Ilona** Zerkowitsz Bölcsődalát énekl. **Lolette**, Granichstódtan B. operettje. **Virágh Jenő**, **Fred St. onge & Co.** és **Miss Eskó**, **Mlle Hildegarde** és a többi legelsőrendű attrakció.

Jegyek elővételi díj nélkül vált hatók a **Royal-Orfeum** jegypénztáránál és a városi jegyárú-sító helyeken. **Előadás után Royal-Cabaret.**
 Vasárnap, október 13-án délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás **Nick Winter** és az összes attrakciók felléptével.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Előszórt

Éva.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

FŐVÁROSI ORFEUM
 WALDMANN IMRE igazgató. VI. Magyerné-utca 17.
 Jegyelővételi 10-1 és 3-6 óráig. Az előadás kezdete 8 órakor.

ELLEN TELS
 TÁNC-IDYLLEK.
ERNESTO BELLINI
 A TELEPATHIKUS FENOMÉN.
TOQUÉ A CSUDAPUDLI
 Bemutatja Mr. LOYAL
 További 20 attrakció.

ROYAL-ORFEUM
 Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körut 31. sz. Telefon 110-22

Minden este 8 órakor a felülmúlhatatlan októberi műsor.

NICK WINTER

világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a „Nick Winter apocikézen” című szenzációs új kinema-szkeccsben. **Alice Carver & Co. The 3 Renards H. Blank. Les Soeurs Draffir. Balsar.** Az előkelő idegen párisi darab, és a többi legelsőrangú attrakció. Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a **Royal-Orfeum** jegypénztáránál és a városi jegyárú-sító helyeken. **Előadás után Royal-Cabaret** Vasárnap, október 13-án délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru családi előadás **NICK WINTER** és az összes attrakciók felléptével.

STEINHARDT MULATÓ
 Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
 Kezdeté 1/2 8 órakor. 11 órakor: Ujdonság!

Oszkár kisasszony
 9 órakor!
Zavaros rokonság.

Ginger és Tanssig bohózat! **Steinhardt** átdolgozásában. Továbbá **Steinhardt** slager kupléi és remek külföldi számok. Vasárnap délután 1/2 órakor délutáni előadás mérsékelt helyárukkal.

Jegyek: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6-ig a mulató pénztáránál, egész nap a Hirsch-féle nagytözsdeben **Andrássy-ut 19.** és a **Hungaria** fürdő pénztáránál kaphatók.

Weinberger és Fodor
 az összes sportcikkek áruháza.

FOOTBALL
 cikkekben az ország legnagyobb raktára.

IV., Marischbazar 4.
 Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN
 levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s szokrá magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
 Budapest, IV., Párisi-u. 5.
 (Főpostával szemben)

CHARLES CIRKUSZ
 BUDAPEST TATTERSALL.

Ma, szombaton és holnap vasárnap két-két szenzációs előadás

tényes műsorral. Délután 3 és este fél nyolc órai kezdettel. Naponta délelőtt 10 óratól: az állatgyűjtemény, a loistalók, az indiai falu stb. megtekintése. Délelőtt fél 12 órakor a vad-állatok etetése. Vasárnap délelőtt 10-12-ig próba a ragadozókkal. Hétfőn és a következő napokon: **tényes előadások szenzációs műsorral.** — Jegyelővételi Hirsch dohánypárudájában, **Andrássy-ut 19. szám,** és a cirkuszpénztáránál.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám. Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 9 órakor.

Ma „Im Hutfutter”
 Bohózat, egy francia eszme után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Rott Sándor. Est megelőzi: „A menyasszony leánya” és „MORITZ II.”.

Jegyek elővetelben: a **Folies Caprice** nappal pénztáránál d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. **Hirsch** **Andrássy-ut 19.** **Sopronyi Rákóczy-ut 1.** és **Az Est** kiadóban. — 12 óra után az 1. ső emeleti „Casino de Parisban a világ legelső ének- és táncszámainak fellépte.

ROYAL-ORFEUM
 Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körut 31. sz. Telefon 110-22

Vasárnap, október hó 13-án, délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás

Nick Winter
 és az összes attrakciók felléptével. Mérsékelt áru jegyek — elővételi díj nélkül — válthatók a **ROYAL-ORFEUM** jegypénztáránál és az összes városi jegyárú-sító helyeken.

ALKALMI SZŐNYEGER BUTOROK CSILLÁROK

szalon- és börtar-nitárak, teljes lakberendezések legolcsóbban kaphatók az

Alkalmi Butoráruházban
 VIII. kor., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

Uj Idők

Október elsejével új évfolyamát kezd az **Uj Idők**, a magyar családok kedvelt hetilapja, amely hétről-hétre gazdag, előkelő színvonalu tartalommal keresi fel olvasó közönségét. A szerkesztő, **Herczeg Ferenc** szignuma: a magas tartalom, ötlet és finomság, a lap minden egyes számában érvényre jut, mert az **Uj Idők** egyfelől tiszteli a hagyományt, másfelől pedig teret enged a szellemi élet modern megnyilvánulásának. A lap állandó munkatársai között ott találjuk a magyar írásművészet java képviselőit. Az októberi évfolyamában kezd meg **Heltai Jenő** új regényét, amely a kiváló íróknak egyik legjelesebb alkotása és mindenképpen méltó **Heltai Jenő** nagy népszerűsége szert tett „Family-Hotel” című legutóbbi regényéhez. Az eredeti regényen kívül az **Uj Idők** hasábjain szól hozzá **Horkayné** az aktuális eseményekhez és **Farkas Pál** „Az önkéntes naplója” írója pompás humorral megirt újabb állandó rovatot nyit, amely éppen olyan népszerűsége tarthat számot, mint előbbi munkái, a „Jogász naplója” és a „Kéj-utazó naplója”. Az idegen írók rovatában a külföldi irodalom jeleseinak kis remekműveit is közli a lap és így az **Uj Idők** olvasói az egész világirodalommal lépést tarthatnak.

Az **UJ IDŐK** előfizetési ára: negyedévre 5.— korona. Kiadóhivatala: Budapest, VI. kerület, **Andrássy-ut 10. szám.**

császári és királyi udvari és kamarai szállító

Neumann M. férfi-, fiu- és leányka-ruhatelep

Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Fiékok: Arad, Belgrád, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Linz, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

Utazó-
Városi-
és
Gazdasági

BUNDAK

készen és mérték szerint.

Téli és Átmeneti

KABÁTOK

készen és mérték szerint.

Múzeum-körút 3.

ÖLTÖNYÖK

készen és mérték szerint.

Fiu- és leányka-ruhák

készen és mérték szerint.

Kérjen árjegyzéket.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r. t.

Kizárólagos

amerikai cipő-
különlegességeink

az
eddigyi árákon

kaphatók:

BUDAPEST,

IV., Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

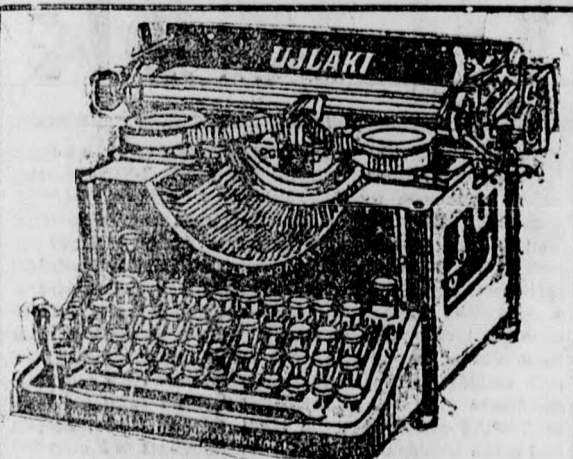
VII., Erzsébet-körút 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44. sz.

ZÁGRÉB, Illica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.

(Postal megrendelések: IV., Kigyó-tér 1. alá Inté-
zendők. 12470)

Részletfizetésre is!

Látható írásu

UJLAKI írógépek

Árjegyzék kívánatra. Árjegyzék kívánatra.

UJLAKI írógéptelep

Bpest, VII., Erzsébet-körút 28.

Telefon 122-60.

Telefon 122-60.

FÉRFIAK NEMI BAJAIT

hugyszervi bajokat, syphilit, önfertő-
zésből származott idegbajokat, külö-
nösen pedig a **férfigyengeség**
(impotencia) **makacs alakjait**, me-
lyek már más kezeléssel dacoltak,
meglepő eredménnyel gyógyítja ratio-
nális kombinált módszerével szá-
mos évi gazdag tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI

szpecialista, v. kórházi orvos (a nemi
betegség osztályán)

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.
Levelekre díjtalan válasz. — Kívánatra gyógyszerek.

Rendelés: 9-3, este 5-7-ig.

Budapesten, Rákóczi-út 8/a.

(Lépcsőházi bejárat.)

AZ ÉN UJSÁGOM

előfizetési ára:

Negyedévre 2,50, félévre 5.—, egész évre 10.— kor.

Elzger és Wolfner, Andrássy-ut 10. szám.

SPECIALISTA

Dr. KAJDACSÝ

Gyógyít biztos sikerrel kórházakban szerzett ta-
pasztalatok alapján: vér-, bőr-, idegbaj és gyenge-
ségi állapotot és mindenféle női bajokat

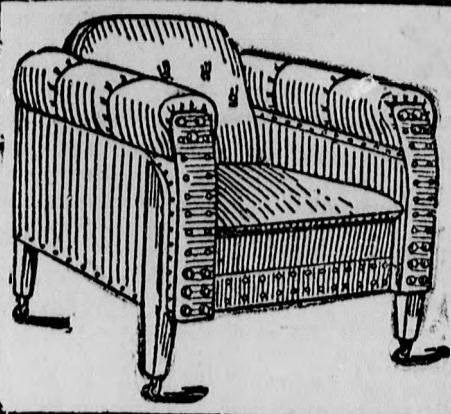
Budapest, VIII., József-körút 2.

Rendel: 10-4-ig.

Este: 7-8-ig.

„EHRlich 606“ alkalmaztatik.

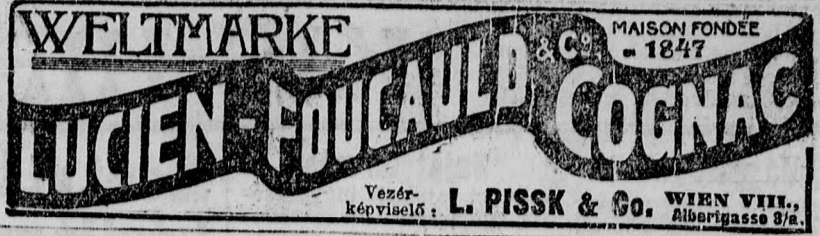
Levél útján is biztos gyógyulást találnak azok,
kik személyesen meg nem jelenhetnek, vagy távol
a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasításai kívánatra
küldetnek.

Bőrbutoripar!

Kendi Antal,
Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédli székek, foteuilok, férisszobák és irodahelyiségek butorzása!
Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

Kitünő zamatu
csemegegézét 9.—, akác-mézét 9.50 koronáért 8t kilós edényben szállít
Jakab Antal, Taksharkány.

Fiatal vasuti mérnököt

azonnal állandó alkalmazásra keresünk. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt és fizetési igényeket is tartalmazó részletes ajánlatok az

Erdélyi Erdőipar Részvénytársasághoz
Kovácsna 2. sz. intézendők.

"Altvater"
Gessler
Budapest

BUTOR készpánzárt és részletre
Nem kell banknál kölcsönt felvenni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebédli, úri és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.
FUCHS BODOG butornagykereshető
Budapest VII. Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

DARÁNYI LEGUJABB MODELLO Számoló
ÉS LÁTHATÓ IRASU
összeadógépei
nem szorulnak reklámra.
Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén.
Telefon 139-54.
DARÁNYI MIKSA
Első Magyar Számló- és Összeadó gépek Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvénytársaság Áruszállítója
Budapest, VI., Váci-körút 37.

Hoveny vagy idült bujakór - bántalmak

az y görvénykór, bőrbajok, rheuma, (izag, fekélyek stb) a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mirigybetegségek, reumatizmus, a száj, gége gyengedései, ágazatok, oncositis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy örökös bujakóros bántalmak esetében, a legmegbízhatóbb minden gyógykezeléssel daczó betegségből biztos és gyors gyógyulást nyújtanak.

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és mely számos kitüntetésben részesült.

Ára egy kis doboznak 24 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 11.— kor. Minta és prospectus rendelkezésre áll.

Kaptár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 22. szám.

Most jelent meg! Legujabb!

Karinthy Fugyes
Görbe tükrök

Az „Igy írjak Ti” szerzőjének legujabb, páratlanul mulattató könyve. Ára füzve K **3**

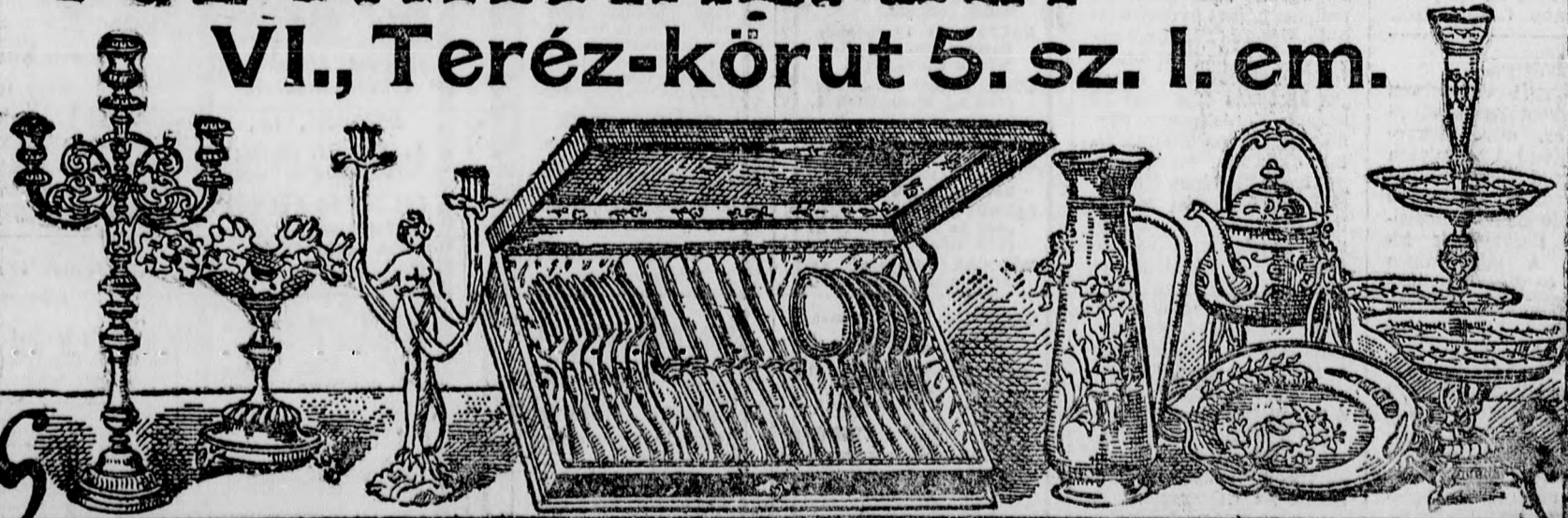
Kiadta az Athenaeum Irodalmi és nyomdai r.-t. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Steiner József és Fia BUDAPEST.
Gyár, főüzlet és iroda: IX., Vámház-körút 9. szám. Telefon 85-32.
Fióküzletek: VI., Király-utca 70 (telefon 15-03). IV., Keoskeméti-utca 14 és Régi posta-utca 13. II. ker., Fehérvári-ut 11-13. IX., Lónyay-utca 41. szám.
Gőzsüemre berendezett finom sültöde, cukrászda és piskótagyár. Alapított 1872. évben. Naponta triss sütemény. — Különlegességek készítésületekben

EVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL, DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK A LEGELÖNYÖSEBBEN

KOLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTÉLEPÉN
VI., Teréz-körút 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovathban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovathban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérről, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Házasságokat

díszkrében, minden igénynek megfelelően közvetít Nagy János elismerten megszólaló házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 86. II. Czig-nélküli levelezés.

Akar Ön

szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni. Olvassa el a „Cársalgás Művészete” érdekes könyvet. (Ellenállhatatlanság titka, stb.) Olcsón megszeresheti. Meglátja ebből, miért viselkedjék, hogy férj, nőt, alattvalót, fel-lebbvalót egyaránt meghódítsa. A könyv korrekt utmutatója lesz az élet minden helyzetében, balokon, bankettekben, esküvőn színházokban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Tartalomjegyzékét ingyen küldi Deák, Budapest, Rákóczi-ut 80. szám.

Saszellaszó

mézédes, mázsánként 54.-K. postakosaránként 3.50, őszibarack, táblakörte, magválószilva, csemegealma vegyesen 3.60. Turkesztándinye, ugorika, paprika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.- koronáért szállítja Szabó Géza, Budapest, Mátyás-u. 9.

Gyorsírás és gyorsírók. A Gyorsíró Társaság szaktanfolyama lényegesen megújult modern higiénikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legálap-sabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „karótták” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, üszeadó- és számlógépek kezelése. Párhuzamosan eső tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjlanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Csemegező, Nappali

kerskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezett 40388—1910. sz. min. szervezett alapján.) A tanfolyam fentartója a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és célja kereskedelmi tisztviselők kiképzése. A tanfolyamra oly nők és férfiak léphetnek, akik a polgári iskola 2—4-ik osztályát elvégezték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és haladó csoportok. Időtartam 6 hó. Állásközvetítés. Tájékoztató. Telefon 79—45. Beiratkozásokat elfogad az igazgatóság, Andrássy-ut 67. (bejárat a Vörösmarthy-utáról.) Elnök dr. Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő. Igazgató: Aranyosi Miksa felsőker. isk. igazgató

Saját termesü
finom fajalmát ingyenesomagolással, itteni állomásra utánvét mellett 24 koronáért 100 kg.-ként szállítok. Ferencs Mihály, Felsőbánya.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 1/2 literes postatartály bérmentve K 12.20. Felkai Szepesgyár Barta József Szepesmegye.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

A magyar memoár-irodalom érdekességei

ZICHY GÉZA GRÓF EMLÉKEIM

Első kötet
Ára 6 korona

Kapható:

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

A világhírű

THE ROYAL

Gramofonokat minden recesság vagy utcaj nélkül megvásárolhatók hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden árfelemlés nélkül navi 6—10 kor. részletezésre szállítjuk a vidékre is. Piacid-gramofonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia

gramofon-nyvkereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-ter 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csillárok

részről és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, leg-utányosabb áron szállít Schulz-csillárgyár Rózsa-utca 109. Podmaniczky-utca mellett, Telefon 108—07.

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazósktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktattott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilvánossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag Hege-dus Sándor-utca 7., előbb a szemközti Liszt Ferenc-ter 10. szám alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger” Szakiskola” jelzőket megtövesztés céljából utánozzák. Telefon 64—68.

Acetylén-kézilámpa

A legnagyon előtérben is 250—300 lépésnyi területet nappali fényben bevilágító acetylén-lámpa. Nélkülözhetetlen minden vidéki házban. — Gyári ára 100 mm.-es reflektorral K 4.— 110 mm.-es reflektorral K 6.— 118 mm.-es reflektorral K 8.— 1 kg. Calc. Carbide 70 órai égésre — K 50
LÁNG JAKAB és FIA Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

Soványság

Az egyedüli eredménytől kísért háziasz a dr. William Hartly tanár amerikai erőlap-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jutállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kíttüntetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönőlevelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. II/I. Telefon 156—80.

Találmányokat

főmegelkkeit megvételre külföldnek állandóan keres Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya, Budapest, József-körút 21.

AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁR

legújabb kötete: A magyar szeppróza halhatatlan mestereinek egyetlen elbeszélő munkája: TÓTH BÉLA: A boldogasszony dervisé 190 384 old. ... Ára

Eddig megjelentek:

- KÓBOR TAMÁS: Komédiák. Nov. (424 old.)
- BIRÓ LAJOS: Glória Novellák (448 old.)
- BALZAC: A számrábr. Regény (387 old.) Fordította Barsányi K.
- ZOLA: Pascal orvos. Reg. (448 o.) Ford. Gerő A.
- DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.)
- ANATOLE FRANCE: A Pin-guinek szigete. Regény. Ford. Bölöny Gy. (320 o.)
- CSEHOV: Az orvos felesége és más novellák. (384 oldal.)
- BÖLSCHÉ: Szerellem az élek világában. (1152 oldal). Két kötet.
- TOLSZTOJ: Hadzi-Murát. Regény. Az ördög. Elbeszélés. (374 old.)
- VOSS RICHÁRD: A költés és az asszony. (A Fal-cenleri-villa). Regény. (384 oldal.)

Minden kötet 190
Kapható minden könyvtárban, kiadja az Athenaeum irod. és nyomdai r-társ.

Zálogcédulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget vesznek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket vesznek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövék

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferencziok-tere 3 telomelet. Vétel és eladása használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, ural szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillarak. Telefon 82—13. 28598

Zálogcédulákat
vesznek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronánál költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

utolsó könyve:

Tövikes látogatóban

Elbeszélések (Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytörödéke.) Ára füzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor. Kapható: LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Készpénzért

vagy hitelképes egy-német kedvező feltételek mellett szállítottak teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítotom, hogy ilyen sehol nem kap modern háló, ebédlő, ural és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg zsufolt raktárat, itt jutányosan vehet a leggyorsabbtól a legdrágábbá hivitelig minden fajta BUTORT Nagy Imre lakberendezési vállalkozó cég BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz. Árjegyzék ingyen. Album 1 korona.

Kitünő likörök
és rum készíthetők házilag Réthy-féle kivonatokkal. Készítési utasítást és árjegyzéket bérmentve küld Réthy Béla gyógyszerész, Békéscsabán.

Veresátonya
befőt 5 kilós postakosár K 8.50. Felkai konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Kitünő fegyverek
öröknek. önvédelemre, vadászatra és szobadisznek. Werndl gyaloglósági fegyver 5 kor., szurony hüvelyvel 1 K Werndl lovassági karabély 16 korona, Kropatschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szurronnyal 25 K. fegyverszij 1 korona, éles töl-tény darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Katonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. Tiller Mór és Társa üdv. szállítóknál, Budapest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Ki akar egy órát

ingyen?

Hogy kitünő zseb-óránkat mindenütt megismerjék, 5000 db. órát ingyen osztunk szét. Írja meg pontos címét egy levelező-lapon Jak. König órágyár WIEN, III/2., Postamt 45., Fach 809.

Titkos

betegségek

hugyosfolyás, hugyoscsüszületek, hólyagbántalmak, altesti sebek, bőrbetegségek, bujaker (syphills) az önfertőzés utókövetkezményei, megömlések, elgyengült férfierő, női nem hajók, méhbalok, fehér folyás, ideg-bántalmak stb. stb. alapas gyors és gyökerez gyógyítására a foglalkozás zavarása nélkül bevált, sikeres és lokális-meres gyógymódjánál fogva legjobban ajánljuk Dr. Garai hírneves szakorvos rendelő-intezetét Budapest, VI., Andrássy-ut 28. FELTÜNÉS NÉLKÜL eredményes gyógyítás levélleg is. Kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. Rendel hétköznapon 10 órától 4 óráig és este 7—8-ig. Vasárnap délután 2 óráig. Ehrlich GÖE javított Joha oltások! Levélreka azonnal válaszol.

Dr. Garai

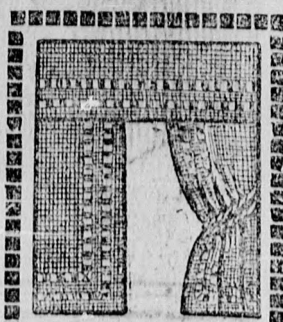
hírneves szakorvos rendelő-intezetét Budapest, VI., Andrássy-ut 28.

ADORJÁN ANDOR

könyve:

SORSOK ÉS PÁLYÁK

irodalmi arcképek Ára 3 kor. Kapható: LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-t.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Függöny

Kongressz-szövetek 85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től feljebb. Kérjen mintákat. Bérczi D. Sándor kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Desseffy-u. 5.

Feltalálókna

díjlanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.

Soha nem létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butor-darabokat részletezésre. Modern lakberendezési vállalat: Budapest, IV. ker., Gerleözy-utca 7. sz. Díszes butor-album 1 kor.

Szingardag

természeti leírások!

Makay Béla

Hegyen-Völgyön

Természeti és vadászképek Szerző ezen újabb könyve méltán sorakozik az előbbihez. Hűlet, költői lendület van minden leírásában, rájongó szeretet a szabadság: a természet iránt. Ára 6 korona. Kapható: LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

ADORJÁN ANDOR

könyve:

SORSOK ÉS PÁLYÁK

irodalmi arcképek Ára 3 kor. Kapható: LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-t.-nál Budapest, Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.